

Od pilotných projektov k politike:

Zistenia z troch rokov implementácie prístupu Whole School Food Approach v Európe

(Správa za roky 2025–2026)

© Shutterstock

ÚVOD

KAPITOLA 1

KAPITOLA 2

KAPITOLA 3

KAPITOLA 4

rikolto

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 101036763.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Predslov

Globálny potravinový systém nefunguje tak, ako by mal. Rastúca obezita, vplyv na klímu a krehkosť dodávateľského reťazca si vyžadujú naliehavé systémové riešenia. Potrebujeme iné konfigurácie v našom potravinovom systéme, ktoré prinesú lepšie výsledky: zdravých ľudí na zdravej planéte.

Rikolto je súčasťou globálneho hnutia, širokej spoločenskej koalície mysliteľov a činiteľov. Spoločne veríme, že zabezpečenie zdravého a udržateľného potravinového prostredia pre každé dieťa je jedným z najsilnejších nástrojov zmeny, ktoré máme k dispozícii. Našartujeme transformáciu miestnych a globálnych potravinových systémov konkrétnymi opatreniami v teréne, pričom budeme mať vždy na pamäti skutočnú cenu: dlhodobé zdravie a odolnosť ľudí, planéty a našich ekonomík.

Zviditeľnenie systémových zmien je výzvou, pretože neexistujú žiadne rýchle riešenia. Celoškolský prístup k stravovaniu (WSFA), ako je podrobne opísaný v tejto správe, je našou osvedčenou a škálovateľnou odpoveďou na túto výzvu. Zdokumentovali sme presvedčivé dôkazy o WSFA v dvanástich európskych regiónoch a zostavili sme plán.

Jedným z dôležitých zistení je význam integrovaného prístupu k potravinám, pričom koordinácia práce napríklad v oblasti politiky, potravín, vzdelávania a komunity funguje oveľa lepšie ako izolované prístupy, ktoré dnes často vidíme. Potenciálny vplyv presahuje rámec zdravia a spotreby a zasahuje do ďalších systémových bariér, ako sú živobytie, životné prostredie, správa vecí verejných a spravodlivosť. Všetky sú nevyhnutné na budovanie odolnejších komunít a spoločností. Ide o hlavnú obavu v týchto turbulentných časoch.

Ďalšie zistenie v správe rezonuje s našimi globálnymi skúsenosťami: **skutočná prekážka rozšírenia je inštitucionálna, nie ideologická.** Aby sa WSFA premenila z úspešného pilotného projektu na trvalú politiku a zabezpečila potrebnú podporu zo strany súkromného sektora a poľnohospodárov, EÚ a jej členské štáty musia naliehavo investovať do strategickej a systémovej koordinácie a uprednostniť ju. Zmeny v politike a obchodných modeloch, ktoré sú hnacou silou zmien, musia byť zakotvené v súčasnom systéme, a nielen k nemu pridané ako „príjemný bonus“.

Organizácia Rikolto je naďalej odhodlaná túto transformáciu napredovať. Vyzývame tvorcov politik a vedúcich predstaviteľov odvetvia, aby si uvedomili, že táto správa predstavuje náš spoločný mandát pre nasledujúcu fázu: začlenenie tohto overeného konceptu do bežnej praxe.

Autor: Thibault Geerardyn, riaditeľ, Rikolto Europe

© Rikolto

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Zhrnutie

Kľúčové poznatky a politické implikácie z trojročnej praxe implementácie

Táto správa s názvom „Od pilotných projektov k politike: dôkazy z troch rokov implementácie prístupu Whole School Food Approach v Európe“ je primárne **určená miestnym, národným a európskym tvorcom politík**. Slúži ako rozhodujúca výzva k akcii, aby sa prekročili dočasné „projekty“ a smerovalo sa k štrukturálnemu zakotveniu udržateľných školských stravovacích systémov.

Celoškolský prístup k stravovaniu (WSFA) je **osvedčený, škálovateľný rámec** navrhnutý tak, aby premenil školy na „živé laboratóriá“ pre zmenu. Po troch rokoch pokroku v 600 školách v 12 európskych krajinách dôkazy potvrdzujú, že integrovaný prístup, ktorý koordinuje politiku, stravovanie, vzdelávanie a zapojenie komunity, je oveľa účinnejší ako tradičné, izolované metódy.

Správa poukazuje na to, že hoci WSFA úspešne podporuje zdravé a udržateľné návyky, jej dlhodobý vplyv je v súčasnosti obmedzovaný nedostatkom kapacít na strategickú koordináciu a tendenciou považovať tieto iniciatívy za dočasné. Aby sa úspešné pilotné projekty premenili na trvalú realitu, musia tvorcovia politík prejsť od prístupu, keď sú tieto systémy považované za „príjemný bonus“, k tomu, aby sa stali štandardnou a neoddeliteľnou súčasťou inštitucionálnej politiky.

© Shutterstock

PREDOŠLÉ

3

ĎALŠIE

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Zhrnutie

Kľúčové posolstvá a odporúčania pre politiku

Kľúčové posolstvá

WSFA funguje a inšpiruje

Hmatateľné výsledky v rôznych kontextoch (viac ako 600 škôl) dokazujú, že tento rámec je univerzálny a efektívny pri riadení zmien.

Viac ako len jedlo

Trvalá zmena si vyžaduje začlenenie praktickej výchovy v oblasti stravovania (záhradníctvo, varenie) do učebných osnov, aby sa podnietili celoživotné zmeny správania.

Sila koordinácie

Najväčšou prekážkou rozšírenia nie je ideológia, ale inštitucionálna koordinácia; viacúrovňová podpora je nevyhnutná pre udržateľnosť.

Strategické finančné investície

Cielené financovanie na koordináciu a počiatočné náklady je kľúčovým faktorom pre dlhodobý vplyv.

Systémové a inkluzívne

Tento prístup buduje odolné potravinové systémy, ktoré riešia sociálne nerovnosti tým, že zabezpečujú, aby každé dieťa malo prístup k zdravým jedlám.

Odporúčania pre politiku

Integrácia do existujúcej politiky

Miestne a národné orgány by mali začleniť rámec WSFA do súčasných stratégií v oblasti stravovania, plánov udržateľnosti a sociálnych politík.

Legislatívne opatrenia a štandardizácia

Vytvoriť národné normy pre školské stravovanie a začleniť zručnosti v oblasti stravovania a udržateľnosti ako kľúčové zložky národných vzdelávacích programov.

Vymenujte koordinátorov pre stravovanie

Zriadte špecializované pozície (koordinátori stravovania/pracovné skupiny) s dostatočným časom a mandátom na dohľad nad implementáciou na úrovni škôl aj samospráv.

Vyčleniť špeciálne finančné prostriedky

Finančné zdroje by mali byť priamo prepojené s opatreniami WSFA prostredníctvom existujúcich programov, ako je program EÚ na podporu mlieka a ovocia, alebo národných potravinových stratégií.

Využitie verejného obstarávania

Zahrnúť kritériá týkajúce sa vzdelávania a udržateľnosti do zmlúv o verejnom obstarávaní, aby sa stravovacie zariadenia stali štrukturálnymi partnermi vo vzdelávaní.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Zhrnutie

Politický plán rozširovania

Pre miestne samosprávy

Využívajte WSFA na zosúladenie rôznych mestských oddelení (zdravotníctvo, školstvo, poľnohospodárstvo) a poskytnite školám jednoduché nástroje na minimalizáciu byrokratickej záťaže.

Pre regionálne/národné orgány:

Vytvoriť stabilný rámec, ktorý umožní mestám zavádzať udržateľné postupy nezávisle od dočasného financovania projektov.

Pre Európu

Uprednostniť strategickú a systémovú koordináciu na úrovni EÚ s cieľom začleniť overenie koncepcie WSFA do bežnej praxe vo všetkých členských štátoch.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štruktúrálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Úvod

Prečo je teraz dôležitá transformácia stravovacích systémov v školách.

Skutočná zmena začína zmenou myslenia. Celoškolský prístup k stravovaniu (WSFA) podporuje zdravé a udržateľné návyky, ktoré vydržia celý život. Ako súčasť projektu SchoolFood4Change (SF4C)¹ financovaného EÚ, ktorý je v súlade s iniciatívami EU4Health², Zelenou dohodou³ a Európskou zárukou pre deti⁴, ponúka WSFA komplexný rámec pre zdravšie, ekologicky udržateľné a sociálne odolné systémy školského stravovania.

Výzva v oblasti zdravia

Mnohé deti čelia zdravotným problémom v dôsledku nedostatočnej alebo nezdravej stravy⁵.

- Viac ako jeden z piatich adolescentov má pre-obezitu (nadhmotnosť) alebo je obézny
- Päť percent má podhmotnosť⁶
- Polovica ľudí nekonzumuje ovocie ani zeleninu každý deň⁷.

Sociálne nerovnosti tieto trendy zosilňujú, zatiaľ čo klimatické zmeny zvyšujú tlak na produkciu potravín a potravinové systémy.

Riešenie nad rámec zdravotných výsledkov

Samotné školské stravovanie môže významne prispieť, ale trvalá zmena si vyžaduje vzdelávanie, účasť a praktické skúsenosti. Vďaka začleneniu WSFA do akčných plánov škôl a jej zosúladeniu s miestnymi, regionálnymi a národnými politikami sa školské potravinové systémy čoraz viac uznávajú ako základný kameň územnej odolnosti. Okrem zdravotných výsledkov si WSFA kladie za cieľ prispieť k odolnejšiemu potravinovému systému, ktorý dokáže lepšie zmierňovať otrasy spôsobené zmenou klímy, konfliktmi a inými krízami.

Sľubné výsledky

Od januára 2022 zaviedla organizácia SF4C program WSFA vo viac ako 600 školách v dvanástich krajinách. Prvé výsledky sú sľubné a cieľom je, aby sa program WSFA stal prirodzenou a udržateľnou súčasťou školskej kultúry a prispel k prechodu na zdravší a udržateľnejší potravinový systém.

© Pexels

PREDOSLÉ

6

ĎALŠIE

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štruktúrálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Úvod

Čo je rámec WSFA?

Celkový prístup k stravovaniu v školách (WSFA) je integrovaný rámec na zlepšenie školských stravovacích systémov, ktorý nadväzuje na skoršie iniciatívy, ako je program GoodFood@School⁸ spoločnosti Rikolto, uplatňovaný od roku 2017.

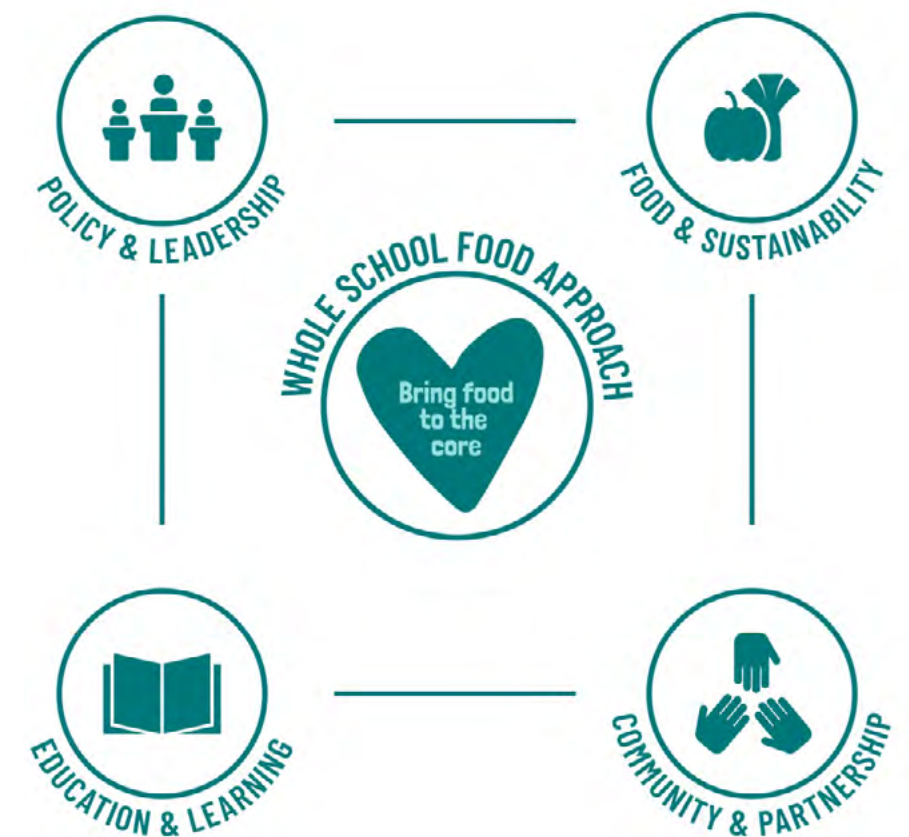
V rámci projektu SchoolFood4Change (SF4C) financovaného EÚ bola WSFA pretransformovaná na štruktúrovaný rámec s konkrétnymi kritériami v štyroch pilieroch:

- Politika a vedenie
- Potraviny a udržateľnosť
- Vzdelávanie a učenie
- Komunita a partnerstvo.

Táto správa sa zameriava konkrétne na implementáciu tohto rámca a formuluje politické odporúčania pre miestnu, regionálnu, národnú a európsku politickú úroveň.

Nástroj orientovaný na používateľa

Zameraním sa na všetky štyri piliere súčasne sa školy povzbudzujú k tomu, aby k stravovaniu pristupovali komplexne. V rámci programu SF4C sú školy zapájané, usmerňované a monitorované mestskými úradníkmi, ktorých podporujú národní vedúci partneri (NLP) pôsobiaci ako technickí experti. S cieľom zlepšiť implementáciu pilierov WSFA bol začiatkom roka 2022 vyvinutý [rámec založený na kontrolnom zozname](#)⁹. Výsledkom je nástroj orientovaný na používateľa, ktorý školám umožňuje prijímať konkrétne a integrované opatrenia na ponúkanie zdravého a udržateľného stravovania v školách.

Obrázok: Rámec prístupu Whole School Food a jeho 4 vzájomne sa dopĺňajúce piliere.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Úvod

Prehľad kritérií bronzovej úrovne

Pilier A: Politika a vedenie

- A.1. Vnútroškolská pracovná skupina pre stravovanie
- A.2. Východiskové meranie a vypracovanie akčného plánu v oblasti školského stravovania
- A.3. Ročné písomné hodnotenie akčného plánu
- A.4. Komunikácia vízie v oblasti výživy
- A.5. Zapojenie žiakov do propagácie zdravej a udržateľnej výživy

Pilier B: Potraviny a udržateľnosť

- B.1. Stravovacie prostredie s dôrazom na zdravé stravovacie návyky
- B.2. Podpora žiakov, aby v škole jedli viac ovocia a zeleniny
- B.3. Informácie o jedálnom lístku (ak je to relevantné)
- B.4. Bezplatná pitná voda (z vodovodu)
- B.5. Jasné pokyny týkajúce sa obedových balíčkov a/ alebo desiat pre žiakov a opatrovateľov (ak je to relevantné)
- B.6. Dodatočné zariadenia pre študentov so špeciálnymi stravovacími požiadavkami alebo potrebami
- B.7. Monitorovanie a minimalizácia potravinového odpadu

Pilier C: Vzdelávanie a učenie v oblasti výživy

- C.1. Téma zdravej výživy a udržateľnej výroby a spotreby potravín je zaradená do rôznych učebných osnov a/alebo medzirezortných projektov
- C.2. Praktické aktivity súvisiace s pestovaním, zberom a prípravou potravín
- C.3. Workshopy a vzdelávacie zdroje pre učiteľov a školský personál

Pilier D: Komunita a partnerstvo

- D.1. Informovanie a zapojenie rodičov a opatrovateľov do vízie školy v oblasti výživy a aktivít WSFA
- D.2. Komunikácia vízie školy v oblasti výživy širšej verejnosti

Cesta k pokroku: bronz, striebro a zlato

Rámec je rozdelený na bronzovú, striebornú a zlatú úroveň. To poskytuje jasné usmernenie pre pokrok a umožňuje uznanie prostredníctvom certifikátov. Školy môžu kritériá implementovať spôsobom, ktorý vyhovuje ich konkrétnym podmienkam.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

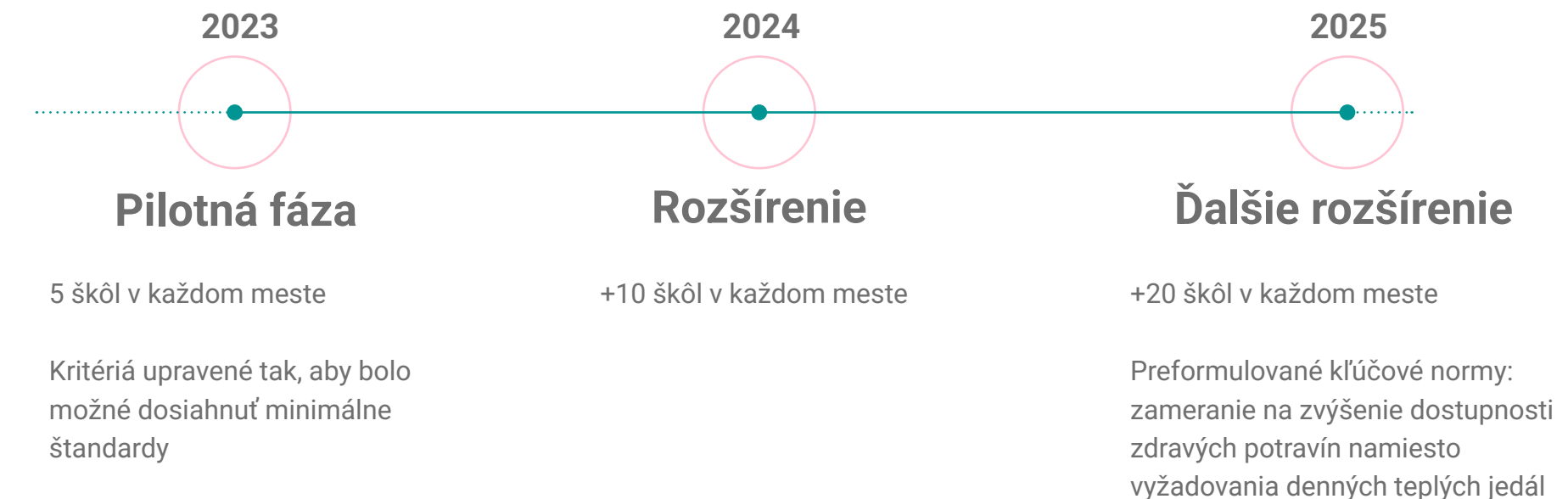
Úvod

Vylepšené prostřednictvím pilotního testování

Tento rámec nevznikol vo vákuu. Prvá pilotná fáza v roku 2023, do ktorej bolo zapojených päť škôl v každom meste, umožnila tento rámec zdokonaľiť.

Kľúčové úpravy zahŕňali:

- Dosiahnuteľné normy: prispôsobenie kritérií na všetkých úrovniach s cieľom zabezpečiť, aby boli minimálne normy dosiahnuteľné v celej Európe.
- Praktická úprava: presun dôrazu na celkovú dostupnosť zdravých potravín namiesto prísneho vyžadovania denných teplých jedál.

PREDOSLÉ

9

ĎALŠIE

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Úvod

Kľúčové otázky na zamyslenie

Na podporu pozitívnej stravovacej kultúry v školách a dosiahnutie trvalých zmien v správaní mladých ľudí je nevyhnutná dlhodobá podpora škôl. Plné zavedenie prístupu „Whole School Food Approach“ (WSFA) si vyžaduje čas, dobrú organizáciu, vyčlenené zdroje a dôkladnú prípravu.

Táto kapitola sa zameriava na to, ako možno tento prístup v budúcnosti optimálne podporiť, aby sa zabezpečili udržateľné výsledky. Diskusia je štruktúrovaná okolo štyroch **kľúčových otázok**:

Údaje

Táto správa zhrňuje závery vyvodené z trojročného uplatňovania rámca WSFA.

Naše zistenia vychádzajú z:

Rozhovory s predstaviteľmi mesta a pracovníkmi projektu.

- Kvantitatívne údaje z približne 200 škôl prostredníctvom prieskumu Kobo Toolbox.
- Dôkazy podložené akademickým výskumom.

Poznámka: Podrobný prehľad údajov z prieskumu a metodiky nájdete v prílohe.

OTÁZKA 1

Aká je pridaná hodnota európskeho rámca WSFA s konkrétnymi kritériami?
Kapitola 1

OTÁZKA 2

Aké typy podpory sú potrebné na úspešnú implementáciu WSFA?
Kapitola 2

OTÁZKA 3

Aké faktory umožňujú efektívne rozšírenie WSFA: politické odporúčania?
Kapitola 3

OTÁZKA 4

Ako môžu nové mestá začať?
Kapitola 4

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 1

Aká je pridaná hodnota európskeho rámca WSFA s konkrétnymi kritériami?

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

„Koncepcia Whole School Food Approach je mimoriadne užitočným nástrojom.“ K tomuto spoločnému záveru dospelo 18 miest a regiónov v 12 krajinách, ktoré v priebehu posledných štyroch rokov otestovali rámec WSFA vo viac ako 600 školách. Školám poskytuje štruktúrovaný spôsob, ako konať v oblasti stravovania, a ukázalo sa, že aj skromné rozpočty projektov sú vysoko účinné pri podnecovaní zmysluplných zmien.

„Projekt WSFA nám ukázal, ako môže škola vybudovať ucelenú kultúru stravovania – zohľadňujúcu ekologické, ekonomické, sociálne a zdravotné aspekty – a ako môžu žiaci prostredníctvom tohto prístupu ovplyvňovať svojich rodičov.“

– Základná škola, Slovensko

Vplyv prostredníctvom inovácie

Vo všetkých zúčastnených školách došlo k významnému pokroku pri zavádzaní integrovaného prístupu k stravovaniu. V rámci projektu bolo zdokumentovaných približne 150 osvedčených postupov¹¹. Medzi príklady patria študentské zeleninové záhrady, kuchárske workshopy a experimentovanie s miestnymi, ekologickými a rastlinnými jedlami.

© Unsplash

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 1

Podpora spolupráce

Okrem zdokumentovaných osvedčených postupov sa realizovali aj ďalšie aktivity na podporu medziodvetvovej a participatívnej činnosti. Príkladom je organizácia 288 partnerstiev „Farm-to-School“ (12), ktoré vznikli medzi školami a miestnymi poľnohospodármi s cieľom vytvoriť vzdelávacie príležitosti. Vďaka tomu získali žiaci a v širšom zmysle aj ich rodiny pohľad na to, ako sa vyrába ich jedlo, zatiaľ čo poľnohospodári objavili školy ako nový miestny trh, na ktorý môžu dodávať svoje produkty.

Škálovateľná cesta: bronz, striebro a zlato

Aby sa zabezpečilo, že tieto rôznorodé iniciatívy sú udržateľné a merateľné, rámec WSFA poskytuje jasné kritériá pre každý pilier. Vďaka zohľadneniu rôznych východiskových bodov škôl umožňuje tento rámec stanoviť realistické ciele. Systém hodnotenia bronzovou, striebornou a zlatou úrovňou slúži ako orientačný bod a motivuje školy k ambicióznym cieľom, hoci nie všetky školy prikladajú formálnym kvalifikačným úrovňam rovnakú dôležitosť. Školy, ktoré sa do programu intenzívne zapájajú, často vyjadrujú veľkú spokojnosť po dosiahnutí kvalifikačnej úrovne. Pre miestnych tvorcov politik tento rámec zároveň dodáva legitimitu ich úsiliu.

Výhľad do budúcnosti

Údaje o účinnosti týchto kritérií vyššej úrovne (strieborná a zlatá úroveň) sú naďalej obmedzené, keďže široké zavádzanie rámca WSFA je stále v počiatočnom štádiu. V nadchádzajúcich rokoch bude monitorovanie a zhromažďovanie dôkazov nevyhnutné na identifikáciu medzier a posilnenie podporných štruktúr, čím sa zabezpečí spravodlivý prístup pre všetkých žiakov a posilnia sa ciele rámca v oblasti sociálneho začlenenia.

© Unsplash

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 1

Ide o viac ako len o tanier

„Vzdelanie je najsilnejšia zbraň, ktorú môžete použiť na zmenu sveta.“

Nelson Mandela, prejav na Madison Park High School, Boston, 23. júna 1990

Ako zdôraznil Mandela, vzdelávanie je kľúčom k spoločenskej zmene. To zahŕňa aj prechod k udržateľnejšiemu potravinovému systému. Školy si čoraz viac uvedomujú, že nestačí len zlepšiť ponuku školských jedál. Výskum^{13,14,15} tiež ukazuje, že integrácia vzdelávania a odbornej prípravy (pilier C) je kľúčovým hnacím motorom budovania odolnejších potravinových systémov. Prostredníctvom workshopov, exkurzií a hodín zameraných na výrobu a spracovanie potravín získavajú žiaci prehľad o tom, odkiaľ pochádza ich jedlo a čo znamenajú zdravé a ekologicky zodpovedné voľby. Pozoruhodným príkladom je projekt „Zemiakový Tender“ v Kodani¹⁵.

„Zahrnutím vzdelávacej zložky do procesu obstarávania e vyžadovali od zúčastnených poľnohospodárov, aby poskytli vzdelávacie príležitosti. Žiaci dostali štartovacie sady na pestovanie zemiakov v rámci školských hodín biológie, v hodinách matematiky vypočítali plochu pôdy potrebnú na pestovanie zemiakov a navštívili veľkoplošnú farmu, kde sa pestovali zemiaky. Tým sa prepojilo učenie v triede priamo so skutočnými svetovými potravinovými systémami.“

– Betina Bergmann Madsen, riaditeľka oddelenia verejného obstarávania mesta Kodaň a vedúca tímu pre strategické obstarávanie a potraviny.

© Mesto Kodaň

Prekonanie medzery v implementácii

Udržiavanie vzdelávania v oblasti stravovania však v mnohých kontextoch naďalej predstavuje výzvu¹⁶. Hoci existujú rozsiahle zdroje týkajúce sa zmeny klímy a zdravej výživy, školy často majú ťažkosti s ich využívaním. Bez primeraného usmernenia hrozí, že dodatočné úsilie angažovaných učiteľov nebude udržateľné. Na poskytovanie účinnejšej podpory môžu ústrednú úlohu zohrávať vládne agentúry alebo externé organizácie, ako napríklad EIT Food Educators¹⁸, ktoré by mali prehodnocovať, spravovať a šíriť vzdelávacie materiály. Tieto organizácie, ktoré fungujú ako centrálné uzly, môžu tieto podnety premeniť na ucelenú vzdelávaciu ponuku zosúladenú s národnými učebnými osnovami. To umožňuje školám s istotou dosahovať minimálne vzdelávacie ciele a zároveň podporovať dlhodobú zmenu správania smerom k zdravým stravovacím návykom.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 1

Ide o systémový prístup

Prístup Whole School Food Approach (WSFA) je založený na **systémovom myslení**: presvedčení, že **udržateľná zmena je možná len vtedy, ak sa posilnia prepojenia medzi rôznymi časťami systému**¹⁸.

V školskom kontexte to znamená, že jedlo je viac než len to, čo je na tanieri. Musí existovať neustála interakcia medzi politikou, vzdelávaním, ponukou jedál a komunitou.

Vzťahy nad zásahy

Systémový prístup sa preto nezameriava výlučne na jednotlivé opatrenia, ale na vzťahy, spätné väzby a interakcie medzi aktérmi, ako sú žiaci, učitelia, rodičia/opatrovatelia, dodávatelia stravovacích služieb a miestne orgány. Cieľom je zmena správania, ktorá vedie k prebudovaniu celého systému školského stravovania a má za následok trvalé pozitívne účinky¹⁹.

Preklenutie priepasti: od fragmentovaných zmien k štrukturálnym zmenám

Mnohé školy a mestá zapojené do projektu už mali iniciatívy zamerané na zdravé stravovanie alebo ekologickú udržateľnosť, tie však boli často roztrieštené alebo dočasné.

Riziko: Bez nadradeného rámca zostávajú tieto snahy izolovanými opatreniami.

Riešenie: Systémový prístup pomáha školám a miestnym orgánom štrukturálne integrovať potraviny do svojho programu a krok za krokom smerovať k odolnému potravinovému systému.

„V Norimbergu sme v rámci projektu začali prieskumami v školách, aby sme zmapovali medzery v systémoch zdravého a udržateľného stravovania v školách. Výsledky ukázali, že mnoho detí prichádza do školy bez toho, aby jedli alebo dostali raňajky. Vďaka projektu SF4C a podpore okrem iných aj Lions Clubu už niekoľko škôl spustilo iniciatívy zamerané na raňajky a venuje pozornosť poskytovaniu zdravých desiat.“

— Dorothee Everding, bývalá mestská koordinátorka SF4C v Norimbergu, Nemecko

Činnosť prostredníctvom štyroch pilierov

WSFA predstavuje túto systémovú víziu do praxe prostredníctvom štyroch pilierov s konkrétnymi kritériami, ktoré zviditeľňujú prepojenia medzi politikou, praxou, vzdelávaním a participáciou. Bronzové kritériá tvoria základné požiadavky na udržateľné postupy v oblasti školského stravovania. Každé z týchto kritérií obsahuje aj ukazovateľ, ktorý umožňuje merateľnosť splnenia daného kritéria.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štruktúrálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 1

Vytvára prepojenia

Celkovo sa uskutočnilo 33 školení priamo na mieste, ktorých sa zúčastnilo vyše 700 účastníkov z viacerých mestských oddelení. Tieto školenia poukázali na to, že práca v oblasti školského stravovania je komplexná a mnohostranná úloha.

Ministerstvá vrátane ministerstiev zdravotníctva, školstva, rozvojovej spolupráce, boja proti chudobe, poľnohospodárstva a verejného obstarávania pristupujú k tejto téme z vlastných perspektív a v rámci svojich kompetencií.

Kľúčovým zistením bolo, že koučingové sedenia často pôsobili ako katalyzátor vnútornej spolupráce. Zamestnancom poskytli prvú príležitosť nadviazať kontakty naprieč politickými oblasťami, spoznať sa navzájom a formulovať spoločné ambície.

„V nadväznosti na iniciatívu Smakelijke Scholen sa organizácia spojila s mestskými úradníkmi z Anterp s cieľom posilniť integrovaný prístup mesta. Všetky oddelenia, ktoré majú väzbu aspoň na jeden zo štyroch pilierov, sa podieľali na vypracovaní spoločného vyhlásenia o visií. Počas týchto stretnutí si úradníci uvedomili, že často pracovali na podobných iniciatívach bez toho, aby o tom vedeli. Táto aktivita zbližovala oddelenia, zosúladiť ich ciele a položila základy pre komplexný mestský ideálny prístup.“

— Leen Tyrions, projektová referentka, Rikolto Belgium

Opätovné zapojenie škôl

Tento rámec tiež poskytol mestským samosprávam **nástroj na opätovné zapojenie škôl do spoločných cieľov.**

Aktívne školy: Tie, ktoré sa už venujú otázkam stravovania alebo životného prostredia, mohli ľahko nadviazať kontakt a zosúladiť svoje úsilie.

Nováčikovia: Ostatné školy mohli vďaka rámcu WSFA urobiť svoje prvé štruktúrované kroky smerom k školskému stravovaciemu poriadku.

Prípadová štúdia: súdržnosť v regióne Dordogne

Francúzsky región Dordogne je príkladom toho, ako rámec WSFA posilňuje súdržnosť medzi jednotlivými piliermi. Spočiatku sa región zameriaval na:

- Pilier B (Potraviny): Udržateľnú a zdravú ponuku.
- Pilier D (Komunita): Získavanie surovín v okruhu 30 kilometrov na podporu miestnych výrobcov.

Prostredníctvom WSFA rozšírili svoje zameranie aj na riadenie (pilier A) a vzdelávanie (pilier C):

„Napríklad v pilieri A sme v školských radách systematicky riešili kritériá WSFA, ktoré zahŕňajú vedúcich škôl, učiteľov, kuchársky personál, rodičov, žiakov a členov rezortnej rady. Teraz pristupujeme k otázkam školského stravovania v rámci celej komplexnosti školského systému.“

— Vincent Demaison, riaditeľ oddelenia hospodárskeho a územného rozvoja, Dordogne-Périgord, Francúzsko

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 1

Je konkrétne a univerzálne

Pri vypracúvaní kritérií WSFA bola venovaná veľká pozornosť ich praktickej uplatniteľnosti v rôznych školských prostrediach. Školy nemusia na začiatku implementácie spĺňať všetky kritériá naraz.

Dosiahnutie zmeny si vyžaduje čas. Zahŕňa postupné zavádzanie konkrétnych a často malých zlepšení, ktoré podporujú zdravšiu a udržateľnejšiu kultúru stravovania. Na začiatku si školy môžu vybrať prvky, ktoré najlepšie vyhovujú ich jedinečnému kontextu.

Plán realistického pokroku

Vytvorením rámca založeného na štyroch pilieroch WSFA podporuje realistický pokrok aj systémovú zmenu v celom školskom stravovacom systéme²⁰.

„Keďže sme školou špeciálneho vzdelávania, výzvy v oblasti stravovania sú veľmi špecifické pre potreby našich žiakov. Naozaj potrebujeme prístupy šité na mieru, aby sme uspokojili potreby detí.“

— De Sassepoort (Spor 9), mestská Freinetova škola špeciálneho vzdelávania, Gent, Belgicko

© Layla Aerts

Európsky štandard, miestna relevantnosť

Základné kritériá bronzovej úrovne boli vyvinuté pre uplatňovanie v celej Európe. Sú zámerne všeobecné, aby túto úroveň mohli dosiahnuť všetky európske školy²¹. Stanovujú minimálny štandard pre integrovaný prístup k stravovaniu v školách, mali by sa však zosúladiť s regionálnymi alebo národnými cieľmi, aby bola zabezpečená miestna relevantnosť.

Rámec v praxi: regionálna flexibilita

Praktické príklady ilustrujú, ako sa kritériá prispôsobujú rôznym národným realitám:

- **Švédsko:** Dostupnosť vody z vodovodu je stanovená zákonom, čím sa automaticky spĺňa kritérium B.4 (bezplatná pitná voda). Naopak, kritérium B.5 (usmernenia týkajúce sa obedových balíčkov) tam nie je relevantné, keďže všetci žiaci dostávajú bezplatné školské stravovanie.
- **Viedeň a Norimberg:** Kritériá boli prispôsobené tak, aby zohľadňovali miestne predpisy a existujúce školské postupy, čím sa zabezpečilo, že ich implementácia zostane realizovateľná a efektívna.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 1

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

1. Funguje efektívne a inšpiruje

- Školy vidia hmatateľné výsledky a cítia sa motivované, systém bronz–striebro–zlato zviditeľňuje pokrok a podporuje ambície.
- Fakty:** Realizované v **12** krajinách, **18** mestách a regiónoch, **600** školách, **150** zhromaždených osvedčených postupov, **288** partnerstiev „z farmy do školy“.

2. Vzdelávanie presahuje rámec taniera

- Žiaci si osvojujú vedomosti a zručnosti v oblasti zdravého a udržateľného stravovania; podporuje zmenu správania u žiakov a ich rodín.
- Príklad:** Projekt „potato tender“ v Kodani – praktické vzdelávanie prostredníctvom záhradníčenia, návštev fariem a matematických cvičení.

3. Systémový prístup založený na štyroch pilieroch

- Vytvára trvalé, štrukturálne zmeny v stravovaní v školách. Zabraňuje fragmentovaným, jednorazovým iniciatívam.
- Zameranie na štyri piliere:** Politika a vedenie – Potraviny a udržateľnosť – Vzdelávanie a učenie – Komunita a partnerstvo.

4. Buduje vzťahy

- Posilňuje spoluprácu medzi školami, samosprávami a miestnymi výrobcami. Zosúladzuje ciele a zabezpečuje koherentné konanie.
- Fakty:** **33** koučovských sedení, viac ako **700** účastníkov.

5. Konkrétne a univerzálne v každom kontexte

- Vhodné pre akýkoľvek typ školy a prispôsobiteľné miestnym predpisom; postupná implementácia umožňuje trvalú zmenu.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štruktúrálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 2

Aká podpora je potrebná pre školy?

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Súlad s európskou zárukou pre deti

Odolný systém školského stravovania predstavuje základný pilier rovnosti a zaručuje, že každé dieťa má prístup k zdravým jedlám bez ohľadu na svoje sociálno-ekonomické zázemie.

Tento záväzok je v priamom súlade s **Európskou zárukou pre deti**, ktorá stanovuje referenčnú hodnotu v podobe poskytovania aspoň jedného zdravého jedla počas každého školského dňa pre každé dieťa, čo je zásadný zásah v prospech tých, ktorým hrozí sociálne vylúčenie.

Rámec Whole School Food Approach (WSFA) uvádza tento sociálny rozmer do praxe prostredníctvom postupnej štruktúry:

Bronzová úroveň: zabezpečuje základný prístup, aby sa zabránilo tomu, že niektorý zo študentov zostane pozadu.

Strieborná a zlatá úroveň: zavádzajú sofistikované mechanizmy solidarity na úrovni školy aj komunity.

Od ambícií k každodennej realite

Napriek jasnosti týchto sociálnych cieľov si ich premena na každodennú realitu vyžaduje orientáciu v zložitom prostredí inštitucionálnych výziev. **Školy sa často stretávajú s viacerými prekážkami:**

- **Chýbajúca dlhodobá vízia:** Mnohé školy nemajú konkrétny prehľad o zdravotných potrebách svojich žiakov a zamestnancov.
- **Vysoká pracovná záťaž:** Nedostatočná kapacita na tvorbu politik môže spôsobiť, že udržateľná potravinová politika bude vnímaná skôr ako nedosiahnuteľný cieľ ako kľúčová úloha.
- **Roztrieštená podpora:** Školy sú často vystavené nesúrodému množstvu aktérov a predpisov bez jasného plánu.

Potreba viacúrovňovej podpory

Na prekonanie týchto prekážok je **nevyhnutná viacúrovňová podpora**. Tento prístup buduje vnútorné kapacity a plynulo integruje zdravotné ciele do školského dňa, čím preklenuje prepať medzi politikou na vysokej úrovni a triedou.

© Layla Aerts

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 2

Pracovníci

Miestne orgány

Miestne orgány zohrávajú kľúčovú úlohu pri usmerňovaní škôl a premene všeobecných cieľov na konkrétne opatrenia. V praxi túto koordináciu často zabezpečujú súčasní úradníci alebo novovytvorené pozície mestských koordinátorov.

Títo koordinátori pôsobia ako kľúčoví sprostredkovatelia, ktorí v spolupráci so školami vypracúvajú postupné akčné plány a realizujú konkrétne aktivity v rámci iniciatívy WSFA.

Účinná podpora na tejto úrovni kombinuje usmerňovanie, koučing a zdieľanie vedomostí. V rámci projektu School Food 4 Change to zahŕňalo:

- Individuálnu podporu.
- Vzájomnú výmenu skúseností medzi rôznymi školami.
- Školenia pre vedenie, učiteľov a rodičov/opatrovateľov.

Vyrovňovanie sa s vonkajšími tlakmi

Tento proces však často narúšajú vonkajšie tlaky, ako je nedostatok personálu a iné potreby.

„V Norimbergu školy vypracúvajú akčné plány, ale všetko si vyžaduje čas. Proces ďalej sťažuje dlhodobý Covid, ukrajinskí utečenci a nedostatok personálu.“

— Dorothee Everding, bývalá koordinátorka projektu, mesto Norimberg

Na zmiernenie týchto tlakov musia miestne orgány podporovať dlhodobú víziu, v rámci ktorej sú školy vnímané ako partneri pri realizácii širších miestnych stratégií v oblasti stravovania. Táto koordinácia na úrovni nad rámec škôl zabezpečuje, že školy nepracujú izolovane, čím sa podnecujú inovácie a zjednocujú roztrieštené zdroje naprieč rezortmi, ako sú školstvo, zdravotníctvo a poľnohospodárstvo.

Riešenia pre menšie obce

V prípade menších obcí, kde sú kapacity obmedzené, môže partnerstvo s väčšími centrálnymi mestami alebo regionálnymi orgánmi zabezpečiť potrebný dohľad a zároveň znížiť individuálnu pracovnú záťaž.

Zatiaľ čo sa projekt SF4C zameriaval na väčšie mestá, iniciatívy na rozšírenie v menších obciach odhalili, že obmedzené kapacity môžu takúto riadiacu úlohu brzdiť.

Na zníženie pracovnej záťaže a nákladov pri zachovaní štruktúrovanej podpory môžu menšie obce:

- **Vytvoriť partnerstvá:** Spolupracovať s väčšími centrálnymi mestami alebo regionálnymi orgánmi na účely dohľadu.
- **Usilovať sa o regionálnu koordináciu:** Využívajú národné alebo regionálne financovanie na združovanie zdrojov.
- **Konsolidovať zdroje:** zdieľať technické znalosti medzi susednými okresmi s cieľom zachovať udržateľnú politiku v oblasti školského stravovania.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 2

Nadmestská, regionálna alebo národná koordinácia

Hoci mestá poskytujú silný východiskový bod vďaka svojej flexibilita a prístupu špecifickému pre daný kontext (podrobnejšie pozri v prvej kapitole: je konkrétny a univerzálny), na národnej úrovni často chýba angažovanosť. Iniciatívy na miestnej a školskej úrovni sa často stretávajú s obmedzeniami svojej právomoci. Rozhodnutia týkajúce sa vzdelávania v oblasti stravovania (pilier C) a širšieho školského prostredia a účasti (pilier D) často nespadajú do ich kompetencie.

Medzera v právomociach

Národné orgány, ako sú ministerstvá školstva, poľnohospodárstva a zdravotníctva, sú nevyhnutné na štrukturálne zakotvenie rámca, poskytnutie právneho mandátu školám a umožnenie škálovateľnosti.

„Tento rok sme začali hľadať kandidátske školy, ale to tiež znamená, že musíme zapojiť ľudí (riaditeľov a učiteľov) z prostredia, nad ktorým nemáme žiadnu kontrolu, keďže sú zamestnancami Ministerstva školstva. Pomaly, ale iste si získavame ich dôveru a zvyšujeme povedomie o tom, čo SF4C ponúka školám. Dosahuje sa pokrok, ale nie tak rýchlo, ako by sme si to želali.“

— Vincent Demaison, riaditeľ oddelenia hospodárskeho a územného rozvoja, Département Dordogne-Périgord, Francúzsko

Kľúčová úloha národných vedúcich partnerov (NLP)

V rámci projektu SF4C bol každej zúčastnenej krajine pridelený miestny expert, tzv. národný vedúci partner (NLP). Spočiatku nebola ich úloha úplne vymedzená, čoskoro sa však ukázalo, že NLP zohrávajú kľúčovú úlohu pri prepojení miestnej, regionálnej/národnej a medzinárodnej politickej úrovne. NLP zabezpečujú škálovateľnosť a udržateľnosť WSFA tým, že:

- **Prispôsobujú rámec** tak, aby bol v súlade s národnými a regionálnymi predpismi,
- **vypracúvajú stratégie zapájania**, ktoré rezonujú s miestnymi mestskými úradníkmi a školami,
- **ovplyvňujú legislatívu** s cieľom lepšie podporovať výživu detí, od integrácie do učebných osnov až po minimálne potravinové normy.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 2

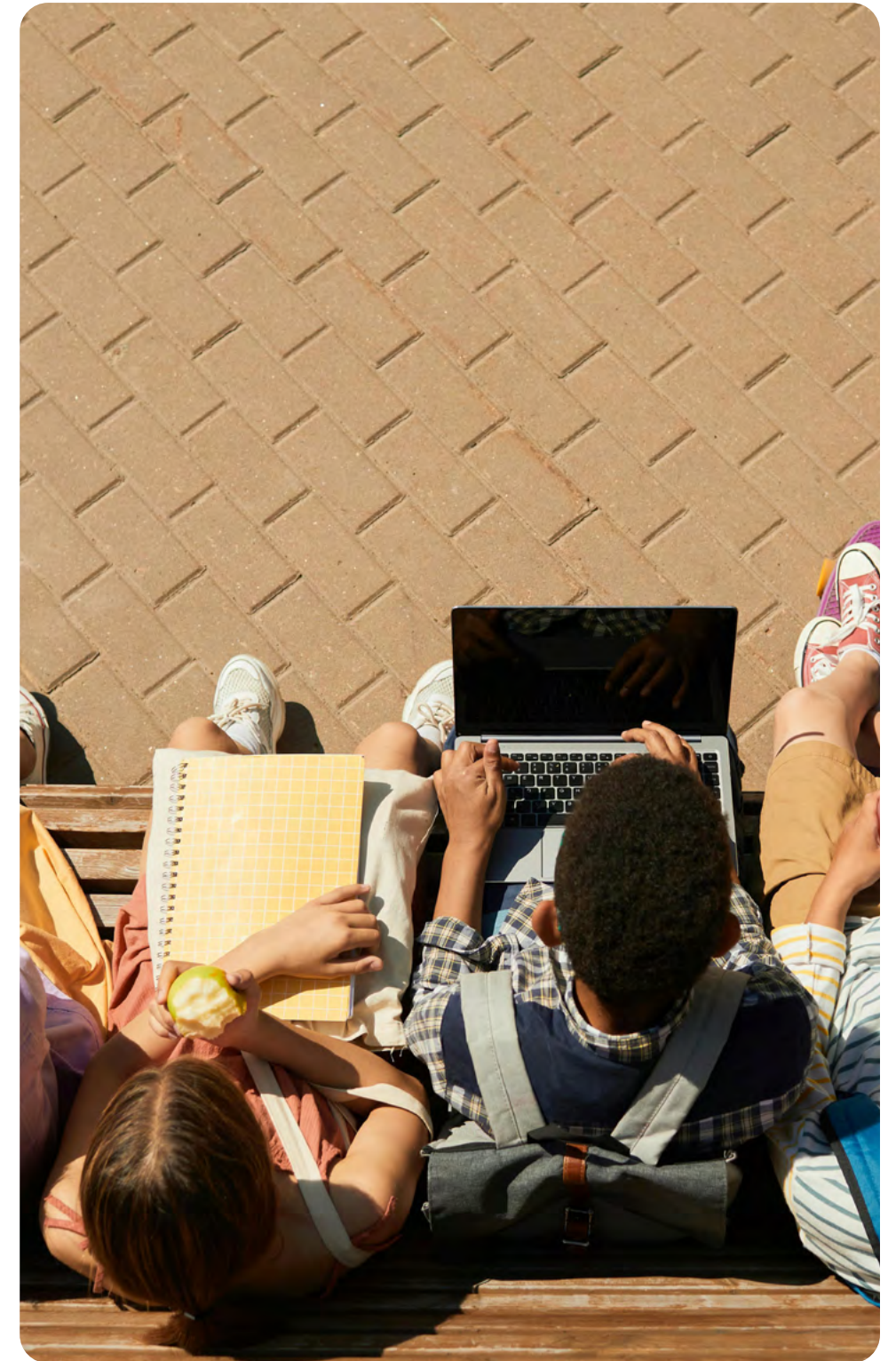
Vízia súdržnosti politik

Aby sa krajiny dostali ďalej ako len k pilotným projektom, potrebujú prierezový, viacúrovňový prístup, ktorý koordinuje oblasti vzdelávania, zdravia, znižovania chudoby a poľnohospodárstva.

„Na vytvorenie zdravého, podporného a udržateľného systému stravovania v školách potrebujeme spoločnú národnú víziu potravinovej politiky, ktorá zosúladí ciele v oblasti vzdelávania, životného prostredia a zdravia. Dosiahnutie tohto cieľa si vyžaduje zlepšenie súladu medzi súčasnými predpismi o poskytovaní školských jedál a inými sektorovými právnymi predpismi a politickými dokumentmi.“

— Evelin Piirsalu, SEI Tallinn, NLP pre Estónsko

Zosúladením úsilia na vertikálnej aj horizontálnej úrovni vytvárajú národné a regionálne orgány stabilný rámec, ktorý mestám a školám umožňuje zavádzať ambiciózne a zároveň na konkrétne podmienky zohľadňujúce politiky v oblasti stravovania.

© Pexels

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 2

Finančná podpora

Strategické investície do koordinácie: kľúčový faktor vplyvu

Každé mesto zúčastňujúce sa programu SF4C dostalo prevádzkový rozpočet určený na realizáciu činností súvisiacich s WSFA. Ten zahŕňal:

- 3 000 € na workshopy na úrovni školy.
- 3 000 € na organizáciu veľkých networkingových podujatí.
- 5 000 € na partnerstvá typu „z farmy do školy“.

Tieto prostriedky boli efektívne pridelené, čo dokazuje, že aj skromné sumy môžu výrazne zvýšiť atraktivnosť projektu. **Poskytnutím konkrétnych prostriedkov**, ktoré bolo možné priamo integrovať do existujúcich postupov, sa školy a **učitelia cítili viac motivovaní začať s implementáciou rámca WSFA**.

Dodatočné finančné prostriedky podporili spoluprácu s národnými kontaktnými miestami (NLP) a cezhraničné vytváranie sieťí medzi členskými štátmi, čím sa školám poskytli štruktúrované usmernenia, praktické nástroje a ľahko dostupné možnosti na efektívne zavedenie iniciatívy WSFA. Dlhodobým cieľom je, aby sa iniciatíva WSFA stala prirodzenou súčasťou školskej prevádzky a širšej vízie mesta v oblasti stravovania. Cílená podpora je obzvlášť dôležitá v počiatočných fázach, keď sa ešte budujú štruktúry, partnerstvá a rutiny.

© An Van Gijsegem

Začiatok podnikania verzus dlhodobé prevádzkovanie

Zatiaľ čo zavedenie kritérií WSFA v školách vyžaduje relatívne obmedzené finančné zdroje, počiatočné investície, ako napríklad kuchynské vybavenie, riad a príbory, môžu byť značné. **Okrem kuchyne je dlhodobým cieľom, aby sa WSFA stala prirodzenou súčasťou školskej prevádzky a širšej vízie mesta v oblasti stravovania.** Cílená podpora je obzvlášť dôležitá v počiatočných fázach, keď sa ešte vytvárajú štruktúry, partnerstvá a rutiny.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 2

Investícia do ľudských zdrojov: čas a personál

Najdôležitejšie investície nie sú len do vybavenia, ale aj do času a ľudí:

- **Koordinácia:** riadenie činností v oblasti školského stravovania a medziodvetvových partnerstiev.
- **Zapojenie:** mobilizácia dobrovoľníkov, vrátane rodičov/opatrovateľov.
- **Personálne náklady:** pre miestne orgány to zvyčajne vyžaduje špecializovaných zamestnancov alebo strategické prerozdelenie pracovného času existujúcich zamestnancov.

Kto čo robí?

Pracovníci mesta

- **Prepojenia na prevádzkovú úroveň:** Mestskí koordinátori pôsobia ako primárny kontaktný bod a preklenujú priepasť medzi mestskými oddeleniami (zdravotníctvo, školstvo, životné prostredie) a samotnými školami.
- **Zapojenie miestnych zainteresovaných strán:** Spájanie vedenia škôl, rodičov/opatrovateľov, miestnych poľnohospodárov a dodávateľov s cieľom podporiť spoločnú víziu stravovania v rámci komunity.
- **Priama podpora škôl:** Poskytovanie praktického koučingu, monitorovanie pokroku (bronz-striebro-zlato) a podpora aktivít, ako sú iniciatívy partnerstva medzi farmami a školami.

Národní vedúci partneri/miestni experti

- **Strategické zosúladenie:** Národní vedúci partneri (NVP) zabezpečujú, aby miestne úspechy neboli izolované, ale aby slúžili ako podklad pre národné potravinové normy a sektorovú legislatívu.
- **Integrácia do učebných osnov a politik:** Presadzovanie toho, aby sa výživa a udržateľnosť stali priamou súčasťou národných učebných osnov, a aby sa tak prešlo od voliteľných projektov na úrovni škôl.
- **Systémové prispôsobenie:** Prispôsobenie európskeho rámca WSFA tak, aby vyhovoval vnútroštátnym predpisom, a zabezpečenie právnej a štrukturálnej udržateľnosti modelu pre všetky obce.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 2

Stručný prehľad: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

Podpora je neviditeľným motorom, ktorý premieňa dobrý nápad na trvalú školskú kultúru. Toto sú kľúčové poznatky o tom, ako efektívne posilniť postavenie škôl:

1. Skončujeme s fragmentáciou

Školy sa topia v izolovaných iniciatívach. Úspech si vyžaduje jednotný, koordinovaný prístup, ktorý spojí zdroje zo zdravotníctva, školstva a poľnohospodárstva do jedného jasného plánu.

2. Koordinátor mesta je nevyhnutný

Bez ústredného kontaktného miesta na obci sa plány zastavia. Táto úloha je kľúčová pre premenu abstraktnej politiky na konkrétne a realizovateľné plány pre vedenie škôl.

3. Investujte do ľudí, nie len do hrncov

Financovanie workshopov a kuchýň je dôležité, ale najväčší vplyv má investovanie času. To znamená čas pre učiteľov a školský personál na vzdelávanie a čas pre koordinátorov na budovanie miestnych partnerstiev.

4. Vytvorte prepojenie s regionálnou/(medzi) národnou politikou

Národní experti (NLP) sú spojovacím článkom s (medzi) národnými ministerstvami. Zabezpečujú, aby sa miestne úspechy neobmedzovali len na jedno mesto, ale aby boli zakotvené v (medzi)národnej legislatíve a školských osnovách.

5. Znížiť pracovnú záťaž učiteľov

Podpora je účinná len vtedy, ak znižuje pracovnú záťaž. Hotové učebné materiály a prehľadné kontrolné zoznamy zaručujú, že zdravé stravovanie sa stane prirodzenou súčasťou každodenného života, a nie „dodatočnou“ záťažou.

6. Európska záruka pre deti ako kompas

Viacúrovňová podpora je jediným spôsobom, ako naplniť európsku záruku pre deti. Zosúladením miestnych opatrení s európskou politikou zabezpečíme zdravé stravovanie pre každé dieťa bez ohľadu na jeho sociálno-ekonomické zázemie.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 3

Čo môže podporiť trvalý vplyv: politické odporúčania pre rozšírenie školských stravovacích systémov

Vytvorenie udržateľného systému stravovania v školách si vyžaduje viacúrovňový prístup. Na dosiahnutie dlhodobého vplyvu musia prevziať zodpovednosť školy, miestne orgány, národné vlády aj európske inštitúcie. Kľúčom je koordinácia medzi týmito úrovňami: jasné úlohy, spoločné ciele a štruktúrovaná spolupráca. Len vtedy, keď sa tieto prepojenia budú navzájom posilňovať, sa rámec WSFA môže stať trvalou súčasťou školských politík a širších stratégií v oblasti stravovania.

Cesta k škálovateľnosti

V nasledujúcich častiach predstavujeme ciele odporúčania pre politiku na každej úrovni (miestnej, regionálnej, národnej a európskej) s cieľom podporiť udržateľnú implementáciu, integráciu a škálovanie rámca WSFA.

Úroveň riadenia

Hlavný dôraz

Miestna

Koordinácia, praktické koučovanie a zapojenie komunity.

Regionálna

Zákonné mandáty, združovanie zdrojov, logistika a technická podpora pre menšie obce a štrukturálne financovanie.

Národná

Zákonné mandáty, integrácia do učebných osnov a štrukturálne financovanie.

Európska

Strategické rámce, ako je záruka pre dieťa a cezhraničné zdieľanie poznatkov.

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Školy sú východiskovým bodom pre udržateľnú zmenu.

WSFA môže mať trvalý vplyv len vtedy, ak školy začlenia stravovanie ako štrukturálnu súčasť svojej vízie a každodenného fungovania. Zriadenie pracovnej skupiny pre stravovanie, na čele ktorej stojí oddaný koordinátor s dostatočným časom a mandátom, je nevyhnutné.

„Veľmi veľa znamenalo, že vedenie školy plne podporilo túto tému. Vytvorili mnoho príležitostí, čo nám umožnilo zmeniť ponuku školskej jedálne a venovať sa témam týkajúcim sa stravovania v rôznych hodinách.“

— BGSZC Budai Gimnázium és Szakgimnázium, Budapešť, Maďarsko

Bez takýchto štruktúr zostáva kontinuita závislá od vonkajšieho vedenia. **Školy, ktoré formálne začleňujú WSFA, vykazujú väčšiu súdržnosť, zodpovednosť a autonómiu pri ďalšej implementácii.**

PREDOSLÉ

25

ĎALŠIE

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 3

ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Aby sa zabezpečilo, že WSFA prejde z fázy pilotného projektu na trvalý štandard, odporúčame nasledujúce kroky:

Integrujte WSFA do existujúcich miestnych politík a školských štruktúr: Zaradte ju do súčasných potravinových stratégií, plánov udržateľnosti alebo sociálnych politík, pričom je potrebné zabezpečiť súlad s existujúcimi procesmi a postupmi. Poskytovať špecializovanú podporu a jednoduché nástroje na minimalizáciu dodatočnej pracovnej záťaže a zníženie vnímania byrokracie.

Vymenujte koordinátora pre stravovanie: Zriadte pracovnú skupinu pre stravovanie s vedúcou zodpovednou osobou, ktorá má vyhradený čas, mandát a prípadne formálnu úlohu.

Zaradte vzdelávacie kritériá do obstarávania: Dodávatelia stravovacích služieb sa stanú štrukturálnymi partnermi pri poskytovaní vzdelávania v oblasti stravovania a udržateľnej ponuky.

Zamerajte sa na siete a výmenu poznatkov: Organizujte regionálne networkingové podujatia medzi školami, národné stretnutia medzi mestami a európske výmeny s cieľom zdieľať osvedčené postupy.

Zavádzajte mechanizmy sociálneho začlenenia: Prepojte postupy WSFA s existujúcimi miestnymi alebo národnými usmerneniami, aby ste zabezpečili, že všetci žiaci majú prístup k zdravým a udržateľným potravinám.

Posilnite zapojenie rodičov a opatrovateľov a komunikáciu medzi školou a komunitou: Poskytnite školám praktické usmernenia, súbory nástrojov a štruktúrované príležitosti na zapojenie rodičov a opatrovateľov do aktivít zameraných na výživu a udržateľnosť, čím sa ich účasť stane bežnou, zvládnuteľnou a pevne zakorenenou do existujúcich školských postupov.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 3

ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Preklenutie priepasti medzi miestnym úspechom a vzhľadom na národnú realitu odporúčame, aby regionálne a/alebo národné orgány:

Prispôsobte európsky rámec WSFA regionálnym/národným podmienkam: Zabezpečte, aby ciele boli realistické, merateľné a zosúladené s miestnymi podmienkami.

Vytvorte legislatívu a usmernenia: Vypracovať národné normy pre školské stravovanie s využitím WSFA ako medziodvetvového rámca kvality.

Vyčleňte špecifické finančné prostriedky: Prepojte konkrétne finančné zdroje s cieľnými opatreniami, napr. prostredníctvom existujúcich programov alebo dotácií (program EÚ na podporu konzumácie mlieka a ovocia, národné potravinové stratégie).

Zaradte WSFA do učebných osnov: Zahrňte zručnosti v oblasti stravovania, udržateľnosť a zdravie ako kľúčové zložky vzdelávacích programov.

Prepojte vzdelávacie zdroje s cieľmi vzdelávania: Vyčleňte čas a finančné prostriedky na vývoj, výber a šírenie materiálov, ktoré sú v súlade s cieľmi učebných osnov a podporujú udržateľné správanie.

Zahrňte vzdelávacie kritériá do verejného obstarávania: Dodávatelia stravovacích služieb sa stanú štrukturálnymi partnermi pri poskytovaní vzdelávania v oblasti stravovania a ponúkajú udržateľných produktov.

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Regionálne a/alebo národné orgány zohrávajú kľúčovú úlohu pri vytváraní podmienok pre udržateľné rozšírenie WSFA. Implementácia integrovaného prístupu k stravovaniu v školách si vyžaduje súdržnosť medzi existujúcimi politickými rámcami týkajúcimi sa školského stravovania, vzdelávania v oblasti stravovania, zdravia, poľnohospodárstva a udržateľnosti.

Štrukturálne zakotvenie na týchto úrovniach poskytuje:

- **Štrukturálne financovanie:** Spoľahlivú finančnú podporu pre školy aj obce.
- **Jasné štandardy:** Všeobecné usmernenia pre zdravé a udržateľné stravovanie v školách.
- **Odborníci na podporu:** Posilnenie postavenia národných odborníkov WSFA, aby mohli poskytovať poradenstvo, odborné znalosti a monitorovanie.

Bez tohto zakotvenia zostáva pokrok uväznený v dočasných projektových cykloch a individuálnych iniciatívach, čo prakticky znemožňuje udržať dlhodobé výsledky.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 3

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Mnohé z výziev, ktorými sa WSFA zaoberá, sú spoločné pre celú Európu. Európska spolupráca prostredníctvom iniciatív, ako je SchoolFood4Change, prináša významnú pridanú hodnotu. Uľahčuje výmenu metód a postupov, umožňuje testovanie inovácií vo veľkom meradle a poskytuje prístup k financovaniu z fondov EÚ, čím urýchlňuje a posilňuje implementáciu WSFA.

Európske uznanie tiež posilňuje legitimitu a povzbudzuje národné a miestne vlády, aby školskému stravovaniu pripisovali prioritu vo svojich politických programoch. Integrácia WSFA do existujúcich programov EÚ.

ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Aby sa WSFA stala štandardom vo všetkých členských štátoch, Európska únia by mala:

Posilniť detskú záruku EÚ tým, že sa výslovne uzná zdravé a udržateľné prostredie v oblasti stravovania v školách ako kľúčový nástroj sociálnej odolnosti a výživy detí.

Zaviest' prístup „Whole School Food Approach“ (WSFA) ako referenčný rámec pre integráciu vzdelávania o výžive, potravinovej kultúry, zdravia a zapojenia komunity do školského prostredia vo všetkých členských štátoch EÚ.

Začleniť školské stravovanie do prebiehajúcich politických procesov EÚ, najmä do implementácie Vízie EÚ pre poľnohospodárstvo a potraviny, revízie programu EÚ pre školské stravovanie, pripravovanej stratégie EÚ na boj proti chudobe a príslušných rámcov EÚ pre odolnosť voči zmene klímy a riadenie rizík a One Health / Jedno zdravie.

Zaviest' prierezový prístup k stravovaniu v školách v európskych inštitúciách s cieľom zabezpečiť súlad medzi politikami v oblasti zdravia, vzdelávania, poľnohospodárstva, výskumu, sociálnych vecí, životného prostredia a klímy.

Zaviest' minimálne povinné normy EÚ v oblasti výživy a udržateľnosti pre školské jedálne, vychádzajúc z dôkazov SF4C, programu EÚ pre školy a kritérií Spoločného výskumného centra pre udržateľné verejné obstarávanie.

Poskytnúť špecifické financovanie na infraštruktúru: investície do odolných miestnych dodávateľských reťazcov, vrátane školských kuchýň a stravovacej infraštruktúry, odolných miestnych dodávateľských reťazcov a inovatívnych modelov obstarávania s využitím Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Využívať programy ERASMUS+ a Paktu EÚ pre zručnosti na podporu odbornej prípravy, vzájomného učenia sa a výmeny skúseností v oblasti vzdelávania o výžive, udržateľného varenia a verejného obstarávania.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 3

Od teórie k praxi

Uvedené európske odporúčania nie sú len abstraktnými cieľmi. Predstavujú základné podmienky pre praktickú realizáciu na miestnej úrovni.

Ako sa ukáže v nasledujúcej kapitole (kapitola 4), východisková situácia každého mesta je jedinečná. Mesto s obmedzenými zdrojmi môže úspešnú transformáciu začať len vtedy, ak má k dispozícii národné podporné štruktúry a európske financovanie kľúčovej infraštruktúry.

© Unsplash

PREDOSHÉ

29

OSHÉ

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 3

Stručný prehľad: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

Rozšírenie si vyžaduje prechod od projektového financovania k štrukturálnemu zakotveniu. Politika je „lepidlom“, ktoré zabezpečuje, že WSFA prežije aj po nasledujúcom volebnom cykle.

1. Školy

Zmena začína v triede a v jedálni. Úspech si vyžaduje formálny mandát: školy musia prekročiť rámec dočasných projektov a zriadiť špecializované pracovné skupiny pre stravovanie a vymenovať koordinátorov, ktorí budú mať dostatok času na vedenie týchto skupín.

2. Miestne samosprávy

Zahrnutím WSFA do existujúcich miestnych potravinových stratégií sa miestne orgány stávajú mostom medzi vysokou politikou a praxou.

3. Regionálne a/alebo národné orgány

Vlády jednotlivých štátov musia prijať legislatívu a zabezpečiť štrukturálne financovanie s cieľom začleniť vzdelávanie v oblasti stravovania do regionálnych/národných vzdelávacích osnôv, čím sa z neho stane kľúčová súčasť vzdelávania namiesto „doplňkovej“ zložky.

4. Európska únia

Európa poskytuje legitimitu. Výslovným prepojením WSFA s detskou zárukou EÚ a príslušnými európskymi iniciatívami v oblasti odolnosti voči zmene klímy a riadenia rizík a v rámci koncepcie „One Health“ EÚ zabezpečuje, aby bolo zdravé školské stravovanie uznané za základné právo každého dieťaťa v členských štátoch EÚ.

5. Zlatá niť koordinácie

Či už ide o mestského koordinátora alebo národného vedúceho partnera, neutrálni sprostredkovatelia sú nevyhnutní. Preklenujú priepasť medzi európskymi strategickými cieľmi a miestnou realizáciou a zabezpečujú, aby sa vedomosti a financovanie dostali tam, kde sú najviac potrebné.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Ako sa môžu zapojiť nové mestá?

Cesta k udržateľnému systému stravovania v školách nie je lineárny proces, ale prechod závislý od kontextu. Na základe výsledkov prieskumu Kobo a skúseností zúčastnených regiónov (pozri prílohu) sme vypracovali štruktúrovaný plán pre nové mestá, ktoré chcú zaviesť komplexný prístup k stravovaniu v školách (WSFA).

Hlavným ponaučením je, že **úspech nepochádza z univerzálneho modelu**, ale z identifikácie miestnych silných stránok a postupného rozširovania.

Plán implementácie

Predtým, ako sa pustí do konkrétnych krokov, musí mesto vykonať všeobecné prípravy. Táto fáza zahŕňa zosúladenie štyroch pilierov WSFA. Aby sa zabezpečil dlhodobý vplyv, mestá by sa mali vyhnúť izolovaným projektom a namiesto toho sa zamerať na **integráciu potravinových cieľov do trvalých mestských štruktúr**. Toho sa najlepšie dosiahne tým, že sa začne v malom, napríklad s jednou pilotnou školou, a využijú sa existujúce siete a partnerstvá na vytvorenie dynamiky.

Najúčinnjším spôsobom, ako začať, je analýza súčasného profilu mesta s cieľom určiť, kde sú kapacity najsilnejšie a kde je podpora najviac potrebná. Nižšie uvedený diagram vám môže pomôcť s prvými krokmi.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Prehľad implementácie WSFA

Začiatok: Nové mesto chce implementovať WSFA

KROK 1 Všeobecná príprava

- Spojenie politiky, prevádzky a vzdelávania a prostredí
- Plán na dlhodobý vplyv
- Využitie sietí a partnerstiev
- Začnite v malom, postupne rozširujte

KROK 2 Analýza profilu mesta

Otázka:
„Aká je súčasná sila mesta v jednotlivých pilieroch?“

Profil 1:

Silná prevádzková kapacita, obmedzené vzdelávanie

- Zaviesť nízkoprahové vzdelávacie aktivity
 - Školské záhrady, kuchárske workshopy, degustačné akcie
- Podporovať účasť žiakov prostredníctvom malých projektov
 - Výber jedál, projekty v triedach, záhradnícke aktivity
- Uľahčiť vzájomné vzdelávanie učiteľov a kuchárskeho personálu
- Postupne začleňovať témy týkajúce sa stravovania do vyučovania alebo mimoškolských aktivít

Profil 2:

Silná politická podpora, obmedzené prevádzkové kapacity

- Začnite s pilotnou skupinou škôl, aby ste otestovali prevádzkové postupy
- Investujte do praktickej infraštruktúry
 - Kuchyne, miestni dodávatelia, monitorovanie stravovania a potravinového odpadu
- Využívajte celomestské siete alebo externých partnerov na podporu škôl
- Preveďte politiku do merateľných opatrení na úrovni školy

Profil 3:

Obmedzené prevádzkové a vzdelávacie kapacity

- Stanovte jasné a dosiahnuteľné ciele pre každý pilier
- Zriadte interné pracovné skupiny v školách na posilnenie zodpovednosti a motivácie
- Začnite s jednou konkrétnou praktickou činnosťou
 - Workshopy o zdravých obedových balíčkoch, školská záhrada, iniciatívy v oblasti vody
- Poskytovať štrukturálnu podporu mestu
 - Koučing, siete medzi školami, jednoduché nástroje na monitorovanie

KROK 3

Monitorovanie a rozširovanie

- Vyhodnoťte výsledky
- Učte sa zo skúseností
- Postupne rozšíriť na všetky školy

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

Za posledné tri roky ukázalo zavádzanie komplexného prístupu k stravovaniu v školách (WSFA), že školské stravovanie je oveľa viac než len logistická služba. Je to silný nástroj na sociálnu, zdravotnú a environmentálnu transformáciu. Zosúladením rôz-norodých snáh v 12 európskych krajinách tento projekt dokázal, že **hoci sa miestne podmienky výrazne líšia, jednotný rámec s konkrétnymi kritériami poskytuje potrebnú jasnosť na pre-chod od roztrieštených iniciatív k systémovej zmene.**

Úspech implementácie na bronzovej úrovni vo väčšine zú-častnených škôl potvrdzuje, že WSFA je realizovateľný model, schopný podporovať rovnosť vo vzdelávaní a zabezpečiť, aby žiaden žiak nezaostával.

Ľudský kapitál

Táto cesta ukázala, že skutočným motorom tejto transformá-cie je **strategická koordinácia**. Hoci sú finančné investície do infraštruktúry a činností nevyhnutnými katalyzátormi, najdôle-žitejším faktorom úspechu je investícia do ľudského kapitálu. Či už prostredníctvom náboru špecializovaných mestských ko-ordinátorov alebo vnútorného prerozdelenia mestských zdrojov, prítomnosť odborného personálu, ktorý sa orientuje v zložitej oblasti politiky a praxe, umožňuje WSFA prejsť od dočasného projektu k trvalej inštitucionálnej rutine.

Výzvy, s ktorými sa stretávajú, od nedostatku personálu až po nejednotné predpisy, zdôrazňujú skutočnosť, že školy nemôžu túto prácu vykonávať izolovane. Potrebujú silný podporný eko-systém, v ktorom miestne, regionálne a národné orgány spolu-pracujú vertikálne, aby zjednodušili prístup k zdrojom a odstrá-nili byrokratické prekážky.

Strategická investícia do budúcnosti

Do budúcnosti je cieľom prekročiť rámec pilotnej fázy a začle-niť iniciatívu WSFA do samotnej podstaty mestských a národ-ných vízií v oblasti stravovania. To si vyžaduje zmenu pohľadu: **vnímať školské stravovanie nie ako náklad, ktorý treba riadiť, ale ako strategickú investíciu do budúcnosti verejného zdravia a sociálnej súdržnosti.** Využitím odborných znalostí národných vedúcich partnerov a podporou cezhraničnej spolupráce môže-me zabezpečiť, aby skúsenosti získané v rámci tohto projektu boli zohľadnené v širšej sektorovej legislatíve a národných cie-ľoch v oblasti vzdelávania. Európska záruka pre deti poskytuje referenčný rámec, ale WSFA poskytuje cestovnú mapu.

Cesta vpred

Prechod k odolnému systému školského stravovania v koneč-nom dôsledku závisí od **nepretržitého odhodlania koordinovať činnosť**, posilňovať postavenie miestnych aktérov a od spoloč-nej vízie, že každé školské jedlo je príležitosťou vyživovať bu-dúcu generáciu a chrániť našu planétu. Rámec je už vytvore-ný. Úlohou na najbližšie roky je rozšíriť tento prístup tak, aby sa zdravé a udržateľné školské stravovanie stalo prirodzeným právom každého dieťaťa v celej Európe.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Táto kapitola poskytuje prehľad o tom, ako bol celoškolský prístup k stravovaniu (WSFA) implementovaný v zúčastnených európskych mestách a regiónoch. Spája kvantitatívne výsledky prieskumu Kobo a kvalitatívne poznatky z rozhovorov s mestskými koordinátormi a národnými vedúcimi partnermi s cieľom identifikovať spoločné vzory, silné stránky a prekážky pri implementácii²⁴.

Na základe týchto zistení kapitola formuluje získané poznatky a prekladá ich do **praktických usmernení pre nové mestá, ktoré majú záujem o zavedenie alebo rozšírenie WSFA**. Štruktúra postupne prechádza od všeobecných európskych trendov k podrobným regionálnym a národným profilom a nakoniec k praktickým odporúčaniam pre budúcich realizátorov.

Metodologické obmedzenia prieskumu

Pri interpretácii zistení je dôležité uznať niekoľko obmedzení. Nie všetky školy vyplnili dotazník a v niektorých regiónoch bolo vyplnenie dotazníka spojené s podmienkou pre získanie ocenení WSFA, čo mohlo ovplyvniť odpovede. Výsledky by sa preto mali chápať skôr ako orientačné než úplné a mali by sa posudzovať v kombinácii s kvalitatívnymi informáciami, aby sa dosiahlo presné pochopenie miestnych kontextov.

© An Van Gijsegem

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

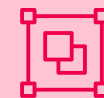
Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Táto kapitola sa zameriava na kvalitatívne výsledky získané prostredníctvom prieskumu KOB²⁵. Obsahuje grafy a tabuľky, ktoré znázorňujú výkonnosť podľa regiónov a mieru splnenia jednotlivých kritérií. Zároveň poukazuje na príležitosti na vzdelávanie a inšpiratívne postupy, ktoré môžu slúžiť ako vodítko pre ďalšie fázy projektu.

KĽÚČOVÉ POZNATKY Z PRIESKUMU KOB²⁵:

Realizovateľný rámec:

väčšina škôl dosahuje vysoké skóre v bronzových kritériách.

Silné stránky:

postupy v jedálňach, udržateľné potraviny, špeciálne stravovacie potreby.

Výzvy:

ročné prehodnotenie akčného plánu, usmernenia týkajúce sa obedárov/desiť, monitorovanie potravinového odpadu.

Regionálne rozdiely:

najvyššie v Estónsku, Rakúsku, Španielsku, Švédsku; štrukturálne prekážky v Belgicku a niektorých mestách.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

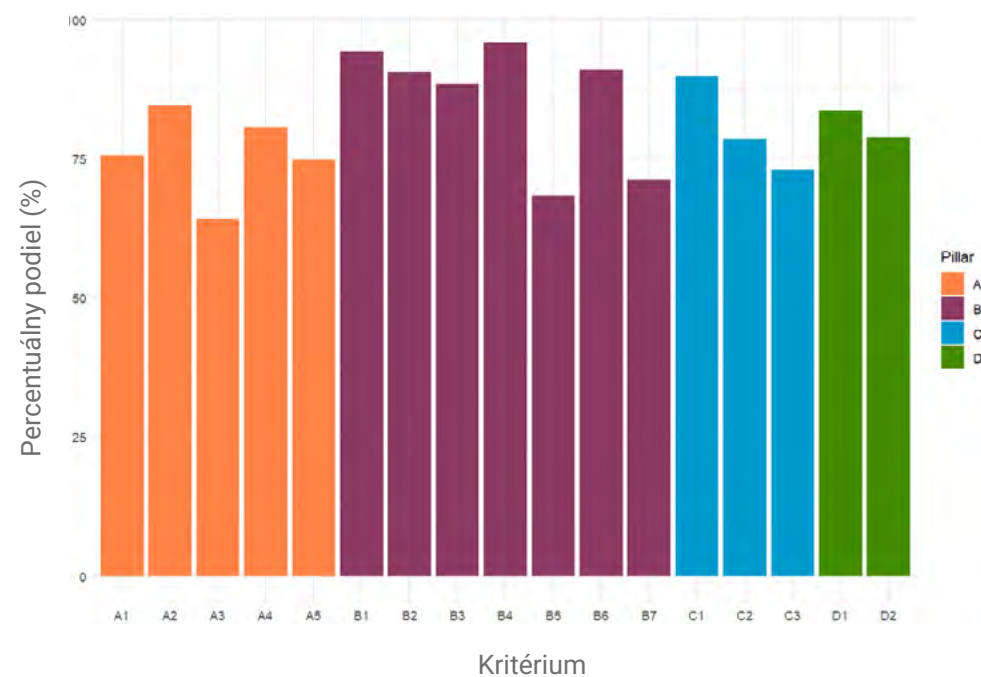
Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

1. Globálne výsledky pre úroveň dosiahnutých výsledkov bronz

KLÚČOVÉ ZISTENIA

Väčšina škôl dosahuje pozitívne výsledky, čo dokazuje, že rámec je dosiahnuteľný.

Obrázok 1: Histogram percentuálnych podielov dosiahnutých podľa jednotlivých kritérií

Celkovo boli zaznamenané pozitívne výsledky vo všetkých oblastiach. Väčšinu kritérií splnila veľká väčšina škôl a rozdiely medzi jednotlivými kritériami sú pomerne malé. To naznačuje, že bronzový rámec WSFA predstavuje vyvážený a dosiahnuteľný základ pre školy, ktoré sa týmto prístupom zaoberajú.

Iba dve kritériá dosiahli skóre nižšie ako 70 % (B.5 a A.3). Kritérium A.3 sa týka ročného písomného hodnotenia akčného plánu. Keďže už samotné vypracovanie plánu často predstavuje prvú prekážku, jeho následné sledovanie je vnímané ako náročné aj kvôli pracovnej záťaži a neistote.

B.5 sa týka jasných usmernení týkajúcich sa obedových balíčkov a/alebo desiat pre žiakov a opatrovateľov. Možným vysvetlením nižšieho skóre je rozdielnosť v tom, ako školy riešia stravovanie. V mnohých prípadoch dostávajú žiaci teplé školské jedlo, čím sa usmernenia týkajúce sa obedových balíčkov stávajú menej relevantnými a znižuje sa motivácia škôl prijímať opatrenia ovplyvňujúce voľby rodičov alebo opatrovateľov. To však neznamena, že sa od škôl neočakáva, aby sa snažili poskytovať usmernenia týkajúce sa desiat.

Tieto zistenia naznačujú, že kritériá s nižším skóre môžu predstavovať prekážky pre školy zúčastňujúce sa na WSFA a vyžadujú dodatočnú podporu. Naopak, kritériá s veľmi vysokým skóre, ako sú B.1, B.4 a B.6, môžu predstavovať dosiahnuteľné východiskové body pri náboře škôl.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analyza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

2. Analýza rozdielov medzi regiónmi

KĽÚČOVÝ POZNATOK

Dokonca aj v regiónoch s nízkym skóre sú splnené niektoré kritériá, čo poukazuje skôr na špecifické výzvy než na úplné medzery v implementácii. Systémové výzvy: mestá alebo regióny s nízkym skóre v jednom kritériu majú často nízke skóre aj v ostatných (napr. Budapešť, Gent, Kodaň, Leuven, Lyon, Miláno).

Tabuľka 1 znázorňuje rozdelenie počtu škôl podľa regiónu, ktorý vyplnil dotazník, ako aj priemerný počet splnených kritérií. To poskytuje prehľad o relatívnom príspevku každého regiónu k celkovým výsledkom a o tom, do akej miery školy splnili všetky kritériá.

Najnižšie priemerné skóre zaznamenalo Belgicko. Mnohé flámske školy sa do projektu zapojili neskôr, pričom podporné štruktúry sa ešte budujú.

Najvyššie priemery dosiahli mestá v Estónsku, Rakúsku, Španielsku a Švédsku. Tieto regióny mali pravdepodobne lepšie východiskové podmienky, ako napríklad jasné prepojenia s národnými vzdelávacími osnovami (najmä v Estónsku a Švédsku), dobre zavedené systémy školského stravovania alebo mestské potravinové politiky, ktoré úzko korešpondovali s WSFA.

Mesto/Krajina/Región	Počet škôl v prieskume	Priemerný počet splnených kritérií (celkom 17)	Priemerné percento splnených kritérií
Budapešť (Maďarsko)	7	12.1	71.4
Kodaň (Dánsko)	18	11.2	66
Česká republika	8	14.7	86.4
Estónsko (ostatné)	2	16.2	95.6
Gent (Belgicko)	10	9.8	57.4
Leuven (Belgicko)	6	10.2	60.3
Lyon (Francúzsko)	8	14	82.4
Malmö (Švédsko)	5	15.8	92.9
Miláno (Taliansko)	2	12.2	71.9
Nuoro (Taliansko)	21	12.6	74.1
Norimberg (Nemecko)	10	14.1	82.6
Slovensko	10	15.1	88.5
Španielsko (ostatné)	3	16.7	98
Tallinn (Estónsko)	6	16.2	95.6
Umeå (Švédsko)	21	16.6	97.9
Regionálna vláda Valencie	19	16.2	95.2
Viedeň (Rakúsko)	14	15.6	91.6

Tabuľka 1: Prehľad počtu škôl podľa regiónu a priemerných výsledkov

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

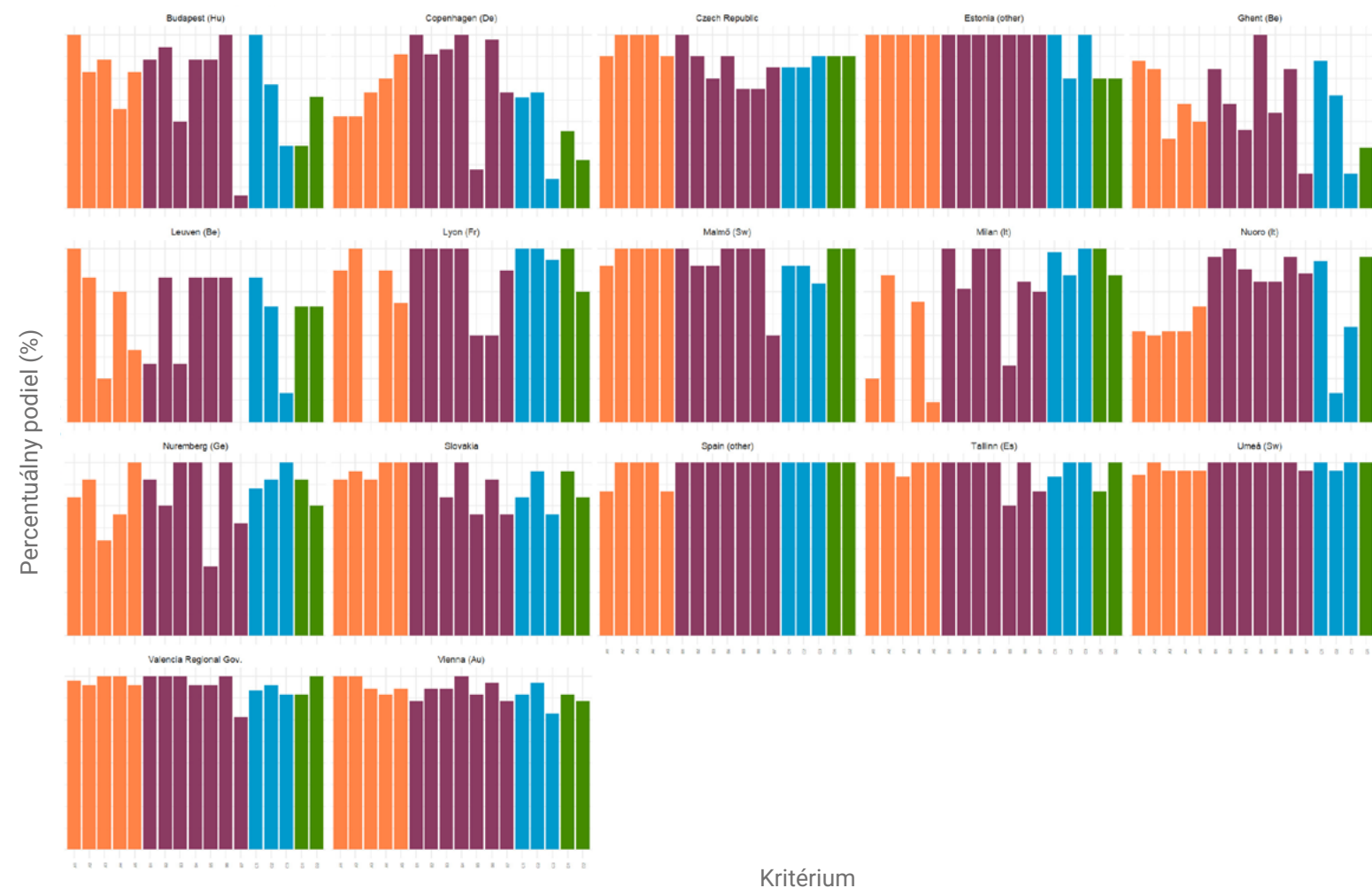
Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Pri vyvodzovaní záverov alebo porovnávaní je však potrebná opatrnosť, keďže účasť mohla byť veľmi selektívna. Školy, ktoré spĺňali menej kritérií, mohli mať tiež menšiu motiváciu vyplniť dotazník.

Správa sa preto zameriava predovšetkým na regionálne rozdiely v profile splnených kritérií, ako je znázornené na obrázku 2. Hoci sú celkové výsledky vo všeobecnosti pozitívne, medzi jednotlivými regiónmi sa vyskytujú niektoré výnimky. Jedinečný prístup každého mesta alebo regiónu poskytuje cenné poučenia: kde sú úskalia a čo funguje obzvlášť dobre?

Obrázok 2 poskytuje prehľad profilu každého regiónu v rámci 17 kritérií bronzovej úrovne. Hoci väčšina regiónov vykazuje vo všeobecnosti pozitívne trendy, niektoré výnimky z tohto pravidla vynikajú. Budapešť, Gent, Kodaň, Leuven, Lyon a Miláno sa častejšie objavujú v segmente s nižším skóre v rámci konkrétnych kritérií. Ich špecifické kontexty, štruktúry správy a východiskové body ovplyvňujú tieto profily a ponúkajú dôležité príležitosti na učenie sa. Ako sa vyvinuli rôzne profily a čo to znamená pre implementáciu v jednotlivých regiónoch, je podrobnejšie rozoberané nižšie.

Obrázok 1: Prehľad splnených kritérií podľa regiónov

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

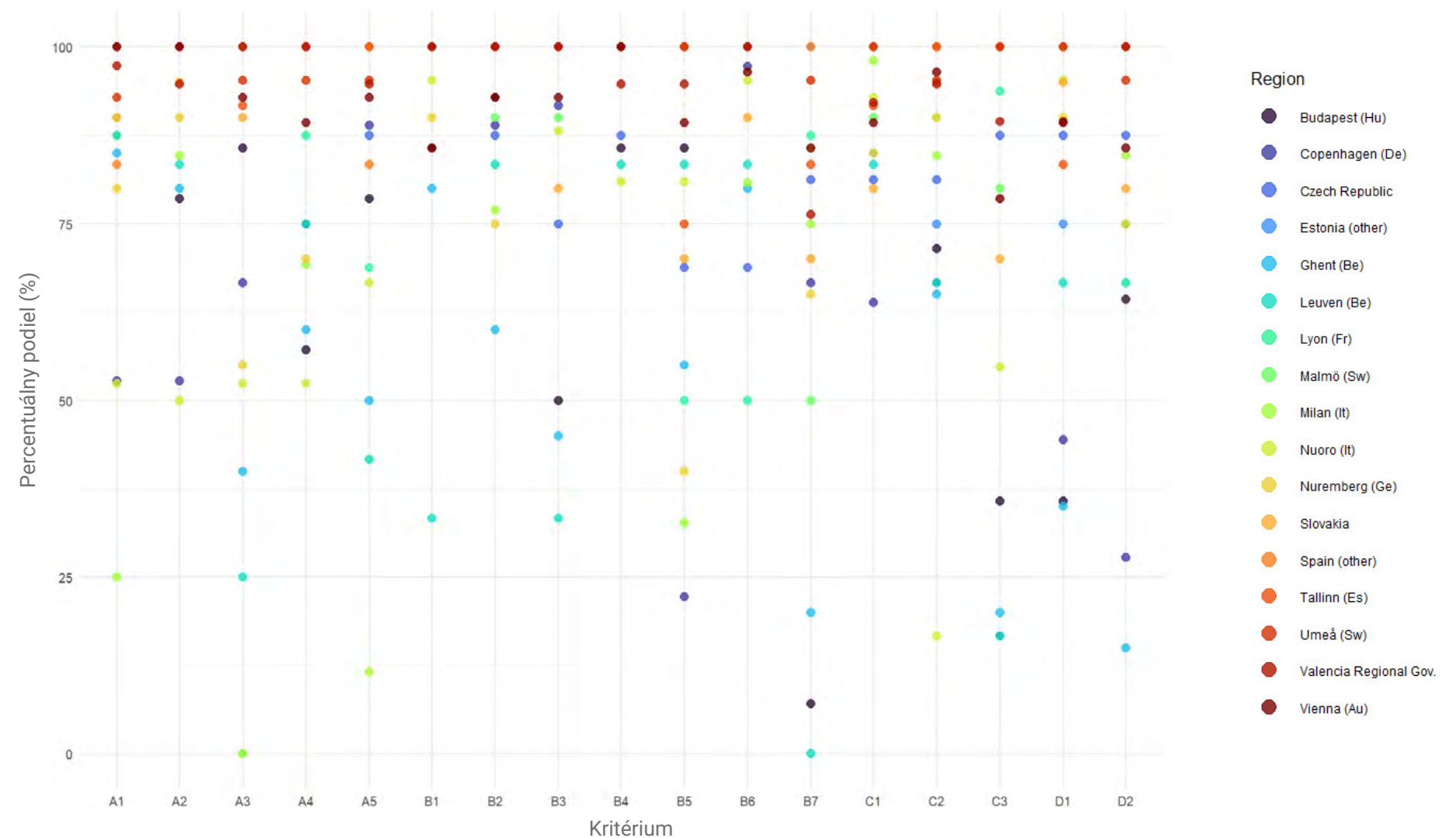
Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Obrázok 2: Prehľad profilu každého regiónu v rámci 17 kritérií bronzovej úrovne.

Zatiaľ čo väčšina regiónov vykazuje vo všeobecnosti pozitívne trendy, niektoré výnimky z tohto pravidla vynikajú. Budapešť, Gent, Kodaň, Leuven, Lyon a Miláno sa častejšie objavujú v segmente s nižším skóre v rámci konkrétnych kritérií. Ich špecifické kontexty, štruktúry správy a východiskové body ovplyvňujú tieto profily a ponúkajú dôležité príležitosti na učenie sa. Ako sa vyvinuli rôzne profily a čo to znamená pre implementáciu v jednotlivých regiónoch, je podrobnejšie rozoberané nižšie.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

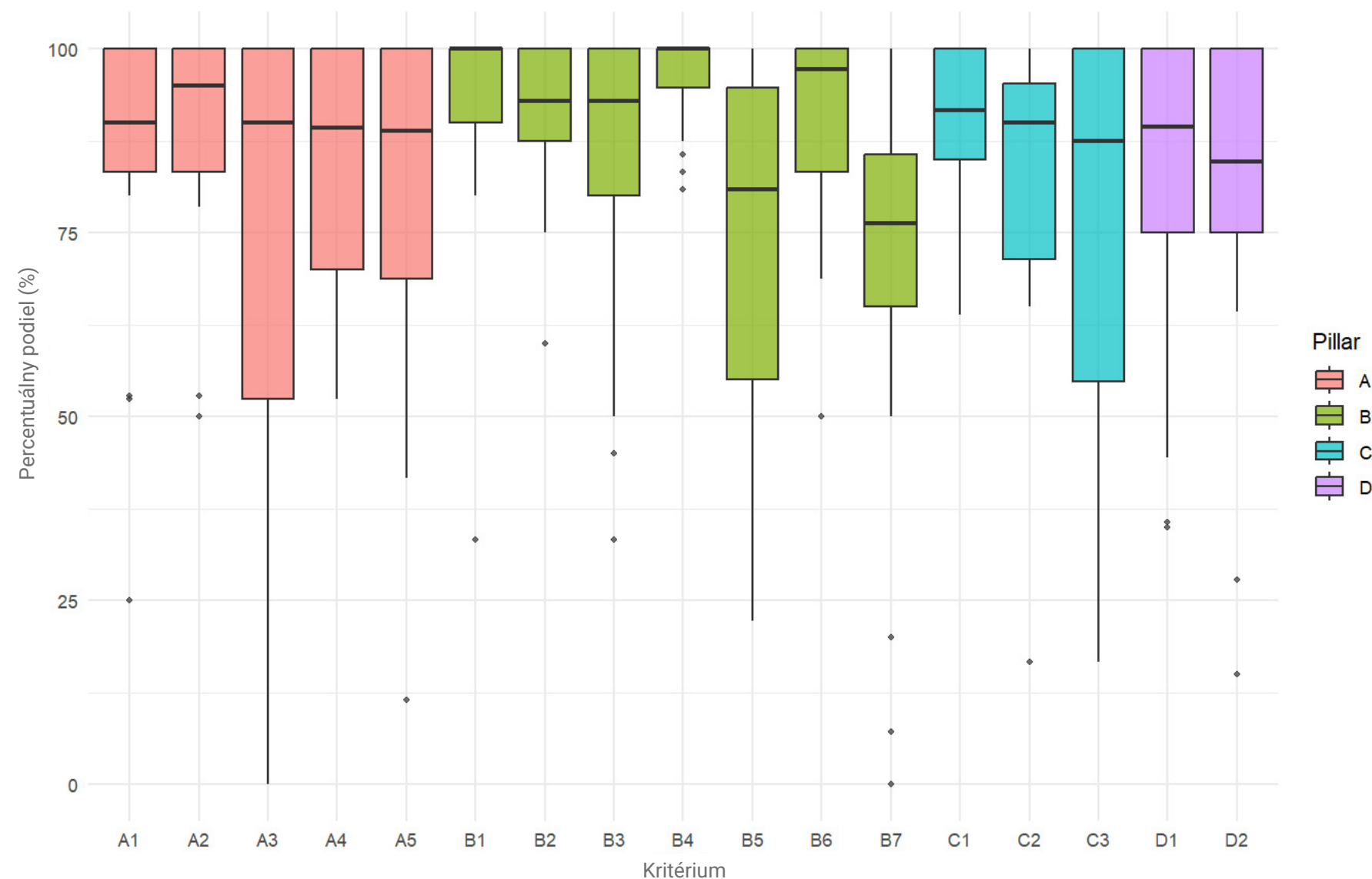
Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Obrázok 3: Boxplot percentuálneho podielu škôl podľa regiónov

Na obrázku 3 je porovnaný percentuálny podiel škôl spĺňajúcich jednotlivé kritériá v jednotlivých regiónoch. Ukazuje sa, že takmer pri každom kritériu dosahuje aspoň jeden región výsledok nižší ako 50 %. Dôležité je, že regióny s nízkym skóre v jednom kritériu často dosahujú nižšie skóre aj v ďalších kritériách, čo poukazuje skôr na systémové problémy pri implementácii ako na izolované slabé miesta.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analyza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Obrázok 4 znázorňuje rozdiely v jednotlivých kritériách medzi regiónmi. Vidíme, že body A.3, B.5 a C.3 vykazujú veľké rozpätie, zatiaľ čo body B.1 a B.4 sú v rámci regiónov najstabilnejšie.

V prípade A.3, ročného preskúmania akčného plánu, sa pozorujú najväčšie rozdiely. Miláno dosahuje 0 %, zatiaľ čo Valencia, Umeå, Malmö a Viedeň dosahujú viac ako 90 %. B.5 sa týka jasných usmernení týkajúcich sa obedových balíčkov a/alebo desiat pre žiakov a opatrovateľov (ak je to relevantné). Ako je vidieť na obrázkoch 2 a 3, priemer v Kodani, Miláne a Norimbergu je nižší ako 50 %.

C.3 udáva, do akej miery sú pre učiteľov a školský personál k dispozícii workshopy a vzdelávacie zdroje. Tieto výsledky do veľkej miery závisia od regionálneho alebo národného prístupu k vzdelávaniu a od začlenenia tém týkajúcich sa klímy alebo zdravia do školských osnov. V Belgicku to predstavuje veľkú výzvu, zatiaľ čo v krajinách ako Estónsko a Švédsko prebieha implementácia hladšie.

Výsledky v tabuľke 3 je potrebné interpretovať s veľkou opatrnosťou. Je pravdepodobné, že školy, ktoré spĺňajú len málo kritérií, dotazník nevyplnili. Skutočnosť, že niektoré kritériá dosahujú veľmi nízke skóre, zatiaľ čo iné sú splnené, však poukazuje na špecifické výzvy spojené s týmito kritériami v konkrétnych regiónoch.

Mesto/Región/Krajina	Počet škôl v prieskume	Kritériá, ktoré splnilo menej ako 50 % škôl
Budapešť (Maďarsko)	7	B7 (7.1%), C3 (35.7%), D1 (35.7%)
Kodaň (Dánsko)	18	B5 (22.2%), C3 (16.7%), D1 (44.4%), D2 (27.8%)
Gent (Belgicko)	10	A3 (40%), B3 (45%), B7 (20%), C3 (20%), D1 (35%), D2 (15%)
Leuven (Belgicko)	6	A3 (25%), A5 (41.7%), B1 (33.3%), B3 (33.3%), B7 (0%), C3 (16.7%)
Lyon (Francúzsko)	8	A3 (0%)
Miláno (Taliansko)	26	A1 (25%), A3 (0%), A5 (11.5%), B5 (32.7%)
Nuoro (Taliansko)	21	C2 (16.7%)
Norimberg (Nemecko)	10	B5 (40%)

Obrázok 4: Rozdiely podľa kritérií v jednotlivých regiónoch.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

3. Analýza jednotlivých kritérií

KĽÚČOVÉ POZNATKY

Najnižšie skóre: A.3 (ročné hodnotenie akčného plánu) a B.5 (usmernenia týkajúce sa obedárov/desiat), čo poukazuje na oblasti, ktoré potrebujú podporu.

Najvyššie skóre: B.1, B.4, B.6, čo predstavuje ľahké vstupné body pre nové školy.

Výsledky jednotlivých kritérií poskytujú pohľad na rozsah, v akom európske školy pracujú na konkrétnych pilieroch a ako každé kritérium prispieva k zdravému a odolnému potravinovému systému. Kritériá s nižším skóre poukazujú na príležitosti na zlepšenie, čo umožňuje cielenú podporu. Príklady osvedčených postupov môžu slúžiť ako inšpirácia pre školy alebo mestá snažiace sa dosiahnuť určité ciele.

Kritériá s najvyšším bodovým ohodnotením sú:

- B.4 (95,9 %)
- B.1 (94,3 %)
- B.6 (91,0 %)

Kritériá s najnižším skóre sú:

- B.7 (71.1%)
- B.5 (68.3%)
- A.3 (64.2%)

Tieto kritériá jasne poukazujú na potrebu dodatočnej podpory na prekonanie prekážok.

Kritérium	Podiel škôl, ktoré splnili kritérium (%)
A1	75.5
A2	84.5
A3	64.2
A4	80.7
A5	74.7
B1	94.3
B2	90.5
B3	88.4
B4	95.9
B5	68.3
B6	91
B7	71.1
C1	89.7
C2	78.6
C3	72.9
D1	83.8
D2	78.9

Tabuľka 2: Percentuálny podiel škôl spĺňajúcich jednotlivé kritériá na úrovni EÚ

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

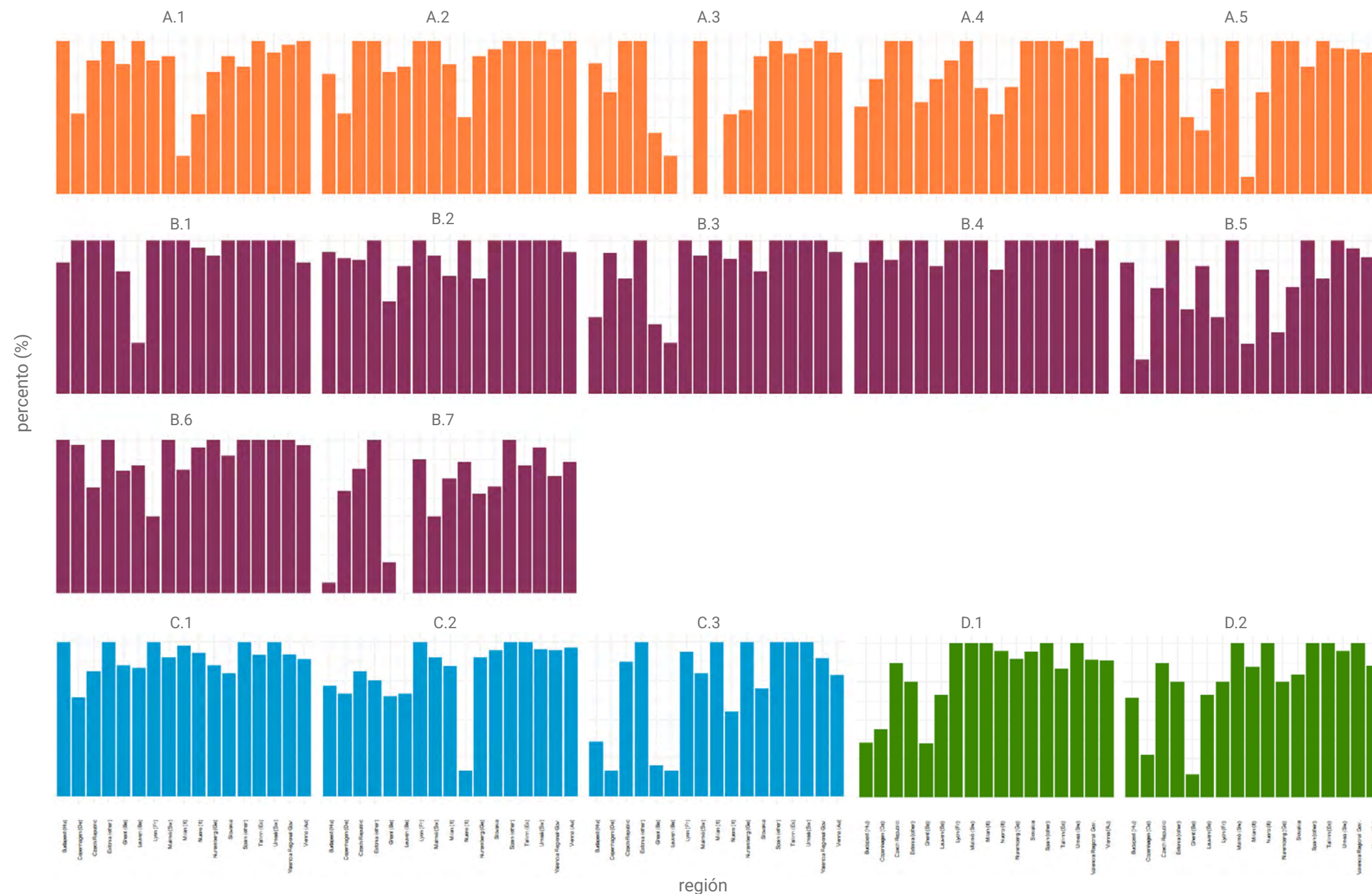
Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Prehľad percentuálnych podielov podľa regiónov a kritérií

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

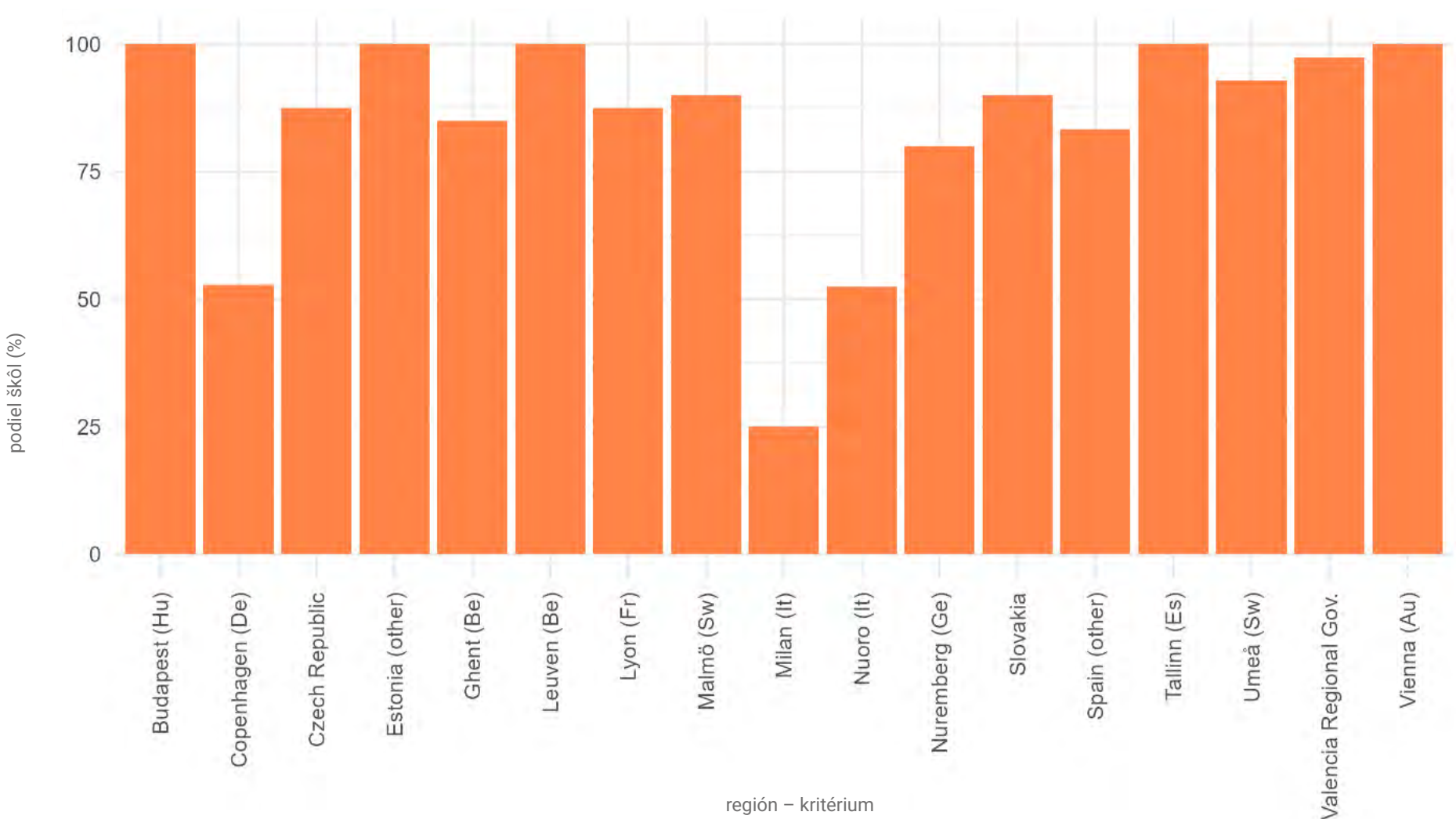
Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Kritérium A.1

V prípade kritéria A.1 dosiahli Kodaň, Miláno a Nuoro výrazne nižšie skóre ako ostatné regióny. V Nuore nemá žiadna škola okrem jednej internú pracovnú skupinu. Namiesto toho sa školy v Nuore zapájali do medziškolských pracovných skupín, do mestskej komisie pre školské jedálne i do mestskej pedagogickej koordinačnej skupine, ktorá sa zaoberá aj otázkami týkajúcimi sa stravovania. Rizikom tohto prístupu „zhora nadol“ je, že ak by sa financovanie alebo podpora zo strany mesta skončila, medziškolská spolupráca by sa tiež zrútila, spolu s koordináciou implementácie WSFA na úrovni škôl.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

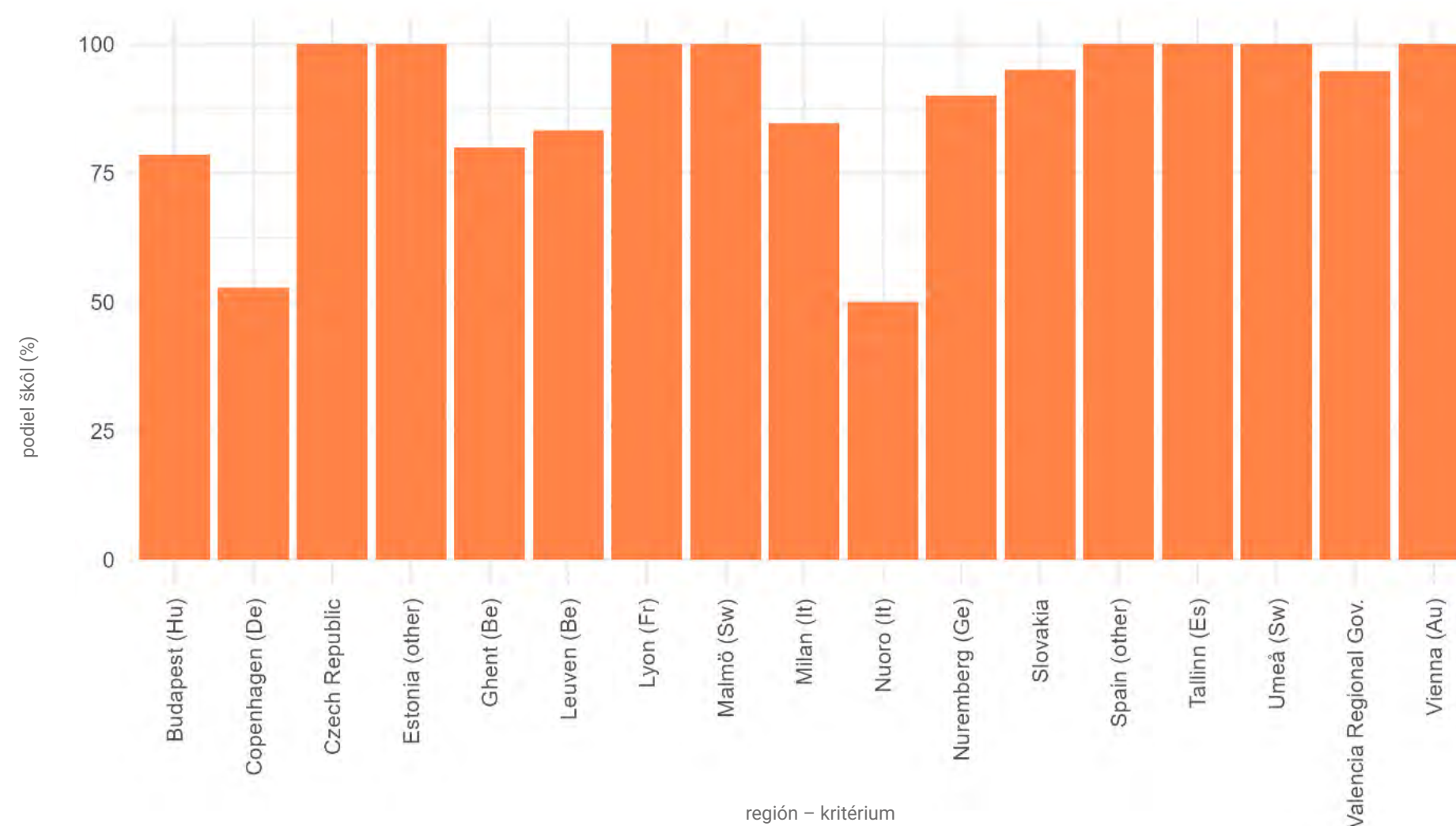
Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Kritérium A.2

Väčšina škôl v Kodani zvolila pre toto kritérium možnosť „iné“, pretože nevypracovali samostatnú víziu stravovania v škole, ale integrovali mestskú stratégiu v oblasti stravovania. V Nuore sa zdá, že plnenie tohto kritéria je tiež slabo podporované v dôsledku medziškolskej pracovnej skupiny opísanej v bode A.1. Školy zvolili možnosť „iné“ a odvolali sa na usmernenia týkajúce sa bezpečnosti potravín, čo nie je to isté ako mať víziu komplexného prístupu k stravovaniu.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

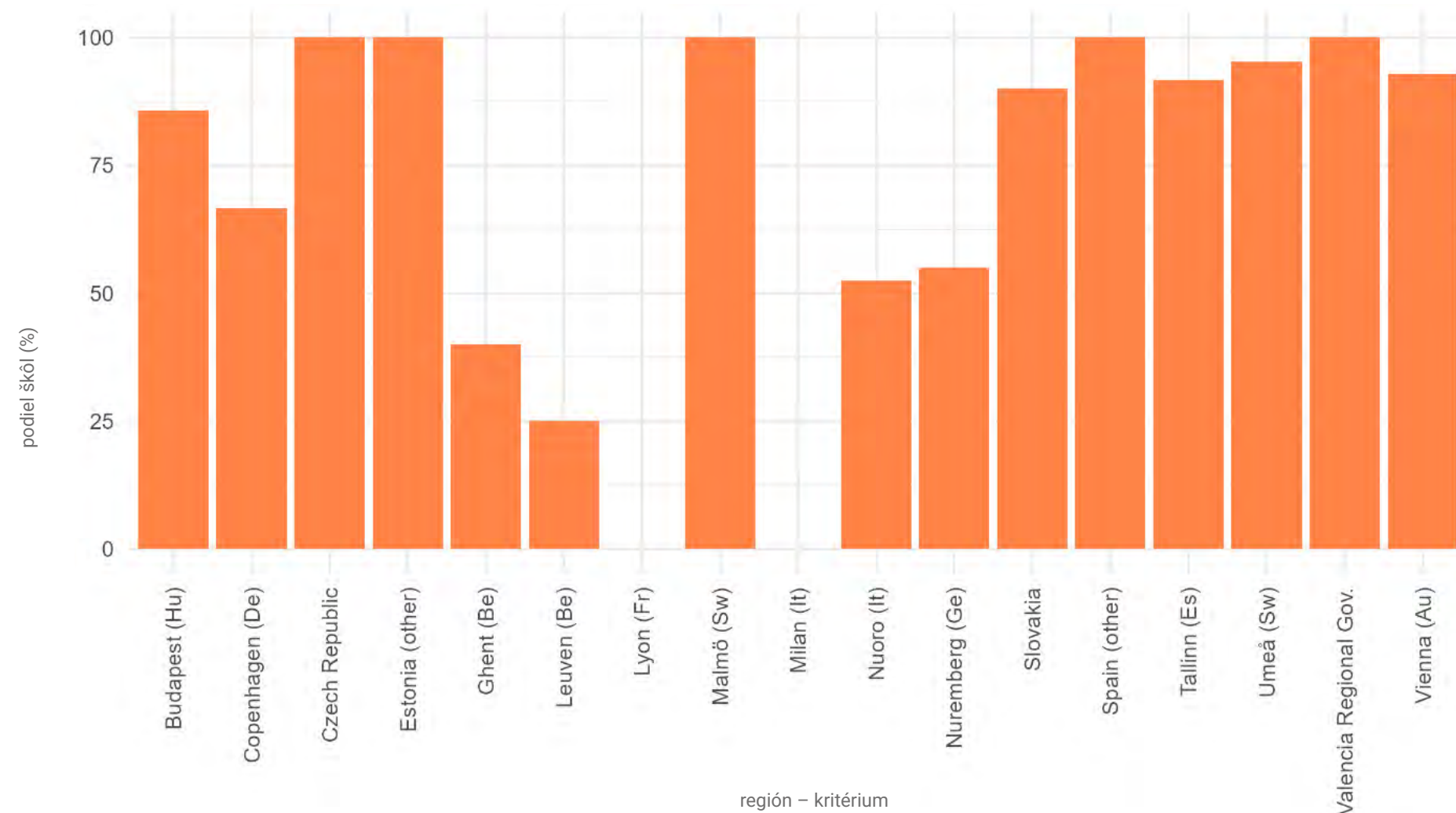
Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Kritérium A.3

Ako už bolo spomenuté, v tomto kritériu pozorujeme pomerne veľké rozdiely. Flámske mestá Gent a Leuven uviedli, že zatiaľ nemali dostatok času na realizáciu tohto kroku. V meste Nuoro sa spomína medziškolská pracovná skupina, ktorá každoročne prehodnocuje a aktualizuje stravovaciu politiku, čo však neviedlo k vypracovaniu písomného akčného plánu.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analyza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

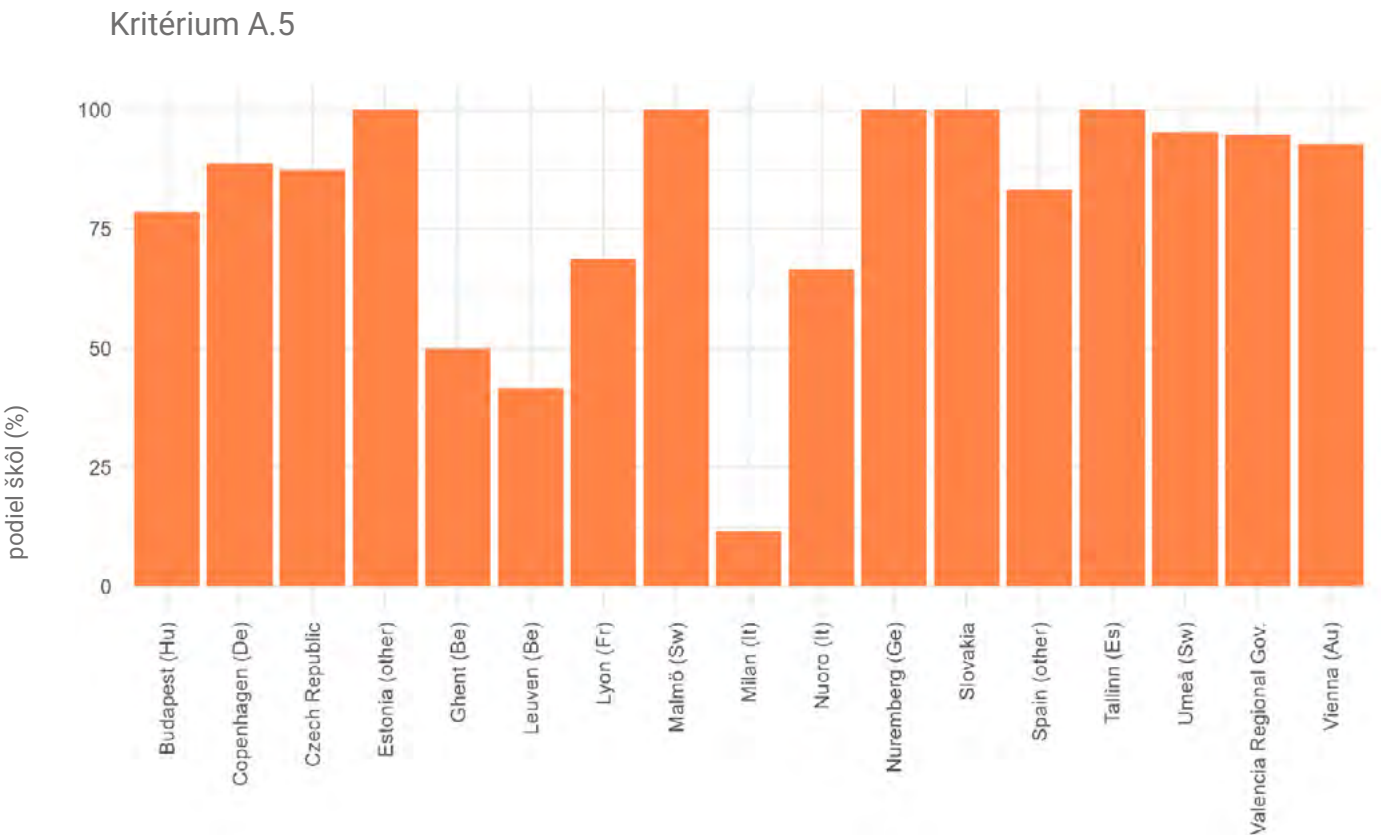
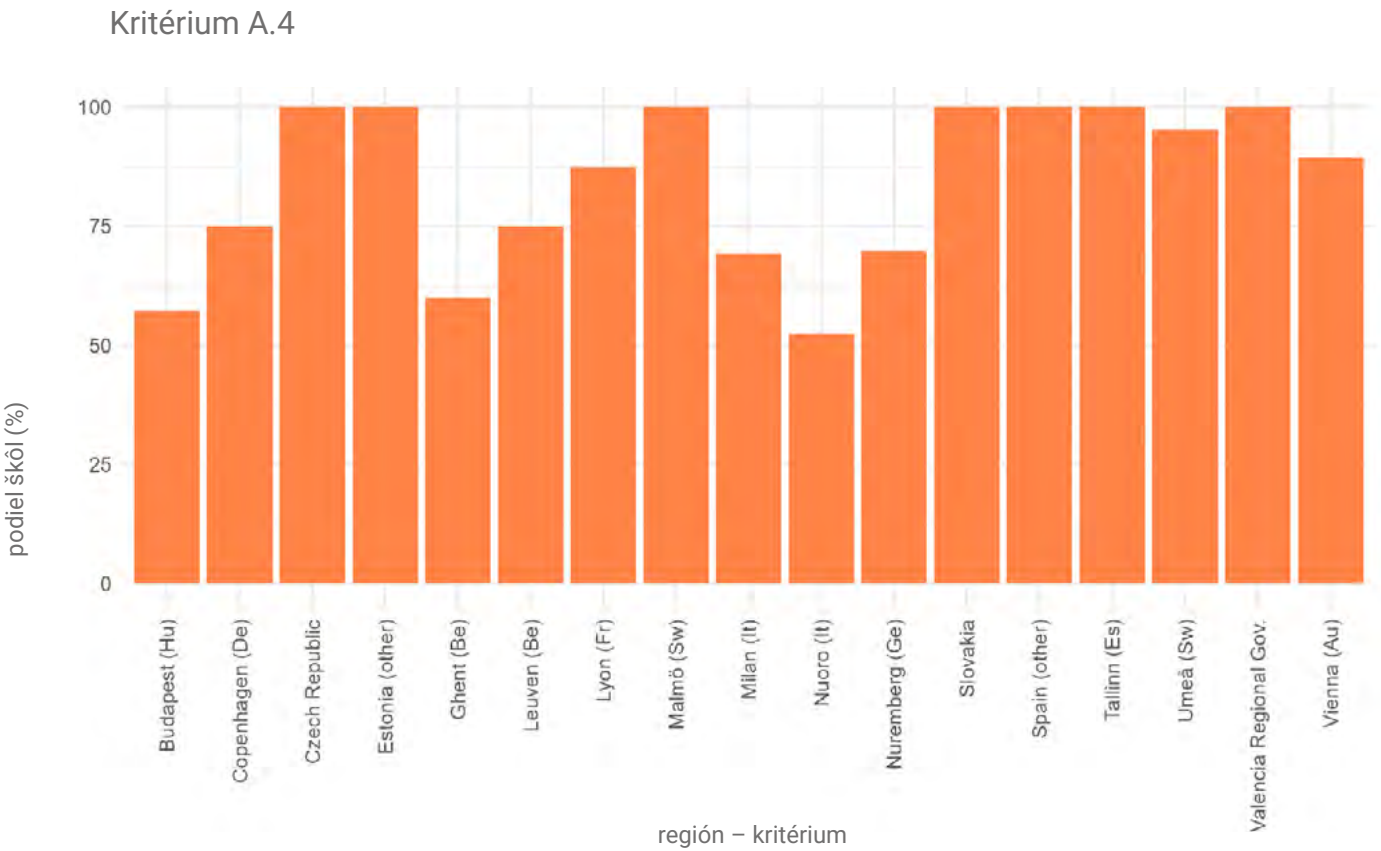
Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Niektoré školy, napríklad v Miláne, uvádzajú, že toto kritérium aktívneho zapájania žiakov do integrovaného prístupu školy k stravovaniu nie je realizovateľné v prípade detí vo veku 0–3 rokov.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

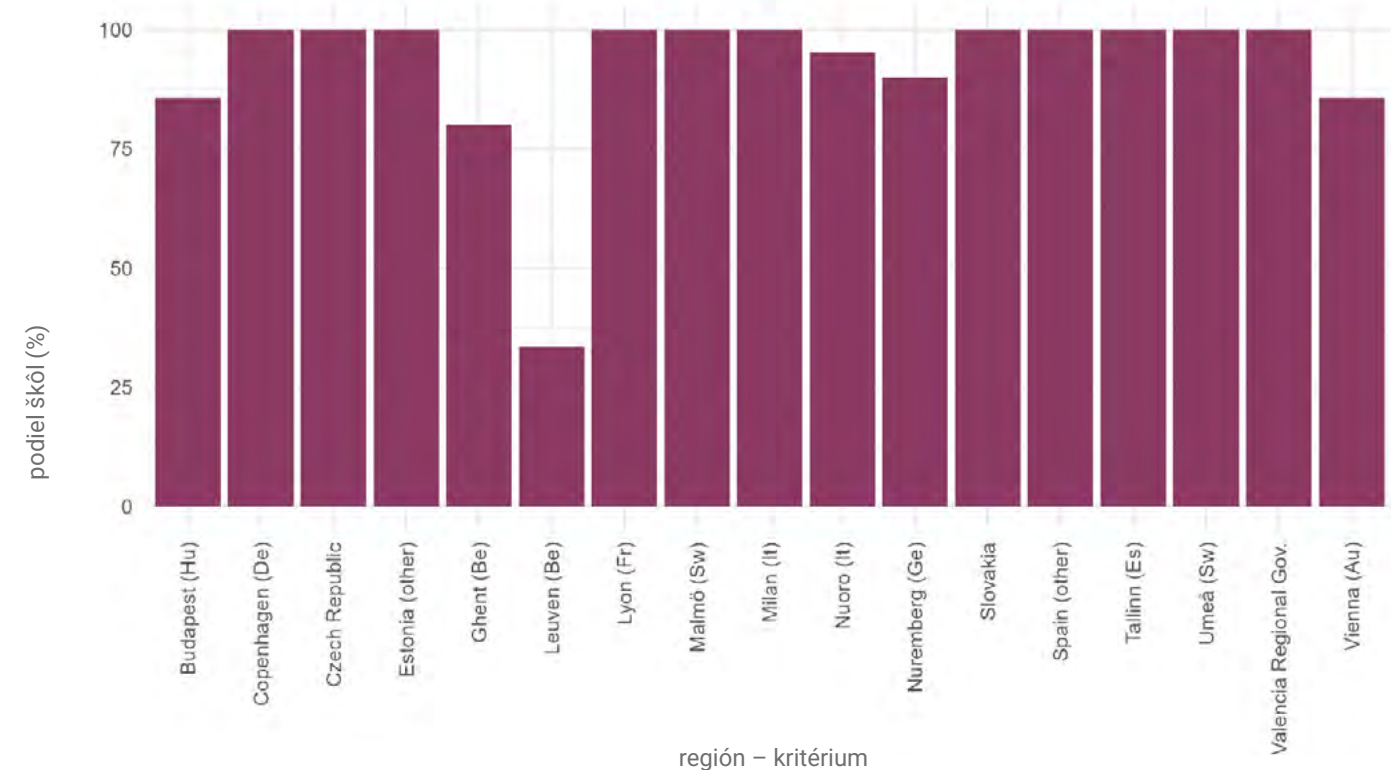
Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

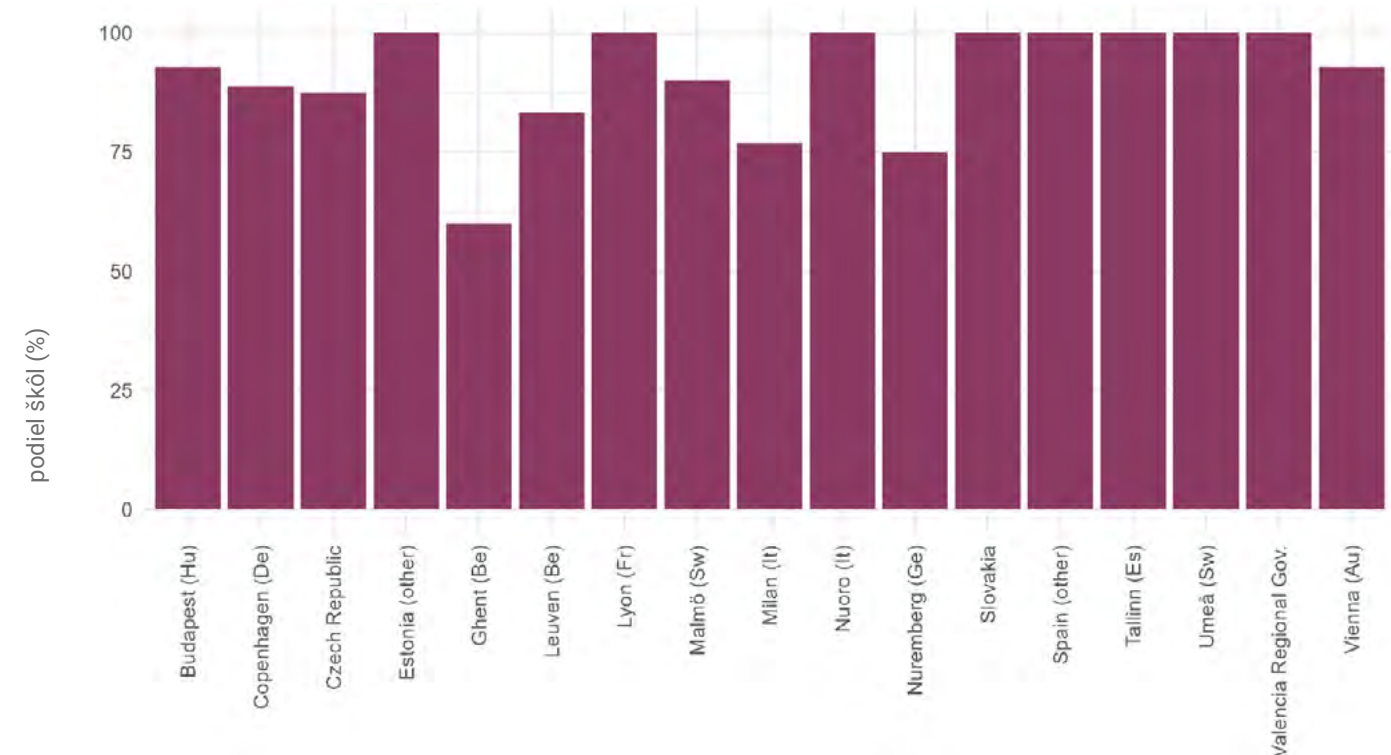
Kapitola 4

Kritérium B.1

Kritérium B.2, ktoré sa týka podpory konzumácie ovocia a zeleniny, je v zúčastnených školách vo veľkej miere splnené.

Kritérium B.2

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

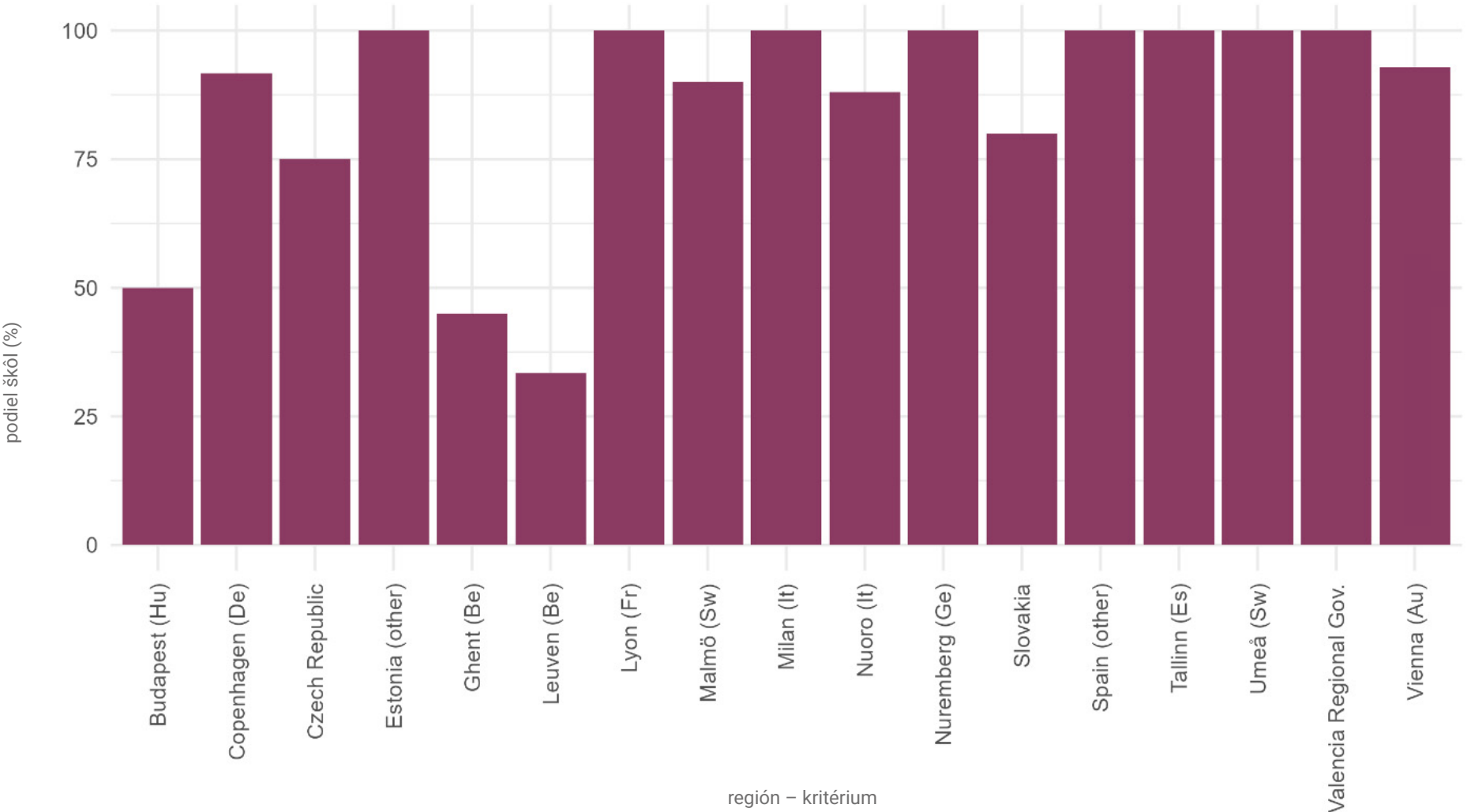
Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Kritérium B.3

Všeobecne platí, že kritérium B.3, ktoré sa týka poskytovania informácií o školskom jedálnom lístku, je vo väčšine zúčastnených škôl splnené. Nižšie skóre bolo zaznamenané najmä v Budapešti, Gente a Leuvene. V Budapešti školy spolupracujú s externým dodávateľom stravovacích služieb, čo znamená, že škola sama má obmedzený prístup k týmto informáciám a obmedzenú možnosť vykonávať zmeny.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

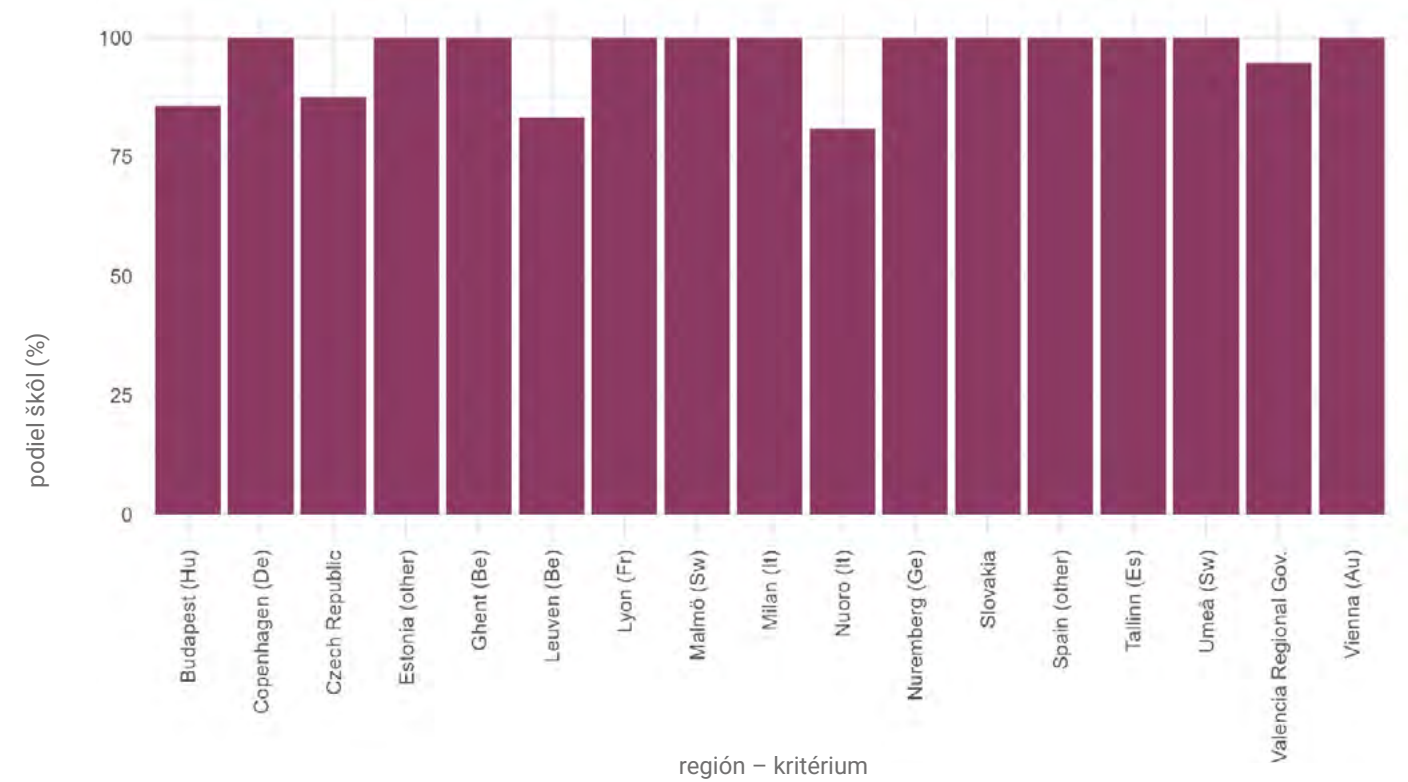
Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

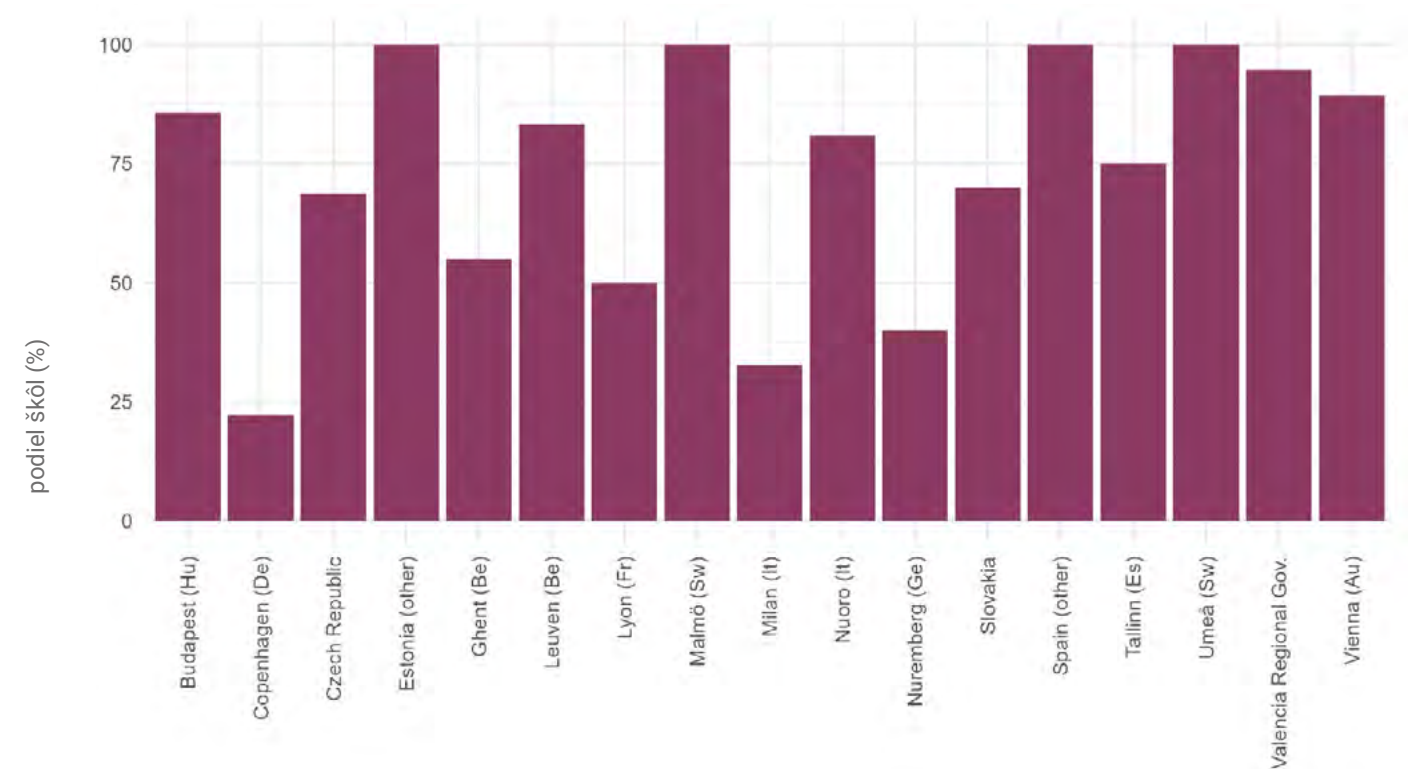
Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Kritérium B.4

Kritérium B.5

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

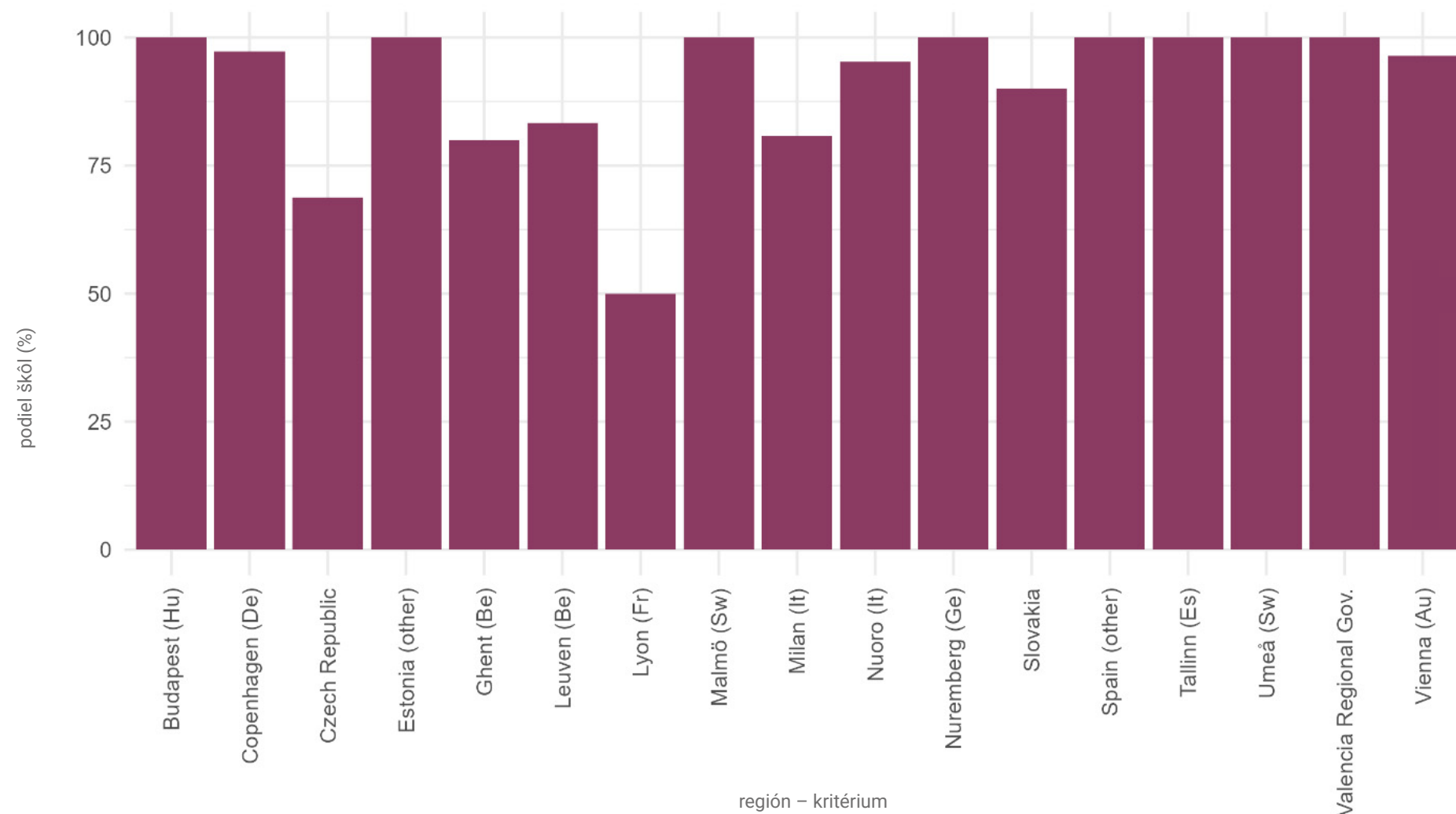
Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Kritérium B.6

Kritérium B.6 stanovuje, že pre žiakov so špeciálnymi stravovacími potrebami alebo požiadavkami sú k dispozícii dodatočné opatrenia. Na obrázku vyššie vidíme veľmi vysoké skóre vo všetkých krajinách, pričom polovica regiónov dosiahla v kritériu B.6 100 %. Na základe všeobecného opisu však možno toto kritérium interpretovať tak, že je splnené, ak sú k dispozícii vegetariánske, halal, bezlaktózové, bezlepkové alebo podobné alternatívy. Týmto spôsobom zraniteľnosť sa zatiaľ nezohľadňuje. Kritérium B.16 (strieborná a zlatá úroveň implementácie) sa týmto konkrétne zaoberá prostredníctvom posudzovania mechanizmov solidarity.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

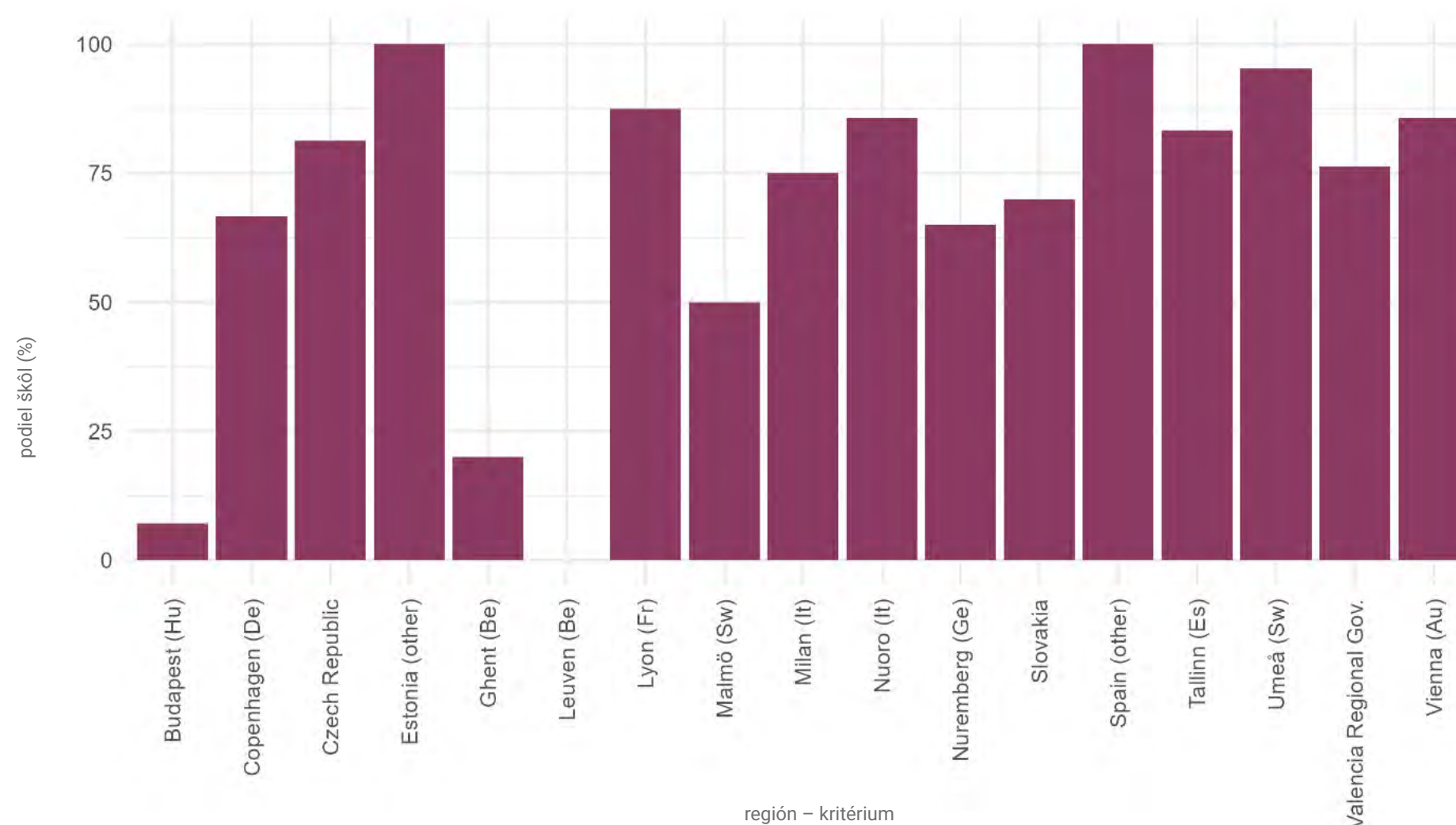
Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Kritérium B.7

Kritérium B.7, ktoré sa týka monitorovania potravinového odpadu, tiež vykazuje rôznorodé výsledky. Opäť sa medzi najhoršie zaradili Budapešť, Gent a Leuven, ale ani Malmö, ktoré zvyčajne dosahuje vysoké skóre, nedokázalo do tejto praxe zapojiť viac ako polovicu svojich škôl.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

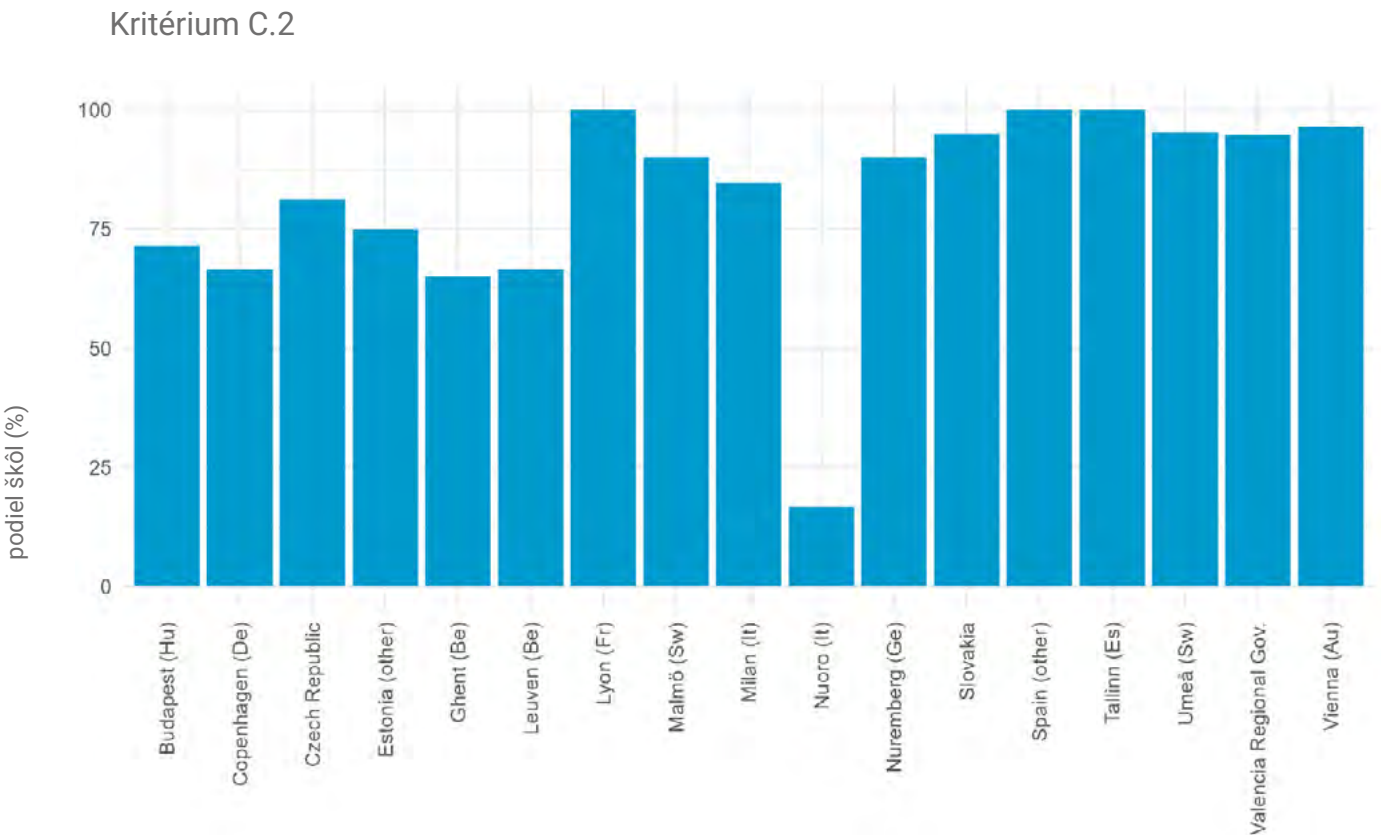
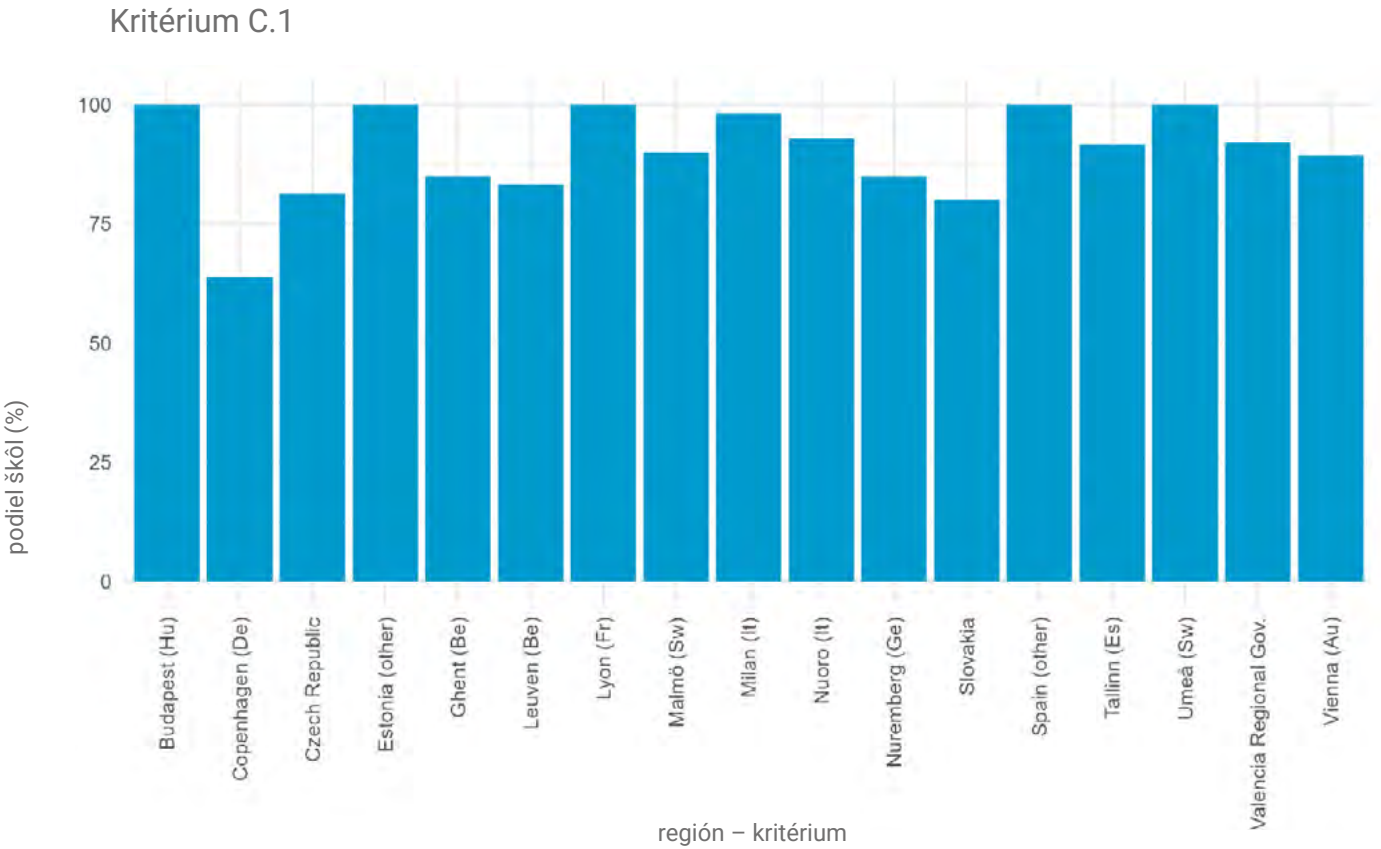
Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

V prípade kritéria C.2, ktoré sa týka organizovania aktivít súvisiacich s pestovaním, zberom a prípravou jedla, Nuoro vyniká mimoriadne nízkym výsledkom. Niektoré školy však uviedli, že v minulosti mali školskú záhradu alebo plánujú takúto záhradu zriadiť v budúcnosti.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

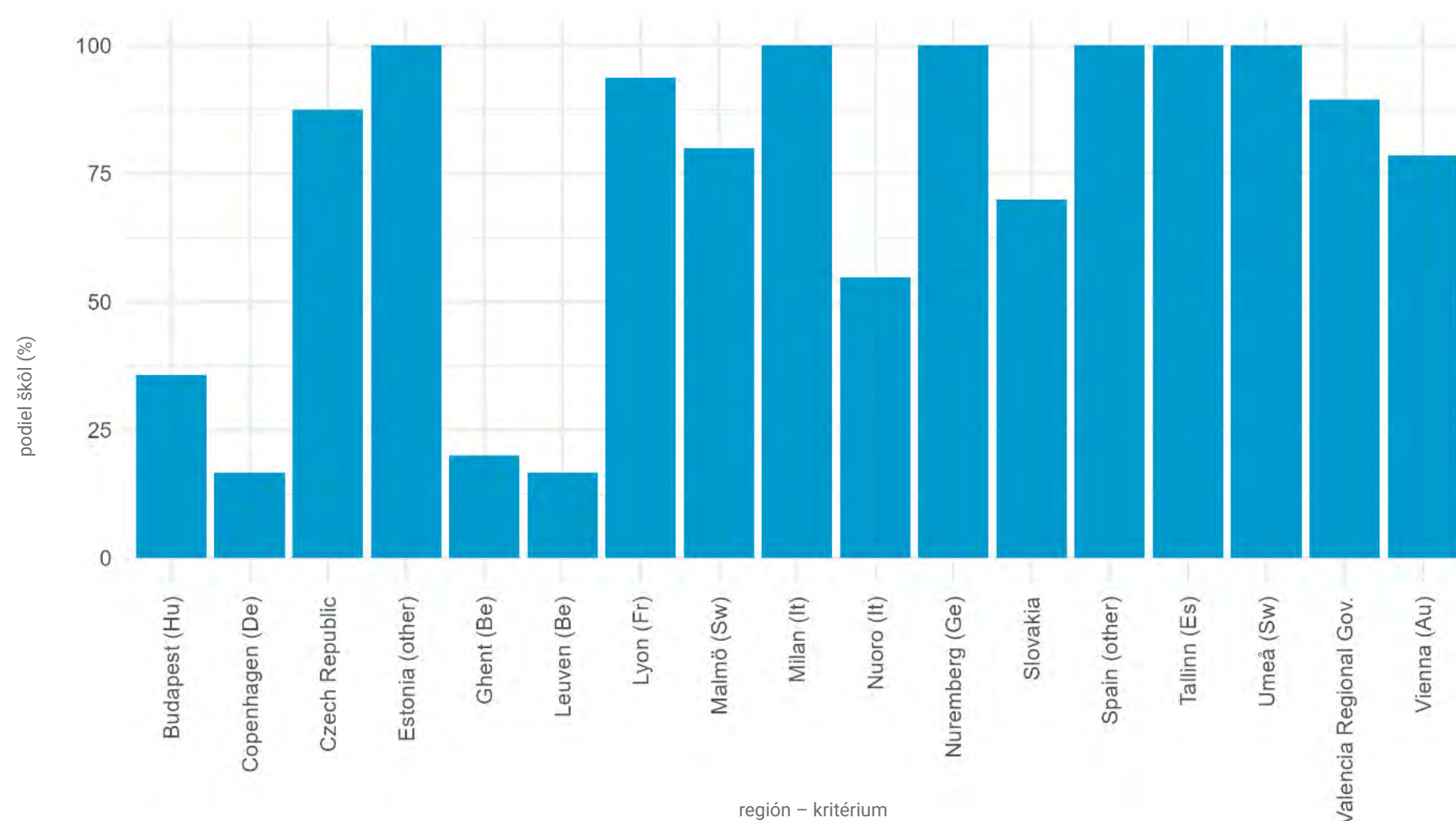
Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Kritérium C.3

C.3 udáva, do akej miery sú pre učiteľov a školský personál k dispozícii workshopy a vzdelávacie zdroje. Tieto výsledky do veľkej miery závisia od regionálneho alebo národného prístupu k vzdelávaniu a začleneniu tém týkajúcich sa klímy alebo zdravia do školských osnov. V Belgicku to predstavuje významnú výzvu, zatiaľ čo v krajinách ako Estónsko a Švédsko prebieha implementácia hladšie.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

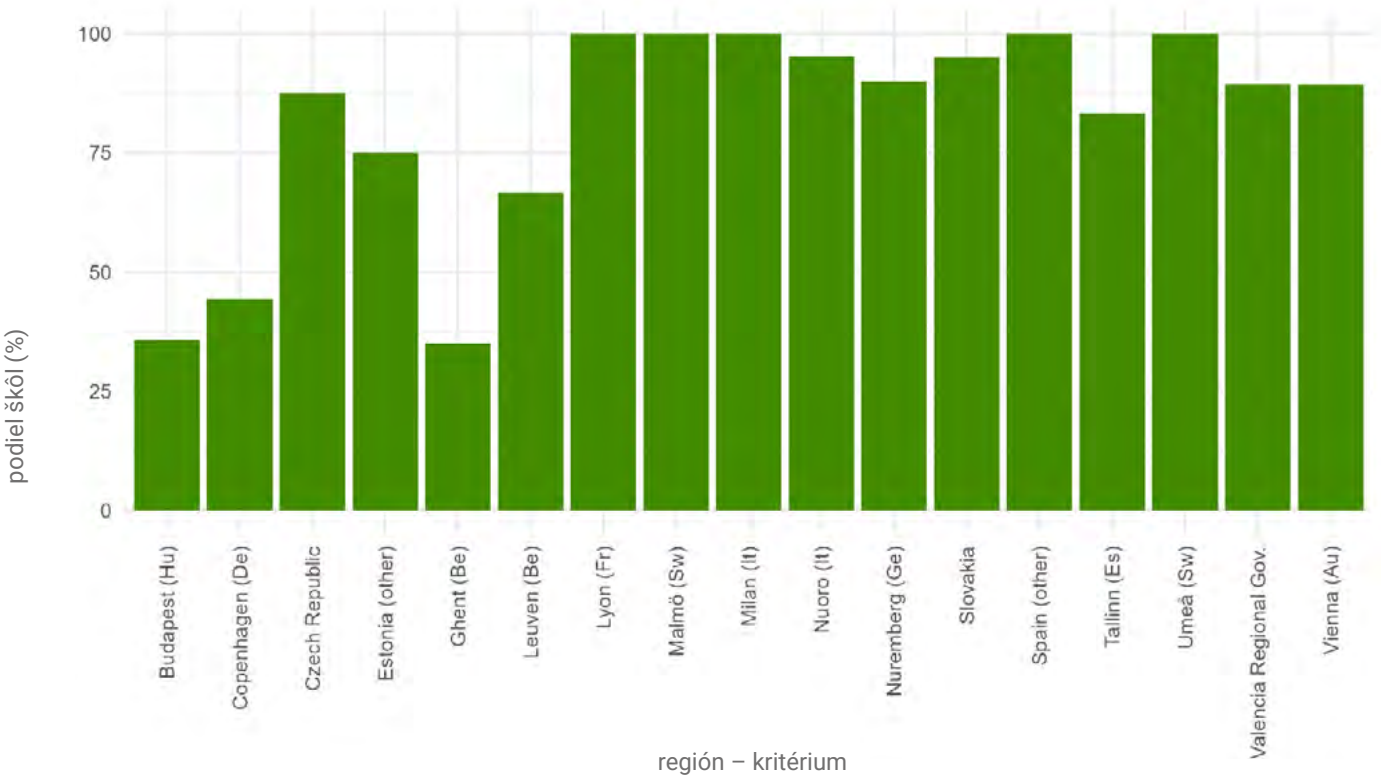
PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

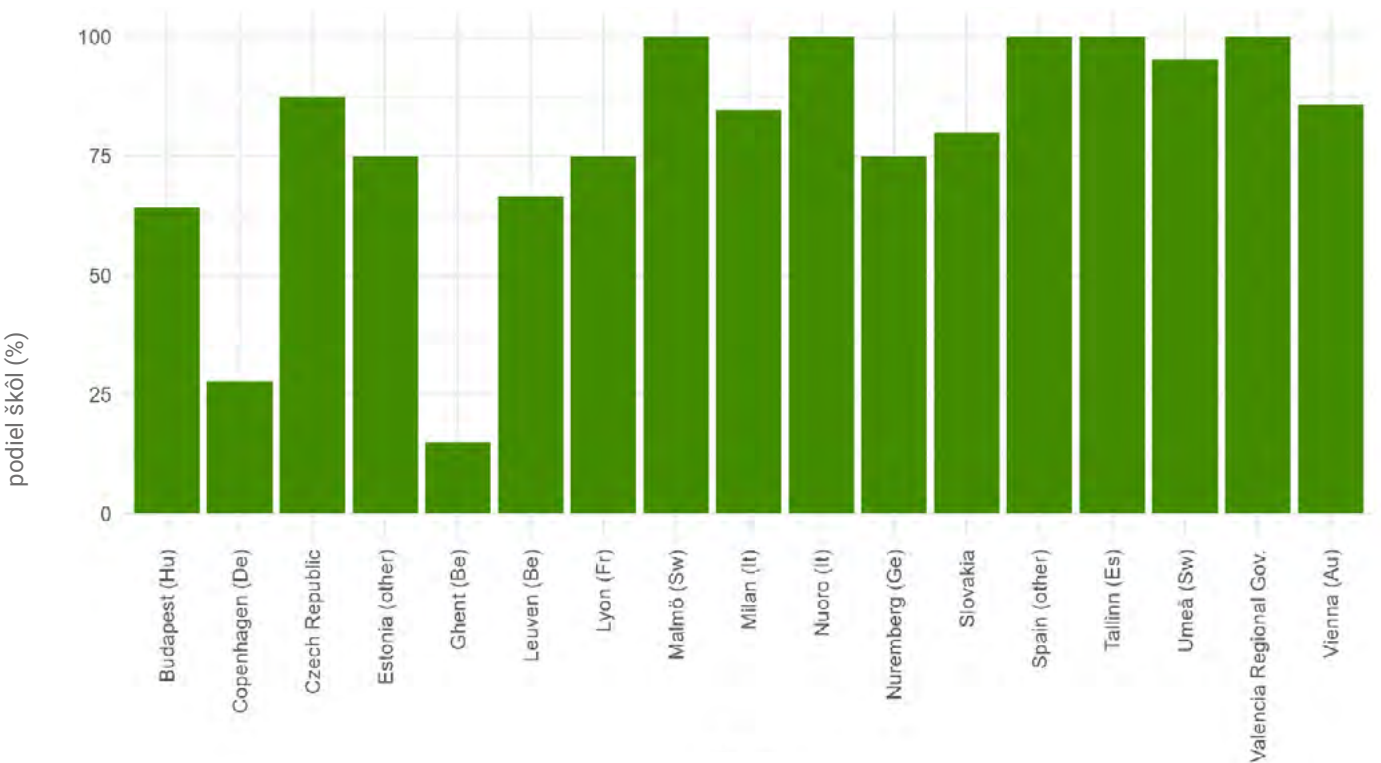
Kapitola 4

Okrem Budapešti, Kodane a Gentu sa zdá, že školám sa vo veľkej miere darilo pozývať rodičov a opatrovateľov na konkrétne podujatia alebo stretnutia, kde sa mohli oboznámiť so školskou stravovacou koncepciou alebo o nej diskutovať. Niektoré školy v Kodani uviedli, že vyvíjajú úsilie v tomto smere, napríklad zasielaním informačných bulletinov s týmito informáciami alebo poskytovaním stravy počas stretnutí so školskou radou. V jednej škole v Gente sú opatrovatelia/rodičia pozývaní aj na účasť na realizácii „zeleninového obchodu“, iniciatívy zameranej na povzbudenie žiakov, aby si do obedných balíčkov balili zdravé potraviny.

Kritérium D.1

Kritérium D.2

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

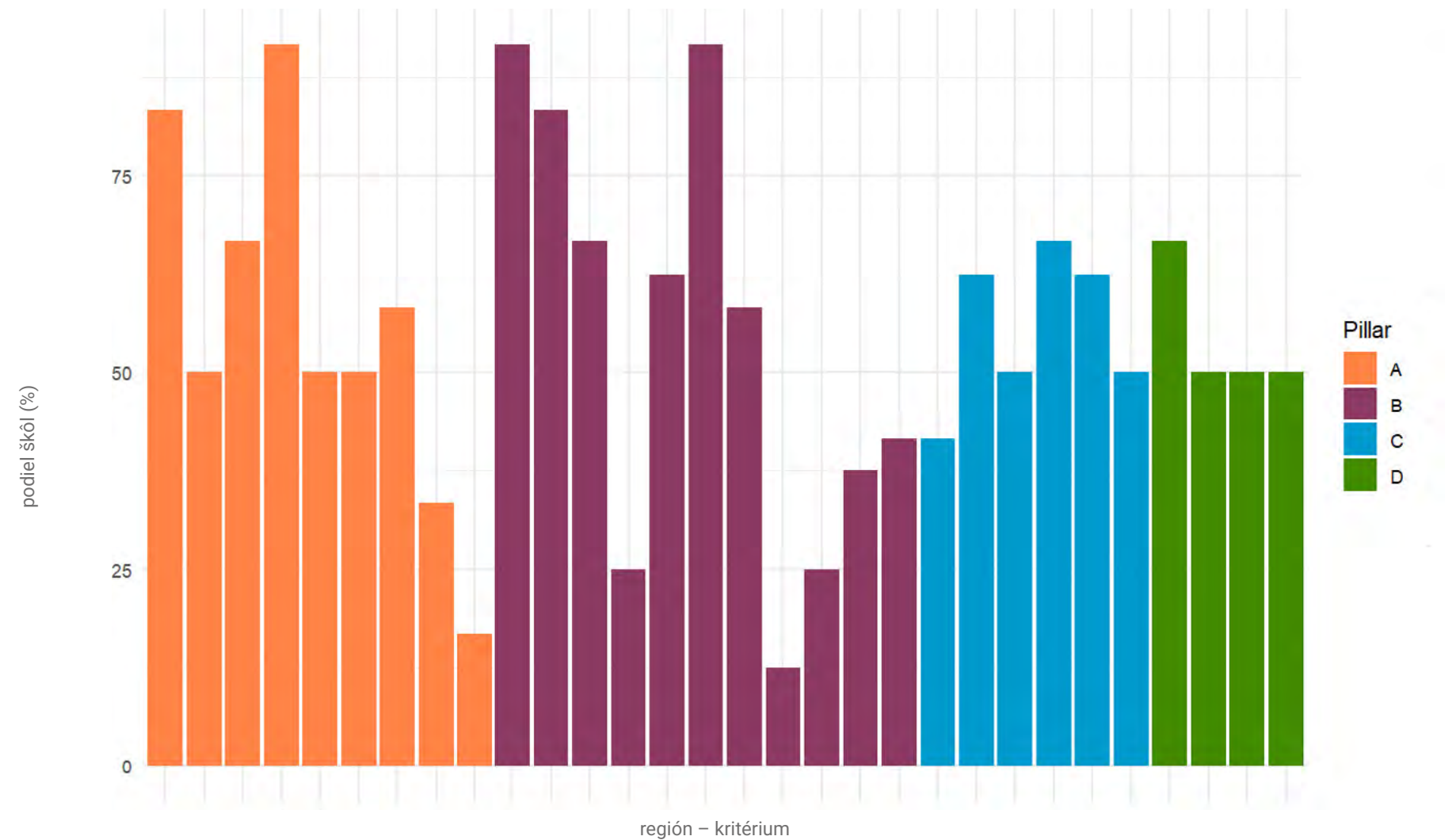
Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

4. Globálne výsledky: implementácia na striebornej a zlatej úrovni

Obrázok 4: 12 škôl vyplnilo dotazník týkajúci sa implementácie WSFA na bronzovej alebo zlatej úrovni.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Dvanásť škôl z Rakúska a Českej republiky vyplnilo aj dotazník týkajúci sa kritérií striebornej a zlatej úrovne. Na dosiahnutie striebornej úrovne sa od škôl očakáva splnenie minimálne 15 dodatočných kritérií, zatiaľ čo zlatá úroveň vyžaduje splnenie 27 dodatočných kritérií. Tieto údaje v prvom rade dokazujú, že školy sa neuspokojujú s minimálnymi požiadavkami. Sú motivované **neustále zlepšovať svoje iniciatívy v oblasti stravovania a využívajú rámec WSFA na hľadanie komplexných prístupov vo všetkých štyroch pilieroch**. Je potrebné vykonať ďalší výskum, aby sa zistilo, či je každé kritérium realizovateľné.

Údaje poskytujú prehľad o tom, ktoré kritériá sa dajú splniť ľahšie ako ostatné. Na obrázku 4 je znázornený podiel škôl, ktoré spĺňajú kritériá na striebornú/zlatú úroveň; vidíme, že aspoň 80 % z týchto škôl dosiahlo ciele pre A.6, A.9, B.8, B.9 a B.13.

Body A.6 a A.9 sa týkajú zapojenia zástupcu rodičov/opatrovateľov do pracovnej skupiny pre stravovanie v škole i schválenia WSFA vedením školy. V rámci piliera A (Politika a vedenie) ide o dostupné, ale účinné nástroje na posilnenie integrovaného prístupu na vyššiu i štruktúrovanejšiu úroveň.

V rámci piliera B (Strava a udržateľnosť) sa bod B.8 týka úlohy školskej jedálne ako prostredia na osvojovanie si zdravých stravovacích návykov, pričom zamestnanci slúžia ako vzory. Bod B.9 hodnotí úsilie škôl o vytvorenie príjemných chvíľ pri jedle. Na splnenie tohto kritéria musia školy uskutočniť prieskum medzi žiakmi a opatrovateľmi/rodičmi o tom, či si spoločné jedlá užívajú, a zároveň podporovať vzdelávanie v oblasti výživy. Nakoniec bod B.13 skúma, či školy odrádzajú od konzumácie sladných nápojov, obmedzujú ju alebo ju zakazujú.

Opätovne, piliere A a B obsahujú kritériá, ktorých implementácia je relatívne jednoduchá. Naopak, niektoré kritériá sa ukázali ako náročnejšie: kritérium A.15 nebolo splnené a kritérium B.15 takisto predstavovalo značné ťažkosti.

A.15 zahŕňa prípravu žiakov na úlohu „ambasádorov zdravého stravovania“, ktorí budú vymieňať skúsenosti so školami v rámci mesta a dokonca aj v rámci krajiny. Keďže to predpokladá existenciu ambasádorov v iných regiónoch, realizácia si vyžaduje trpezlivosť a aktívnu koordináciu na celonárodnej úrovni. Kľúčovú úlohu pri udržiavaní tejto siete môžu zohrávať národní vedúci partneri (NLP). Je potrebné ďalej overiť, či ide o realizovateľné kritérium.

B.15 sa týka ovplyvňovania regionálnych zainteresovaných strán s cieľom podporovať zdravé (fyzické) prostredie v okolí školy, napríklad obmedzením reťazcov rýchleho občerstvenia alebo vyhýbaním sa akciám typu „donut zadarmo“ v miestnych obchodoch.

Realizácia ďalších cieľov v rámci pilierov C (výchova k stravovaniu) i D (školské prostredie a účasť) zahŕňa organizovanie podujatí a workshopov o zdravých a ekologických stravovacích návykoch pre žiakov, rodičov, učiteľov a zamestnancov školskej jedálne. V ideálnom prípade sa to robí v spolupráci s miestnymi výrobcami a s jasným zameraním na praktickú hodnotu.

Tieto aktivity tiež posilňujú vzťahy medzi učiteľmi, rodičmi, žiakmi a personálom kuchyne. Kolektívne zapojenie do potravinových iniciatív podporuje odolnosť v rámci školskej komunity i širšieho potravinového systému.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Profily miest/regiónov/krajín

Táto kapitola predstavuje výsledky SWOT analýz vykonaných pre každé mesto alebo región²⁶. Začína zdôraznením globálnych zistení a poskytuje prehľad spoločných silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb identifikovaných vo všetkých lokalitách. Následne kapitola ponúka podrobnejšie preskúmanie zistení pre každé jednotlivé mesto alebo región, čo umožňuje hlbšie pochopiť špecifické faktory, ktoré ovplyvňujú ich výkonnosť a potenciál. Vďaka takejto štruktúre kapitoly si čitateľ môže najskôr osvojiť celkové trendy a až potom preskúmať jedinečné charakteristiky a výzvy každej lokality.

Celkové výsledky

Na základe SWOT analýz vykonaných vo všetkých mestách a z týchto regiónov vyplývajú niektoré jasné ponaučenia, ktoré platia bez ohľadu na aktuálne slabé alebo silné stránky daného mesta. Tu sú 4 hlavné ponaučenia:

1. Trvalý vplyv si vyžaduje **systémový prístup**, ktorý sa zameriava na všetky piliere: politiku a vedenie, potraviny a udržateľnosť, vzdelávanie a učenie sa, ako aj komunitu a partnerstvo, namiesto toho, aby sa sústredil len na jednu oblasť.
2. Mestá ťažia z budovania **silných sietí a partnerstiev**.
3. **Opatrenia** musia byť zakotvené v miestnych stratégiách a rozpočtoch, aby bola zabezpečená kontinuita.
4. **Začnite s malými, zvládnuteľnými projektmi**, ktoré je možné postupne rozširovať.

Tieto všeobecné poznatky vytvárajú základ pre podrobnejšie zistenia týkajúce sa konkrétnych miest, ktoré nasledujú, a poskytujú rámec pre pochopenie jedinečných silných stránok, výziev a príležitostí každej lokality.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štruktúrálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

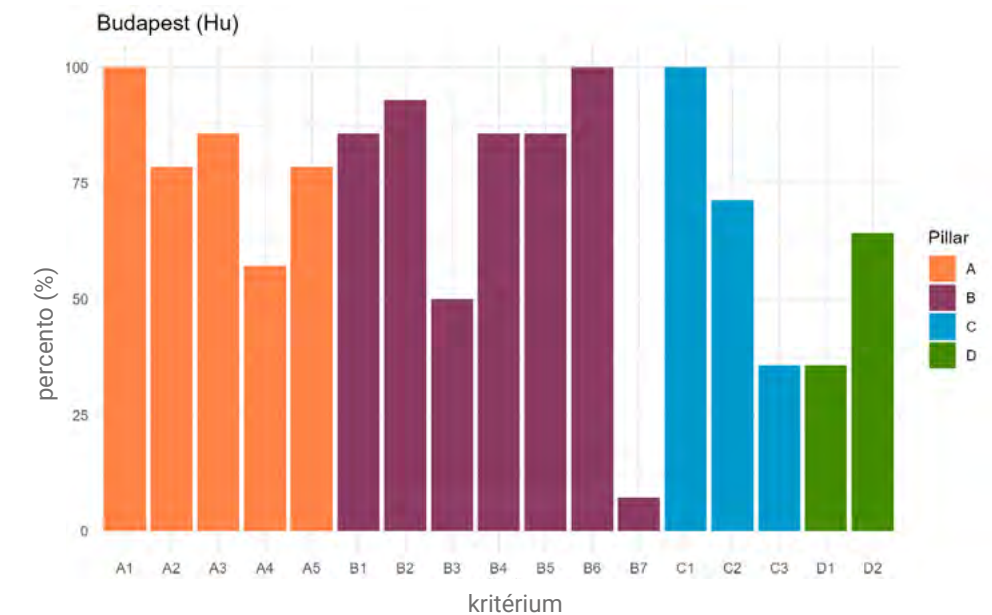
SWOT analýza podľa mesta/regiónu

SWOT analýza – implementácia WSFA v Budapešti, Maďarsko

Počet škôl v prieskume: 7

„Prepracovali sme náš plán rozvoja školy tak, aby zahŕňal ciele týkajúce sa udržateľnej výživy a vzdelávania v oblasti stravovania. Vedenie školy tieto zmeny aktívne podporuje a príslušné zainteresované strany, vrátane učiteľov, žiakov a rodičov, sa do nich zapájajú prostredníctvom workshopov, stretnutí a spoločných projektov v rámci iniciatívy. Žiaci sa zúčastňujú aktivít súvisiacich so stravovaním a hodín zameraných na výživu.“

— BGSZC Szent István Technikum és Kollégium

Silné stránky

- Školy vždy začínajú s pracovnou skupinou na implementáciu WSFA.
- Existujúce iniciatívy sa vopred vyhodnotia a použijú na vytvorenie akčného plánu.
- Jasné usmernenia týkajúce sa obedárov a desiat.
- Pozornosť venovaná deťom so špecifickými stravovacími potrebami.
- Strava je začlenená ako vzdelávacia téma; praktické aktivity, ako sú projekty Farm2School a oslavy v jedálni, sú obzvlášť úspešné.
- Stretnutia organizované mestom motivujú učiteľov.
- Školy experimentujú s iniciatívami, ako sú dni bez mäsa a projekty potravinových bánk.
- Podpora zo strany mesta posilňuje vytváranie sietí medzi školami a poskytuje dodatočné zdroje.

Slabé stránky

- Nedostatočný dôraz na odbornú prípravu zamestnancov a zabezpečenie materiálov.
- Pilier D zostáva slabý.
- Účasť WSFA je niekedy vnímaná ako ďalšia byrokracia.
- Aktivizácia škôl je náročná kvôli finančným obmedzeniam a pracovnej záťaži učiteľov.
- Mnohé školy sa už venujú udržateľnosti v oblasti stravovania, často však neštruktúrovaným spôsobom.
- Zapojenie stravovacích zariadení bolo obmedzené a očakávania neboli úplne splnené.
- Samospráva nemá právomoc vynútiť dodržiavanie kritérií WSFA v školách.
- Pokusy o zapojenie národnej vlády zostali bez odpovede.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Príležitosti

- Väčšina škôl už má jasnú víziu týkajúcu sa zdravého a udržateľného stravovania.
- Možnosť systematicky merať množstvo potravinového odpadu.
- Autentické vzdelávacie aktivity (varenie, návštevy fariem) slúžia ako silné motivačné faktory.
- Integrácia WSFA do existujúcich programov ekologických škôl alebo udržateľnosti by mohla podporiť rozšírenie na národnej úrovni.
- Podpora samosprávy zostáva pre implementáciu kľúčová.

Hrozby

- Komunikácia naďalej dosahuje slabé výsledky.
- Zapojenie na národnej úrovni je náročné kvôli štruktúram správy a politickým rozdielom.
- Správa stravovania v školách je roztrieštená a neexistuje žiadny ústredný orgán, ktorý by dohliadal na politiku.
- Legislatíva v oblasti verejného obstarávania môže obmedzovať miestne nákupy.
- Školy majú obmedzené zdroje a čas na zavádzanie ďalších programov.

Kľúčové získané poznatky

Praktické aktivity, ako je varenie a návštevy fariem, sú silnými hnacími silami zapojenia. Silná podpora samosprávy pomáha, ale nemôže kompenzovať obmedzené zapojenie štátu a fragmentované riadenie. Školy oceňujú jasné usmernenia a zdroje, ale odrádza ich, keď sa WSFA javí ako byrokratická a pretrvávajúce problémy s komunikáciou a ťažkosťi so zapojením dodávateľov stravovacích služieb brzdia pokrok. Obmedzenia v čase a zdrojoch ďalej obmedzujú implementáciu a hoci existujú možnosti merania, stále chýba systematické monitorovanie, čo sťažuje preukázanie vplyvu a usmerňovanie zlepšenia.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

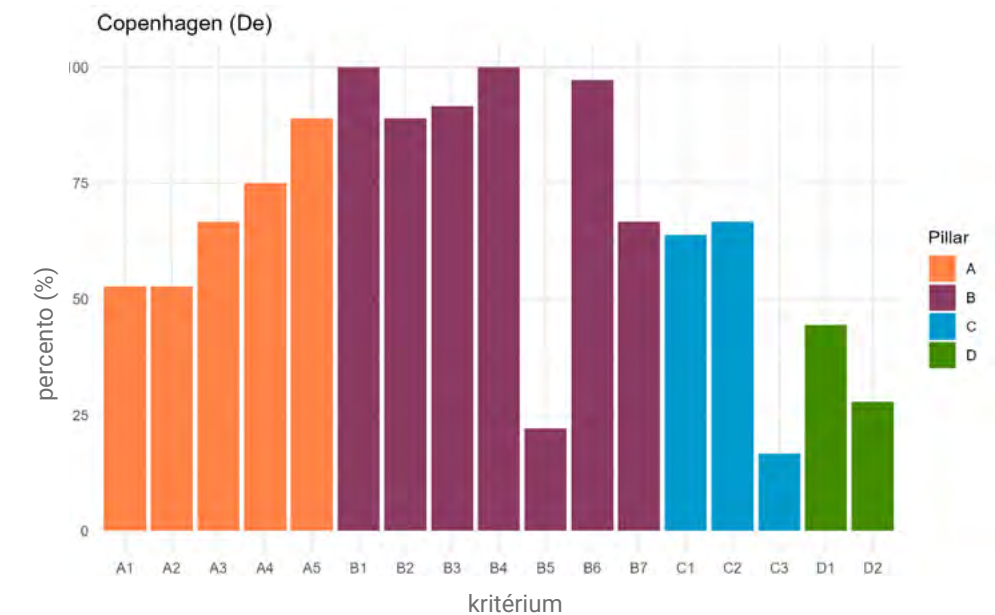
SWOT analýza podľa mesta/regiónu

SWOT analýza – implementácia WSFA v Kodani, Dánsko

Počet škôl v prieskume: 18

„Po meraní plytvania jedlom škola kúpila menšie taniere, čo výrazne znížilo potravinový odpad.“

— Škola v Sydhavnen.

Silné stránky

- Mesto sa už zameriavalo na školské stravovanie a prijatie WSFA prebehlo hladko.
- Kodaň je lídrom v oblasti potravinovej stratégie a politiky. Mesto na tento účel vyčlenilo značné finančné prostriedky. Dôležité kritériá týkajúce sa školských jedál boli už zahrnuté do stratégie mesta a do jeho koncepcie potravinových škôl.
- Sieť škôl nachádzajúcich sa v blízkosti seba: stretávajú sa štyrikrát ročne, zameriavajú sa na kuchársky personál a výmenu praktických vedomostí a skúseností. Raz ročne sa organizuje deň siete pre všetky školy (napr. návštevy fariem).
- Študenti už pracujú v kuchyni (A5).

Slabé stránky

- Obmedzený dosah: nie všetky deti sa môžu zúčastniť pilotného projektu.
- Reorganizácia samosprávy oslabilu väzby so školami.
- Školy neposkytujú žiakom a rodičom jasné usmernenia týkajúce sa balených obedov a/alebo zdravých desiat (B5).
- Pilier D dosahuje veľmi nízke skóre.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Príležitosti

- Pripravuje sa nová verzia potravinovej stratégie. Existuje nádej, že kritériá a piliere WSFA budú do nej integrované. To by mohlo rozšíriť dosah WSFA napríklad na zariadenia starostlivosti.
- Školy sa riadia všeobecnou mestskou stratégiou v oblasti stravovania a spoločnou víziou mesta Kodaň.
- Ročné hodnotenie akčného plánu by mohlo pomôcť školám udržiavať prehľad a zabezpečiť efektívne dosahovanie cieľov (A3).
- Komunikáciu o prístupe školy k stravovaniu a aktivitách WSFA (A4) je možné posilniť.
- V prípade piliera C sú skóre vo všeobecnosti podpriemerné napriek školským stravovacím zariadeniam. Uskutočnili sa však aj pokusy o integráciu vzdelávacích cieľov prostredníctvom verejného obstarávania. Osoba, ktorá pracovala na implementácii WSFA na úrovni mesta, teraz zmenila oddelenie a začala pracovať pre oddelenie verejného obstarávania. To uľahčuje koordináciu.
- Príležitosti na sociálnu súdržnosť prostredníctvom spoločných jedál a aktivít rodičov/komunity. V tejto oblasti sa zvýšilo povedomie.

Hrozby

- Odpor: niektorí učitelia a riaditelia škôl by radšej vynaložili finančné prostriedky na knihy a pedagogický personál, ako na implementáciu WSFA.
- Závislosť od dodatočných rozpočtov samosprávy na implementáciu.
- Časový tlak a capacity: školy a kuchyne majú obmedzený čas a zdroje na širokú účasť, napr. na medzinárodných výmenách.
- Riziko, že sa po skončení pilotnej fázy pozornosť presunie na iné priority.
- Pilotný projekt spadá pod Ministerstvo školstva.

Kľúčové získané poznatky

Kľúčovým poznatkom je, že pevné zakotvenie v politike, trvalé investície samosprávy a existujúca kultúra zdravých a udržateľných stravovacích postupov vytvárajú živnú pôdu pre úspešnú realizáciu iniciatív, ako je WSFA. Dlhodobé záväzky Kodane, ako sú ekologické stravovanie, školenia kuchárov a potravinové školy, umožnili hladkú integráciu a spoluprácu medzi jednotlivými oddeleniami. Obmedzený dosah, administratívne reštrukturalizácie a nejednotné usmernenia na úrovni škôl však poukazujú na potrebu neustálej koordinácie a komunikácie. Zabezpečenie dlhodobého vplyvu si bude vyžadovať začlenenie princípov WSFA do existujúcej potravinovej stratégie, posilnenie partnerstiev v rámci komunity a riešenie kapacitných obmedzení v školách a kuchyniach s cieľom udržať dynamiku.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

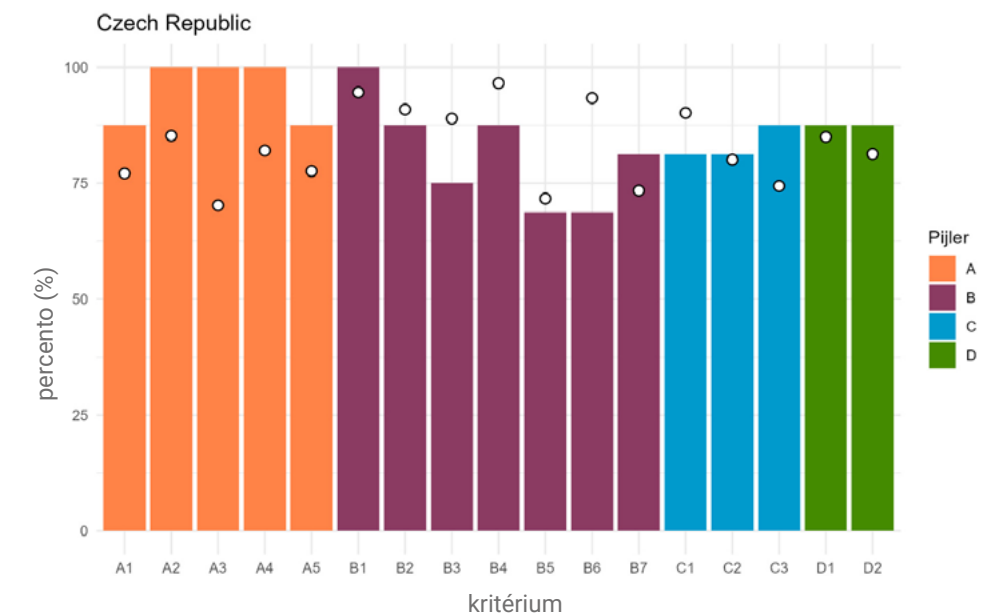
SWOT analýza podľa mesta/regiónu

SWOT analýza – implementácia WSFA v Českej republike

Počet škôl v prieskume Bronze: 8

„Vďaka tomuto prístupu sme si uvedomili, že jedlo nie je len o samotnom jedení, ale aj o kultúre, ktorá ho obklopuje. (...) Postupne sa nám podarilo vytvoriť prostredie, v ktorom je jedlo vnímané ako prirodzená súčasť vzdelávania, čo deťom dáva príležitosť rozvíjať zdravé návyky a vzťah k udržateľnosti.“

— Mateřská škola Veltěže.

Silné stránky

- Vo väčšine škôl je za aktivity súvisiace so stravovaním a implementáciu WSFA zodpovedná pracovná skupina (A.1).
- Vypracovanie akčného plánu a súvisiace sledovanie a komunikácia prebiehajú veľmi dobre (A.2, A.3, A.4).
- Zapojenie žiakov do propagácie zdravých a udržateľných potravín (A.5).
- Silný dôraz na zdravé stravovacie prostredie a príjemný priestor na stolovanie (B.1).
- Školy prijímajú iniciatívy na zníženie a monitorovanie potravinového odpadu (B.7).

Slabé stránky

- Nie všetky školy poskytujú dodatočné zariadenia pre žiakov s odlišnými alebo špeciálnymi stravovacími potrebami (B.6).

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Príležitosti

- Podpora zdravého stravovania (B.2) a zabezpečenie transparentnosti a informácií o jedálnom lístku (B.3) sa realizuje v mnohých školách, ale zatiaľ nie všade.
- Nie všetky školy poskytujú prístup k bezpečnej pitnej vode z vodovodu (B.4).
- Komunikácia jasných usmernení pre žiakov a opatrovateľov o zdravých obedových balíčkoch a desiatach môže zvýšiť povedomie a poskytnúť inšpiráciu pre zdravé a udržateľné stravovanie (B.5).

Hrozby

- Nadväzujúce opatrenia nie sú prepojené s mestskou správou.

Kľúčové získané poznatky

Skúsenosti z Českej republiky ukazujú, že vytvorenie formálnych riadiacich štruktúr na úrovni škôl je kľúčové pre úspešnú implementáciu princípov WSFA. Školy, ktoré vytvorili špecializované pracovné skupiny, akčné plány a mechanizmy zapájania žiakov, boli schopné dôsledne presadzovať zdravé a udržateľné stravovacie postupy, zlepšovať prostredie stravovania a efektívne monitorovať plytvanie potravinami. To poukazuje na to, že vnútorná koordinácia v rámci škôl je silným katalyzátorom zmien na systémovej úrovni, a to aj v prípade, že chýbajú komplexné národné politické mandáty. Zároveň tento prípad poukazuje na to, že nedostatky v oblasti inkluzívnych zariadení, angažovanosti učiteľov a infraštruktúry môžu obmedzovať dosah a spravodlivosť iniciatív WSFA. Bez začlenenia do národných učebných osnov alebo širšej administratívnej podpory zostáva zavádzanie postupov WSFA závislé od motivovaných jednotlivcov a izolovaných snáh škôl.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

SWOT analýza - implementácia WSFA v Dordogne, Francúzsko

Žiadne výsledky prieskumu, SWOT je založená na rozhovore s koordinátorom SchoolFood4Change v regióne Dordogne.

Silné stránky

- Silná podpora zo strany vedenia školy a administratívy.
- Vysoká miera využívania 100% miestnych, ekologických a domácky pripravovaných jedál (15 certifikovaných, do júna ďalších 22).
- Dostupné zdroje: vyškolený kuchársky personál a neustále možnosti vzájomného vzdelávania, školská infraštruktúra, vidiecke prostredie s mnohými miestnymi farmármi.
- Rámec WSFA doplnil existujúcu stratégiu o vzdelávacie aspekty.
- Medzinárodné uznanie (Biofach, Food Insider) zvyšuje dôveryhodnosť.
- Úspešné začlenenie školských záhrad, včelínov a vzdelávania o biodiverzite do učebných osnov.
- Koučing na mieste a podpora európskych projektov zvýšili motiváciu a legitimitu.
- Certifikácia Ecocert je školami vítaná a cenená.

Slabé stránky

- Obmedzená účasť učiteľov na aktivitách WSFA a regionálnych stretnutiach.
- Neexistuje formálna výmena medzi učiteľmi, keďže to nespadá do kompetencií oddelenia.
- Na úplné zakotvenie pilierov WSFA do učebných osnov je potrebný národný právny rámec.
- Pilier A rámca WSFA nemusí byť v súlade s prioritami miestnej politiky.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Príležitosti

- V rámci možností rozširovať vzdelávacie aktivity (návštevy fariem, kuchárske workshopy, vzdelávanie v oblasti stravovania).
- Využívanie modelu z Dordogne na inšpirovanie a podporu menších obcí a susedných regiónov.
- Rozšíriť projekt prostredníctvom medziodborovej spolupráce (Haute Garonne, Gers, Ille-et-Vilaine).
- Využiť medzinárodné uznanie na získanie miestnej podpory a zvýšenie povedomia.
- Potenciálny obchodný model: centrálné varenie jedál pre menšie školy.
- Spolupráca s miestnymi farmármi a logistickými platformami (napr. Manger Bio Perigord).
- Nadväzujúce kroky nie sú spojené s mestskou správou.

Hrozby

- Miestny odpor farmárov a niektorých členov komunity voči 100% prechodu na ekologické poľnohospodárstvo.
- Obmedzený vplyv na učiteľov a formálny učebný plán bez podpory národnej legislatívy.
- Udržateľnosť závisí od zachovania administratívnej priority; budúce zmeny v politike by mohli ovplyvniť dynamiku.
- Rozdiely v miestnych kapacitách na získavanie rôznorodých miestnych produktov.

Kľúčové získané poznatky

Príklad departementu Dordogne dokazuje, že silné politické odhodlanie v kombinácii s prevádzkovou kapacitou školských kuchýň môže urýchliť pokrok oveľa viac, než stanovujú základné kritériá WSFA. Vďaka dlhodobým investíciám departementu do vyškolených kuchárov, miestnych dodávateľských reťazcov a infraštruktúry nemusela organizácia WSFA budovať systém od nuly, ale mohla namiesto toho obohatiť už tak robustný systém stravovania o vzdelávacie aspekty. To dokazuje, že keď miestne orgány poskytujú koherentné vedenie, oslavujú úspechy (napr. Ecocert) a ponúkajú praktické koučovanie, školy rýchlo prijímajú udržateľné postupy. Zároveň Dordogne ilustruje limity pokroku, keď angažovanosť učiteľov a integrácia do učebných osnov zostávajú mimo mandátu miestnych orgánov. Hlavným ponaučením je, že prevádzková excelentnosť v stravovaní môže dosiahnuť svoj plný vzdelávací potenciál len vtedy, ak je podporená formálnymi mechanizmami na účasť učiteľov, buď prostredníctvom usmernení národných učebných osnov, alebo voliteľných miestnych partnerstiev.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

SWOT analýza – implementácia WSFA v Essene, Nemecko

Žiadne výsledky prieskumu, SWOT je založený na rozhovore s koordinátorom SchoolFood4Change v meste.

Kľúčové získané poznatky

Kľúčovým ponaučením je, že implementácia prístupu Whole School Food Approach vyžaduje dlhodobé odhodlanie, jasnú koordináciu a realistické očakávania zo strany všetkých zúčastnených aktérov. Hoci školy prejavujú silnú motiváciu zlepšiť svoje stravovacie prostredie, potrebujú dostatok času, zdrojov a podpory, aby mohli premeniť svoje ambície na konkrétne kroky. Budovanie dôvery, znižovanie administratívnej záťaže a podpora spolupráce medzi školami, mestom a občianskou spoločnosťou sa ukázali ako kľúčové pre udržanie dynamiky a zabezpečenie toho, aby pokrok, bez ohľadu na to ako postupný, zostal udržateľný v čase.

Silné stránky

- Školy zvyčajne začínajú vytvorením internej pracovnej skupiny a začlenením kritérií WSFA do vlastnej vízie stravovania. Akčné plány sa vo väčšine škôl každoročne prehodnocujú a hodnotí sa dosiahnutý pokrok.
- Žiaci sa aktívne podieľajú na propagácii správnych stravovacích návykov a boli prijaté opatrenia na podporu zdravého a udržateľného stravovania. Rodičia/opatrovatelia sa zapájali pri mnohých príležitostiach.

Príležitosti

- Boli podniknuté prvé kroky na vytvorenie celomestskej potravinovej stratégie.
- Bola vytvorená sieť s aktérmi občianskej spoločnosti, ktorí sa všetci podieľajú na procese implementácie programu Whole School Food.

Slabé stránky

- Mnohé oslovené školy sa cítili zahľtené zoznamom kritérií.
- Obmedzené odhodlanie škôl formálne splniť kritériá a získať ocenenia kvôli vnímanej administratívnej „záťaži“.
- Školy zdôrazňujú dôležitosť „času“ ako najpretrvávajúceho faktora pri všetkých dodatočných aktivitách, ktoré vykonávajú. Mnohé školy zápasia s nedostatkom učiteľov, a preto majú problémy s organizačnými úlohami v rámci projektu.

Hrozby

- Bolo ťažké zabezpečiť dostatok času a zdrojov v rámci mesta aj škôl na implementáciu WSFA. Zníženie očakávaní uľahčilo účasť, ale nemalo by to viesť k zníženiu dlhodobých ambícií.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

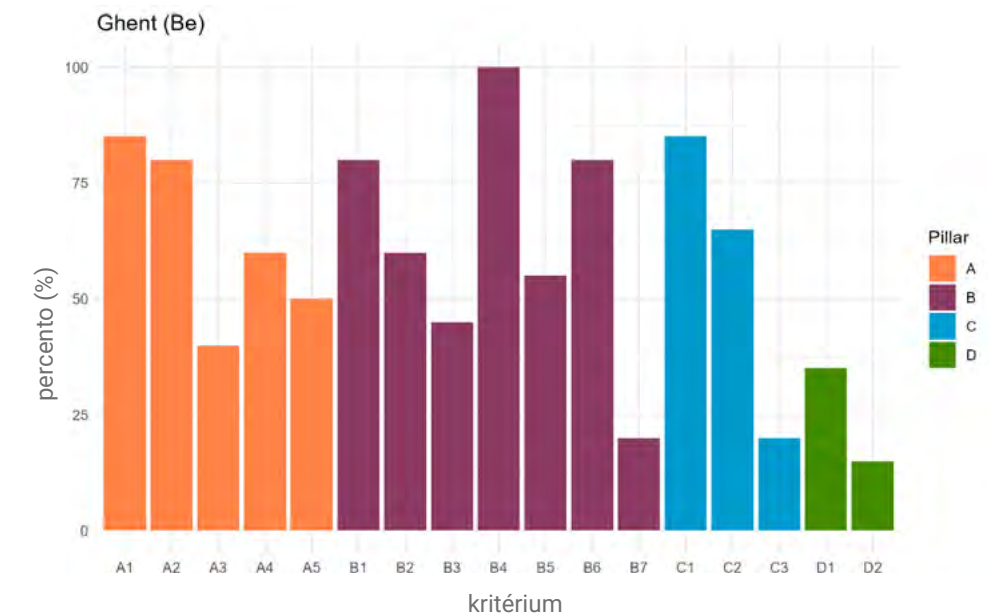
SWOT analýza podľa mesta/regiónu

SWOT analýza – implementácia WSFA v Gente, Belgicko

Počet škôl v prieskume: 10

„Škola podnikla niekoľko významných krokov na zavedenie lepších politík. Všetky opatrenia – vrátane ponuky polievky z prebytkových surovín, výsadby ovocných stromov a ponuky zdravších produktov v školskom obchode – boli štrukturálne zakotvené, čo je fantastické!“

— Don Bosco Sint Denijs Westrem, Ghent

Silné stránky

- Vďaka dobre podporovanej mestskej potravinovej stratégii už existovali rôzne prepojenia medzi školami a zdravou, sociálnou a udržateľnou výživou.
- Organizácia Rikolto pôsobila ako partner (subdodávateľ) pri zavádzaní WSFA v školách v Gente. Využitím svojich odborných znalostí, metód a siete mohla organizácia Rikolto poskytovať cieleňú podporu.
- Školy zriadili interné pracovné skupiny pre výživu (A.1), čím vytvorili potrebný základ pre efektívne fungovanie.
- V meste je ľahko dostupná bezplatná pitná voda (B.4). V regióne Flámsko už mnoho rokov podporuje niekoľko iniciatív pitnú vodu z vodovodu v školách.

Slabé stránky

- Veľmi málo škôl vykonalo ročné hodnotenie svojich akčných plánov. (A.3)
- V polovici škôl sa žiaci zatiaľ aktívne nezapájali do propagácie zdravej a udržateľnej výživy. (A.5)
- Školy poskytujú nedostatočné usmernenia týkajúce sa zdravých obedov alebo desiat. (B.5)
- Plytvanie potravinami sa zriedka sleduje a v školách existuje len málo iniciatív zameraných na jeho obmedzenie. (B.7)
- Učitelia pociťujú, že nemajú dostatočný prístup k tematickým workshopom o výžive (C.3)
- Pilier D (Komunita a partnerstvo) zostáva v školách významnou výzvou.

PREDOSLÉ

68

ĎALŠIE

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Príležitosti

- Medzirezortná spolupráca v rámci mesta nemusela začínať od nuly, keďže medziodborové iniciatívy v oblasti výživy prebiehajú už roky.
- Vychádzajúce merania a vypracovanie akčných plánov vo väčšine škôl prebiehajú vo všeobecnosti dobre (A.2), je však dôležité zabezpečiť, aby sa tak dialo vo všetkých školách, keďže to tvorí základ pre efektívnu implementáciu.
- Podiel škôl, ktoré ponúkajú dodatočné zariadenia pre žiakov so špeciálnymi stravovacími potrebami, zostáva pod priemerom. (B.6)
- Vo viacerých školách je výživa začlenená do vyučovania a medzipredmetových projektov. Už sa realizuje množstvo aktivít zameraných na pestovanie, zber úrody a varenie. Väčšia dostupnosť vzdelávacích materiálov a pedagogická podpora pre učiteľov a kuchársky personál by mohli posilniť vzdelávanie v oblasti stravovania a uľahčiť jeho praktickú realizáciu. (C.1 a C.2)

Hrozby

- WSFA nebola súčasťou mestskej potravinovej stratégie, čo viedlo k tomu, že jej činnosť bola z veľkej časti zameraná na konkrétne projekty. Okrem toho sa jej spustenie oneskorilo kvôli obmedzenej podpore zo strany miestnych politikov, v dôsledku čoho sa kritériá v školách a v meste zakorenili len slabo.
- Nová politická väčšina sa rozhodla zrušiť celú existujúcu stratégiu v oblasti stravovania z dôvodu rozpočtových obmedzení.
- Niektoré školy uvádzajú, že majú víziu, tá však nie je formálne zdokumentovaná ani oznámená rodičom. Bez písomnej dokumentácie hrozí, že vízia zanikne medzi ostatnými prioritami školy a jej implementácia závisí od vedomostí niekoľkých zamestnancov. Revízia akčného plánu je takmer nemožná. (A.3)
- Žiaci stále nie sú dostatočne motivovaní k väčšej konzumácii ovocia a zeleniny. Existuje mnoho iniciatív, ako napríklad ponuka ovocia ako desiaty alebo umožnenie žiakom ochutnať nové druhy zeleniny. (B.2)
- Nie všetky školy poskytujú (teplé) školské stravovanie, čo obmedzuje vplyv na zostavovanie jedálneho lístka a vzdelávanie v súvislosti s obedom. (B.3)

Kľúčové získané poznatky

Prípád Gentu ilustruje, že existujúce potravinové stratégie na úrovni mesta a silné externé partnerstvá môžu poskytnúť cenný základ pre implementáciu WSFA, aj keď školy čelia vnútorným kapacitným obmedzeniam. Využitie podpory samosprávy a odborných znalostí partnerov, ako je Rikolto, umožnilo školám zriadiť pracovné skupiny, vypracovať akčné plány a integrovať zdravé a udržateľné postupy do školských rutín. Ghent však zároveň dokazuje, že udržateľnosť iniciatív vo veľkej miere závisí od politic-

kej kontinuity. Rozhodnutie novej politickej väčšiny znížiť celkový rozpočet a upustiť od potravinovej stratégie mesta ukazuje, že aj dobre štruktúrované programy so silnou odbornou podporou môžu zlyhať, ak chýba štrukturálna podpora a dlhodobé odhodlanie. To podčiarkuje, že samotný úspech projektu nestačí a že zavedenie princípov WSFA do formálnych politických rámcov je nevyhnutné na ochranu dosiahnutých výsledkov pred politickými alebo rozpočtovými zmenami.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štruktúrálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

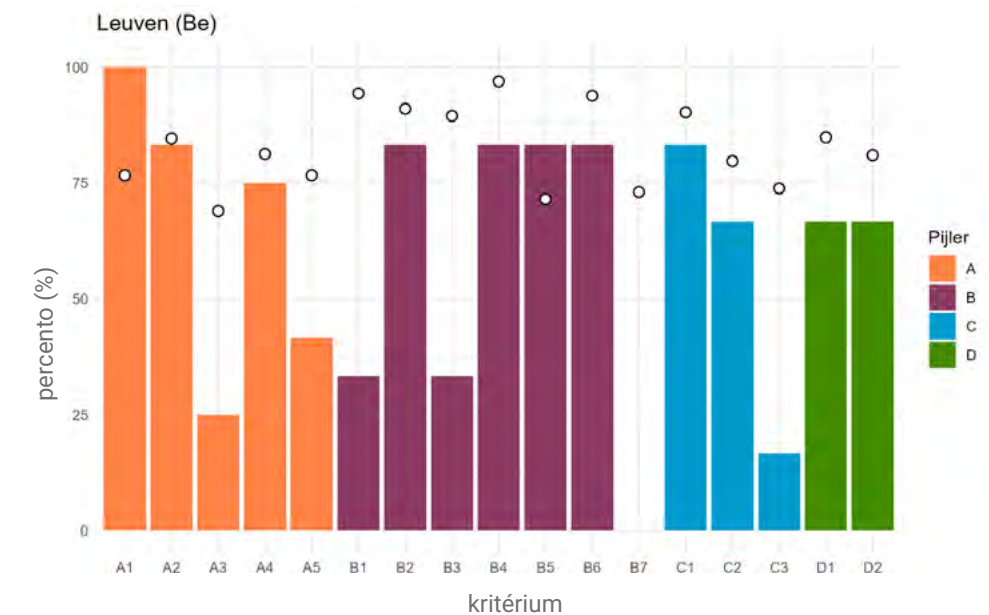
SWOT analýza – implementácia WSFA v Leuvene, Belgicko

Počet škôl v prieskume: 6

Počet škôl zapojených do implementácie WSFA: 6

„Táto škola zriadila pracovnú skupinu pre zdravú výživu. Ich pôvodným plánom bolo začať v škole ponúkať polievku, no z logistických dôvodov sa jej zavedenie zatiaľ nepodarilo realizovať. Napriek tomu sa im prostredníctvom pracovnej skupiny podarilo úspešne vypracovať nové pravidlá týkajúce sa prinášania sladkostí či koláčov na narodeninové oslavy. Zavedené boli nové pravidlá, ktoré majú žiakov a rodičov povzbudiť k prinášaniu zdravších alternatív. Na inšpiráciu bol zostavený receptár a vytvorili sa aj informačné plagáty s týmito nápadmi.“

— Don Bosco Sint Denijs Westrem, Gent

Silné stránky

- Každá škola začína s jasnou víziou. (A.1)
- Školy častejšie ako je priemer poskytujú usmernenia pre zdravé desiaty a občerstvenie. (B.5)
- V roku 2025 získalo mesto Leuven finančné prostriedky od flámskej vlády, ktoré spolu s európskymi prostriedkami teraz poskytujú školám zdroje na pokračovanie v práci začatej v rámci iniciatívy School Food 4 Change a implementácie WSFA.

Slabé stránky

- Monitorovanie a znižovanie množstva potravinového odpadu sa v súčasnosti nerieši alebo údaje nie sú k dispozícii. (B.7)
- Iba obmedzený počet škôl uvádza, že vykonáva ročné hodnotenia svojich akčných plánov. (A.3)
- Žiaci sa zatiaľ dostatočne nezapájali do aktivít, ktoré podporujú správne stravovacie návyky. (A.5)
- Nízke skóre bolo zaznamenané pri kritériu B.1 (zabezpečenie zdravého a príjemného prostredia v jedálni, ktoré podporuje kvalitné a udržateľné stravovanie), ktoré v prípade mnohých škôl patrí do pôsobnosti regionálnej samosprávy, a pri kritériu B.3 (informovanie o jedálnom lístku).
- Odborná príprava a usmerňovanie učiteľov v oblasti vzdelávania o výžive (kritérium C.3) ešte neboli v rámci škôl stanovené ako priorita.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Poďakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Príležitosti

- Nie všetky školy zatiaľ formalizovali svoje stravovacie politiky v rámci širšej vízie školy (A.2)
- Komunikáciu týkajúcu sa potravinových iniciatív a začlenenia rámca WSFA do škôl je možné ešte posilniť (A.4)
- Mnohé školy uvádzajú, že aktívne podporujú žiakov v konzumácii väčšieho množstva ovocia a zeleniny (B.2) a prispôsobujú sa špeciálnym stravovacím potrebám (B.6), hoci súčasné výsledky zostávajú pod priemerom.
- Výživa je už v mnohých školách integrovaná do vyučovania a medzipredmetových projektov. Prebiehajú početné aktivity zamerané na pestovanie, zber úrody a varenie. Dostupnosť dodatočných vzdelávacích materiálov a pedagogická podpora pre učiteľov a kuchársky personál by mohli ďalej zlepšiť vzdelávanie v oblasti stravovania a uľahčiť praktickú implementáciu. (C.1 a C.2)
- Mestská správa vníma sledovanie škôl ako veľmi náročné na pracovnú silu. Zavedením prístupu založeného na skupine, v rámci ktorého sú školy koučované kolektívne a nie individuálne, našlo mesto praktické riešenie.
- Nadviazanie na iniciatívu SF4C/WSFA je v kompetencii mestského úradu, čím sa zabezpečí jej inštitucionálne zakotvenie a uľahčí prepojenie s ďalšími oblasťami, ako je duševné zdravie.

Hrozby

- Nábor škôl v Leuvene, ktoré by boli ochotné zúčastniť sa projektu, sa ukázal ako náročný, čo viedlo k pomalému štartu.
- Projekt SF4C v Leuvene čelil ťažkému štartu. Napriek tomu vynaložené úsilie vyvolalo nadšenie, vďaka čomu iniciatíva nabrala na sile. V dôsledku toho sa mnohé školy nachádzajú v počiatočných fázach implementácie WSFA.
- Hoci je pitná voda z vodovodu v regióne Flámsko povinná, nie všetky školy uvádzajú, že ju dokážu ponúknuť. (B.4)
- Nesmieme prehliadať pokračujúcu iniciatívu a angažovanosť v súvislosti s pilierom D – interakciou so širšou školskou komunitou. Posilnenie tohto rozmeru je kľúčové pre urýchlenie systémových zmien a zvýšenie celkového vplyvu realizovaných opatrení.

Kľúčové získané poznatky

Leuven dokazuje, že inštitucionálne zakotvenie v rámci mestského úradu v kombinácii s cieľnou podporou škôl môže umožniť pokrok v implementácii WSFA aj v prípade, že účasť je spočiatku obmedzená. Prístup mesta: koučing na báze skupín, centralizované sledovanie a administratívny dohľad umožňujú školám vypracovať jasné politiky, zaviesť zdravšie postupy v oblasti obedových balíčkov a desiat a integrovať výživovú výchovu do vyučovania a mimoškolských aktivít. Prístup k financovaniu flámskej vlády v roku 2025 ďalej posilnil tieto snahy a poskytol zdroje na

pokračovanie a rozšírenie počiatočných iniciatív. Leuven zároveň zdôrazňuje, že pokrok môže byť obmedzovaný nedostatočným zapojením učiteľov, nedostatočnou účasťou žiakov a medzerami v monitorovaní a hodnotení. Nízka úroveň výkonnosti v oblastiach, ako je kvalita stravovacieho prostredia, informovanie o jedálnom lístku a znižovanie množstva potravinového odpadu, poukazuje na to, že štrukturálne zodpovednosti (napr. regionálne kompetencie) musia byť doplnené aktívnou implementáciou na úrovni škôl.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

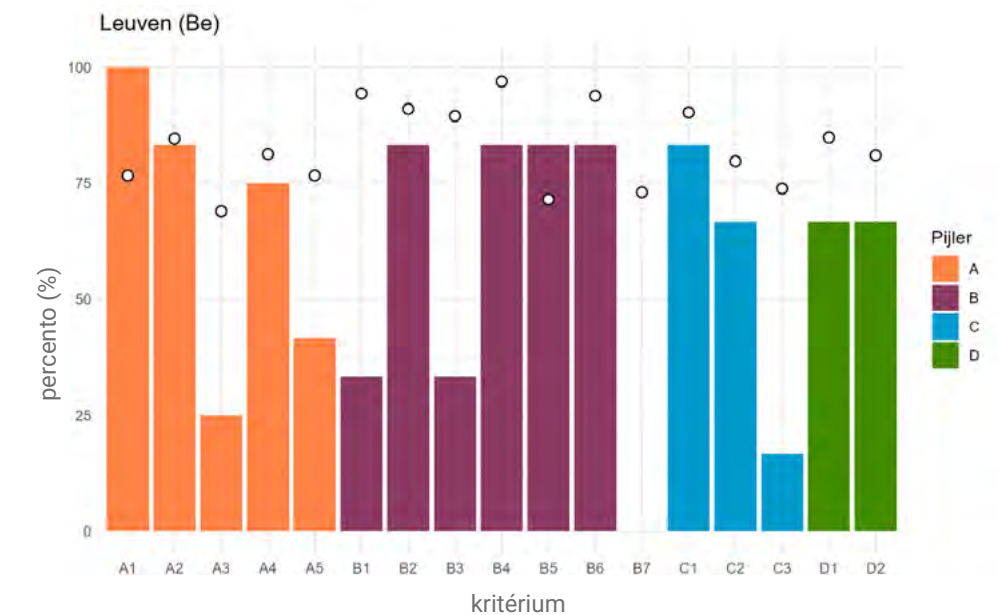
SWOT analýza podľa mesta/regiónu

SWOT analýza – implementácia WSFA v Lyone, Francúzsko

Počet škôl zapojených do prieskumu: 8

„Do projektu WSFA sa mohli zapojiť všetky tímy: riaditeľ a učitelia, jedálenské tímy, mimoškolské tímy a dokonca aj niektorí rodičia. Skupinové stretnutia umožnili zdieľať projekty týkajúce sa stravovania s celou komunitou a podporiť medzitímovú spoluprácu. Napríklad jedálenské tímy, ktoré zvyčajne nie sú zapojené počas vyučovania, sa mohli zúčastniť na workshopoch varenia organizovaných učiteľmi.“

— Škola Antonin Laborde, Lyon

Silné stránky

- WSFA poskytuje jasný rámec pre iniciatívy v oblasti školského stravovania a udržateľnosti.
- Jasná politická vôľa mesta podporovať potravinové iniciatívy.
- Posilnená spolupráca v rámci mestských oddelení.
- Cení sa vytváranie sietí a príležitosti na výmenu medzi školami.

Slabé stránky

- Implementácia nie je vo všetkých školách jednotná (niektoré využívajú pracovné skupiny, iné sa spoliehajú na jednu osobu).
- Školy majú často obmedzenú autonómiu pri rozhodovaní o stravovaní. Mesto nie je zodpovedné za všetko, čo sa týka vzdelávania (pilier C).
- Chýba štruktúrované nadväzovanie na podujatia a stretnutia zamerané na vytváranie sietí.
- Rozpočtové obmedzenia môžu ohroziť kontinuitu projektu.
- Nedostatočné využívanie národných a regionálnych výmien.

PREDOSLÉ

72

ĎALŠIE

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Príležitosti

- Pracovné skupiny a spolupráca medzi tímami môžu zlepšiť implementáciu.
- Praktické nástroje a usmernenia môžu školám uľahčiť zavedenie.
- Ďalšia integrácia WSFA do stratégií miest a verejných obstarávaní.
- Príležitosť prepojiť financovanie a podporu samosprávy so školskými iniciatívami.
- Štruktúrované školské výmeny a regionálne stretnutia poskytujú príležitosti na vzdelávanie.
- Mesto spolupracuje s veľmi motivovanými školami.

Hrozby

- Školy môžu bez neustálej podpory stratiť motiváciu.
- Rozpočtové obmedzenia by mohli zastaviť inovatívne iniciatívy.
- Obmedzený vplyv škôl na politiku znižuje dosah WSFA.
- Nedostatok celoštátnej koordinácie brzdí širšie zavádzanie.
- Načasovanie regionálnych a medzinárodných stretnutí môže obmedziť účinnosť.
- Zložitosť certifikácií a auditov môže školy odradiť.

Kľúčové získané poznatky

Prípád Lyonu dokazuje, že silné politické odhodlanie v kombinácii s jasným rámcom, akým je WSFA, môže poskytnúť zásadný impulz pre iniciatívy v oblasti školského stravovania, a to aj v zložitom mestskom prostredí. Angažovanosť mesta posilnila medziútvarovú spoluprácu, umožnila školám prístup k sieťovaniu a výmene skúseností a uľahčila integráciu princípov WSFA do verejných obstarávaní v oblasti stravovania a do vzdelávacích komponentov. Tieto faktory podporili motivované školy pri zavádzaní

inovatívnych a udržateľných postupov. Lyon zároveň zdôrazňuje, že fragmentovaná implementácia, obmedzená autonómia škôl pri rozhodovaní o vzdelávaní (národná politika) a nedostatočné štruktúrované sledovanie môžu obmedzovať dosah. Rozpočtové obmedzenia a administratívna zložitosť, vrátane certifikačných postupov, ďalej ohrozujú kontinuitu a konzistentnosť medzi školami.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

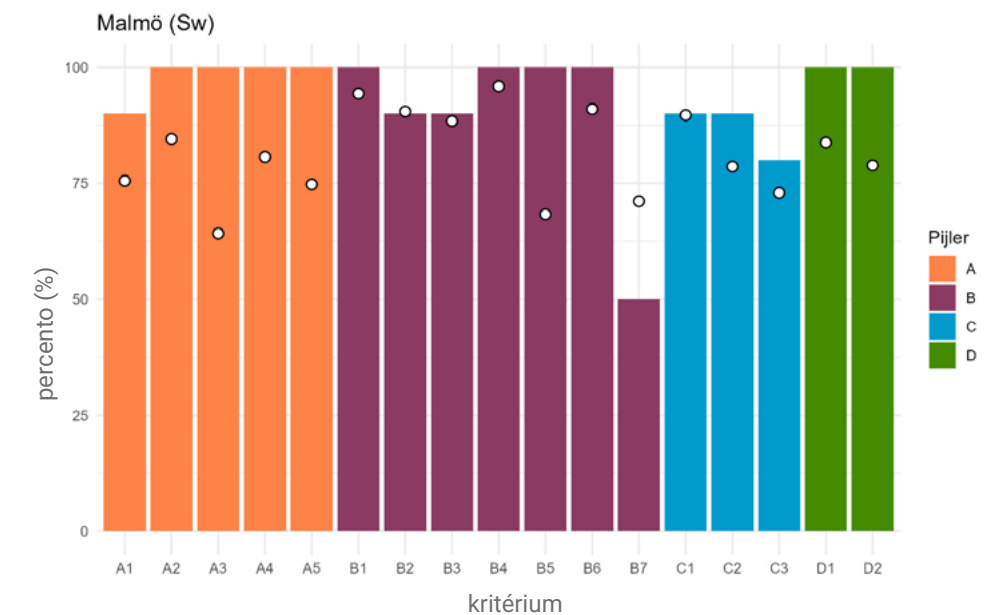
Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

SWOT analýza - implementácia WSFA v Malmö, Švédsko

Počet škôl v prieskume: 5

Silné stránky

- S výnimkou kritéria B.7 dosahuje Malmö v pilieroch A, B, C a D nadpriemerné až vysoké skóre.
- Rámec je komplexný a pomáha štruktúrovať prácu škôl, ktoré sa už venovali udržateľnosti.
- WSFA má pozitívny vplyv na vnútornú spoluprácu na úrovni školy.

Slabé stránky

- Kritérium B.7 (škola monitoruje potravinový odpad) dosahuje výrazne podpriemerné skóre.
- Školy, ktoré sa ešte nezaoberajú udržateľnosťou, považujú tento rámec za zastrašujúci.
- Vysoká pracovná záťaž v školách znamená, že WSFA sa nestáva vždy najvyššou prioritou.

PREDOSLÉ

74

ĎALŠIE

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Príležitosti

- Pre mesto Malmö bola implementácia piliera C (vzdelávanie a učenie) najmenej známou oblasťou a stále existuje priestor na zlepšenie.

Hrozby

- Riziko, že školy bez ďalšej podpory prestanú projekt realizovať.
- Silná závislosť od zdrojov a technickej podpory pre ďalšiu implementáciu.
- Zistilo sa, že nábor pätnástich pilotných škôl bol náročný a proces presvedčania škôl a spustenia projektu sa javí ako veľmi náročný. To obmedzuje možnosť rozšírenia projektu.

Kľúčové získané poznatky

Dokonca aj v takom priekopníckom meste, akým je Malmö, závisí dlhodobý úspech prístupu „Whole School Food Approach“ od trvalej podpory, jasných štruktúr a pre školy zvládnuteľných východiskových bodov. Hoci tento komplexný rámec posilňuje spoluprácu a nadväzuje na existujúce aktivity v oblasti udržateľnosti, školy potrebujú praktické nástroje, zjednodušenie postupov a spoľahlivé zdroje, aby si udržali motiváciu, najmä vzhľadom na vysokú pracovnú záťaž a obmedzený čas. Posilnenie monitorovania potravinového odpadu, rozšírenie vzdelávacích aktivít a zabezpečenie stabilného inštitucionálneho a finančného zázemia sú kľúčové pre to, aby školy zostali zapojené a aby umožnili širšie rozšírenie.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

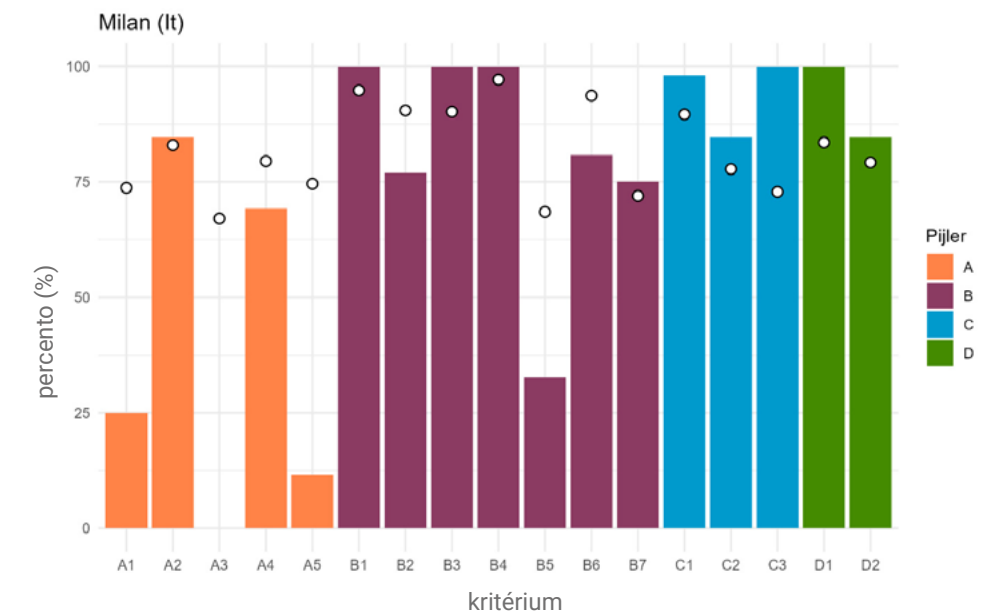
SWOT analýza podľa mesta/regiónu

SWOT analýza – implementácia WSFA v Miláne, Taliansko

Počet škôl zapojených do prieskumu: 26

„Projekt zvýšil záujem pedagogického zboru, ako aj možnosti zapojiť deti prostredníctvom praktických aktivít v edukatívnych záhradách, s vybavením, pri dopoludňajšom konzumovaní ovocia či počas návštev kuchyne. Tieto aktivity motivovali učiteľov aj deti k kresleniu obrázkov a kladeniu otázok kuchárom. Okrem toho boli zorganizované návštevy statku (Cascina), aby spoznali hodnotu potravín v tomto regióne.“

— Cristina Sossan, zamestnankyňa mesta Miláno

Silné stránky

- Silná miestna kultúra stravovania a produkcia potravín. To tiež vysvetľuje dobré výsledky v pilieri B. Už pred projektom „School Food 4 Change“ mali školy solídnu ponuku jedál.
- Nadpriemerné/vysoké skóre v pilieri C (Vzdelávanie). V posledných rokoch sa do tohto piliera výrazne investovalo prostredníctvom vzdelávania učiteľov a zapojením stravovacej spoločnosti Milano Ristorazione do vzdelávania žiakov v oblasti stravovania.
- Nadpriemerné/vysoké skóre v pilieri D (Zapojenie rodičov a komunity).

Slabé stránky

- Kritérium B.5 (Zariadenia na prípravu špeciálnych jedál) dosahuje nízke/podpriemerné skóre.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Príležitosti

- Vynikajúce výsledky Milána v oblasti vzdelávania o výžive poskytujú impulz na zapojenie žiakov do formovania vízie školského stravovania, prepojenie zážitkového učenia (pilier C) so správou a riadením (pilier A) a posilnenie zodpovednosti.
- Pilier A (Politika a vedenie) dosahuje relatívne nižšie skóre. To odzrkadľuje zámerné rozhodnutie Milána nezaťažovať školy a rešpektovať ich politickú autonómiu. Vzhľadom na pokračujúce zameranie na stravovanie v školách však tento prístup zostáva platný a udržateľný.

Hrozby

- Neistota ohľadom inštitucionálnej podpory. V rámci mestského úradu bol pre projekt School Food 4 Change vymenovaný špecializovaný zamestnanec, nie je však jasné, či táto pozícia zostane zachovaná aj po ukončení projektu.
- Závislosť od dodatočného financovania na implementáciu.
- Úmyselný rešpekt mesta voči autonómii škôl obmedzuje rozvoj koncepcií stravovania na úrovni škôl a prispieva k nižším hodnoteniam v pilieri A. Hoci tento model riadenia zabráňuje preťaženiu škôl, vystavuje sa systém riziku v okamihu, keď sa mesto rozhodne stiahnuť svoju podporu.

Kľúčové získané poznatky

Prípád Milána dokazuje, že hlboko zakorenená kultúra stravovania, výrazné investície do vzdelávania a efektívne partnerstvá môžu priniesť významný pokrok v transformácii stravovania v školách, a to aj bez existencie vysoko formalizovanej riadiacej

štruktúry na úrovni školy. Miláno ukazuje, ako môže zážitkové vzdelávanie v oblasti stravovania zmysluplne zapojiť učiteľov a žiakov a vytvoriť tak priaznivé prostredie pre implementáciu WSFA.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štruktúrálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

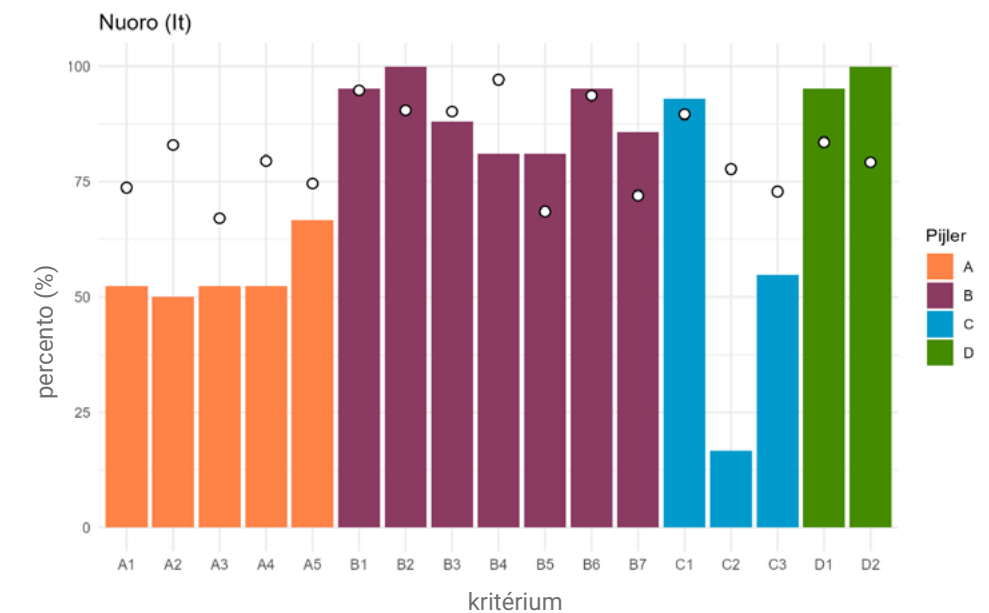
SWOT analýza podľa mesta/regiónu

SWOT analýza – implementácia WSFA v Nuoro, Taliansko

Počet škôl v prieskume: 21

„Počas školského roka 2023 – 2024 sa škola zapojila do vzdelávacieho programu Ci.Buo aktiváciou modulu 4, ktorý bol venovaný aromatickým bylinkám Sardínie. Okrem toho škola v prebiehajúcom školskom roku aktivovala modul 3 o strukovinách, pričom oba moduly zastrešovalo hnutie Slow Food. Oba workshopy prispeli ku skvalitneniu kultúry stravovania na škole, a to tak u detí, ako aj u ich rodín a učiteľov. Učitelia získali prístup k vzdelávaciemu modulu, ktorý im poskytol užitočné pedagogické zdroje do budúcnosti.“

– Materská škola San Pietro

Silné stránky

- Silná miestna kultúra stravovania a produkcie potravín. To tiež vysvetľuje dobré výsledky v pilieri B. Už pred projektom „School Food 4 Change“ mali školy solídnu ponuku jedál.
- Sieť škôl: školy sa v rámci projektu pravidelne stretávajú a zameriavajú sa na praktickú výmenu vedomostí a skúseností.
- Nadpriemerné/vysoké skóre v pilieri D: zapojenie rodičov a komunity.
- Program Ci.Buo vyvinutý školskou pracovnou skupinou. Program pozostáva z 12 modulov, v ktorých sa deti základných škôl učia o školskom stravovaní z rôznych uhlov pohľadu.
- Výrazná podpora zo strany spoločnosti Ecosistemi, hlavného národného partnera.

Slabé stránky

- Geografická poloha na ostrove znamená, že okrem miestnej produkcie je oblasť závislá od dovozu potravín loďou alebo lietadlom.
- Skóre C.2 je výrazne pod priemerom. To je v rozpore s mnohými dobrými príkladmi, ktoré sme dostali z Nuora, kde boli potraviny začlenené do vyučovania a medzipredmetových projektov.
- Školy v Nuore dosahujú v pilieri A (politika a vedenie) vo všeobecnosti podpriemerné výsledky. Dôvodom je rozhodnutie mestského úradu zriadiť jedinú pracovnú skupinu pre všetky školy. To znamená, že pre všetky školy v Nuore sa vypracúva jediná vízia a akčný plán. Pokiaľ sa tejto téme venuje niekto z mestského úradu, môže to byť platná organizačná štruktúra, avšak akonáhle sa vyčerpajú zdroje, existuje vysoké riziko, že sa všetko zastaví. Počas celého projektu sa pilieru A, Politika a vedenie, venovala menšia pozornosť. Kritériá A1, A2, A3, A4 a A5 preto dosahujú podpriemerné skóre, čo znamená, že existuje reálne riziko, že po skončení projektu School Food 4 Change sa aktivity zastavia.
- Napriek silnému programu Ci.Buo je skóre v pilieri c (Vzdelávanie a učenie) podpriemerné.

PREDOŠLÉ

78

ĎALŠIE

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Príležitosti

- Zapojenie rodičov (pilier D): vysoká účasť rodičov.

Hrozby

- V rámci projektu School Food 4 Change bola v mestskej správe vymenovaná jedna osoba, ale zamestnanec v rámci správy odhaduje, že šanca, že niekto bude naďalej pracovať pre mesto Nuoro, je malá.
- Závislosť od dodatočných zdrojov na implementáciu. Riziko, že sa po pilotnej fáze pozornosť presunie na iné priority.

Kľúčové získané poznatky

Skúsenosti z mesta Nuoro poukazujú na dôležitosť opierania sa o silnú miestnu kultúru stravovania a aktívne školské snažia sa networks (Wait, let's copy docx text precisely: „Skúsenosti z Nu-ora poukazujú na dôležitosť opierania sa o silnú miestnu kultúru stravovania a aktívne školské siete, čo ilustruje program Ci.Buo a vysoká angažovanosť rodičov. Hoci praktické aktivity v oblasti stravovania a zapojenie komunity boli úspešné, projekt odhalil výzvy pri zakotvovaní politických a riadiacich štruktúr, najmä

v prípade, keď všetky školy obsluhuje jediná pracovná skupina. Udržateľný vplyv si vyžaduje inštitucionálne ukotvenie, trvalé zdroje a jasné stratégie na začlenenie vzdelávania o výžive do učebných osnov. Počiatočné úspechy v praktických aktivitách musia byť doplnené štrukturálnou podporou, formalizovanou víziou a dlhodobým plánovaním, aby sa zabránilo zastaveniu pokroku v prípade, že zdroje alebo personál projektu už nebudú k dispozícii.“)

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

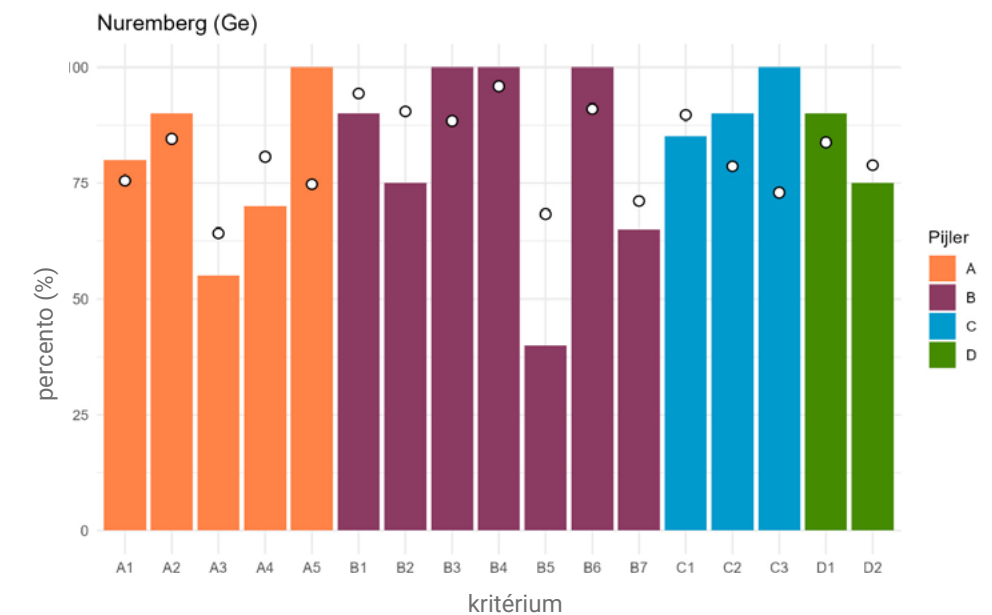
Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

SWOT analýza – implementácia WSFA v Norimbergu, Nemecko

Počet škôl v prieskume: 10

Silné stránky

- Sieť škôl, ktoré sa nachádzajú v tesnej blízkosti, sa pravidelne stretáva, pričom kladie veľký dôraz na praktickú výmenu vedomostí a skúseností.
- Silná podpora zo strany národného vedúceho partnera, ktorý sa špecializuje na odbornú prípravu kuchárskeho personálu. Bola vytvorená sieť stravovacích zariadení, ktorá sa pravidelne stretáva s cieľom diskutovať o téme školského stravovania.
- Vymenovanie vyslaného učiteľa v rámci mestského úradu posilnilo prepojenie so školami a vysvetľuje vynikajúce výsledky v oblasti C.3 (tematické workshopy a vzdelávacie nástroje pre učiteľov a ostatných zamestnancov škôl).
- Počas celého projektu bolo vynaložené značné úsilie na pilier A (Politika a vedenie). Norimberg dosahuje dobré výsledky v bodoch A.1 a A.2 (pracovná skupina, akčný plán).

Slabé stránky

- Na vypracovanie potravinovej stratégie bola vymenovaná jedna osoba, avšak tento proces je silne riadený oddelením školstva, čo sťažuje medzirezortnú spoluprácu.
- Spolupráca medzi mestskými oddeleniami na dosiahnutie cieľov WSFA je náročná kvôli oddeleným útvarom v rámci mestskej správy.

PREDOSLÉ

80

ĎALŠIE

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štruktúrálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Príležitosti

- Existuje jasná politická vôľa vypracovať potravinovú stratégiu.
- Norimberg dosahuje veľmi dobré výsledky v kritériách B.3, B.4 a B.6 (dostupnosť pitnej vody, pravidlá týkajúce sa obedových balíčkov a desiat a monitorovanie potravinového odpadu). Kritérium B.2 (zdravé a udržateľné jedlá) dosahuje nižšie skóre, rovnako ako B.5 (zariadenia pre deti so špeciálnymi stravovacími potrebami). Očakáva sa však, že intenzívnejšia spolupráca s dodávateľmi stravovacích služieb v posledných rokoch prispeje k zlepšeniu ponuky jedál a prístupu k zdravým a udržateľným jedlám pre deti so špecifickými stravovacími potrebami.
- Nižšie skóre v kritériu A.3 (vízia stravovania v škole schválená vedením školy) považuje mesto hlavne za otázku času, kým sa zabezpečí formálne schválenie. (Wait, let's look at Passage 420: "Nižšie skóre v kritériu A.3 (vízia stravovania v škole schválená vedením školy) považuje mesto hlavne za otázku času..." wait, in docx passage 898: "Nižšie skóre v kritériu A.3 (vízia stravovania v škole schválená vedením školy) považuje mesto hlavne za otázku času...")
- Komunikácia o prístupe k stravovaniu v školách a aktivitách WSFA (A.4) môže byť posilnená.
- Strava sa čoraz viac stáva súčasťou vyučovania a medzipredmetových projektov.

Hrozby

- Na vypracovanie potravinovej stratégie bola vymenovaná osoba, avšak tento proces je naďalej silne orientovaný na vzdelávanie, čo sťažuje medziodborovú spoluprácu.
- Závislosť od dodatočných mestských rozpočtov na implementáciu.
- Časový tlak a obmedzené kapacity: školy a kuchyne majú málo času a zdrojov na širokú angažovanosť, napríklad v medzinárodnej výmene.
- Riziko, že sa po skončení tejto pilotnej fázy pozornosť presunie na iné priority.

Kľúčové získané poznatky

Kľúčovým poznatkom je, že úspešná implementácia prístupu Whole School Food Approach v Norimbergu závisí od štruktúrovanej, praktickej podpory a vytvorenia škálovateľných, udržateľných systémov. Špecializované úlohy, ako napríklad vyslaný učiteľ, angažovaní dodávateľia stravovacích služieb a aktívne školské siete, sa ukázali ako nevyhnutné preto, aby školy dosiahli hmatateľný pokrok.

Aby mali tieto podporné mechanizmy dlhodobý vplyv, must be inštitucionálne zakotvené (docx: „musia byť inštitucionálne

zakotvené a podporované stabilnými finančnými a ľudskými zdrojmi, čím sa zníži závislosť od jednotlivcov alebo dočasných iniciatív. Okrem toho je pre zabezpečenie kontinuity, širšieho uplatňovania a trvalého zlepšovania zdravého a udržateľného prostredia v oblasti stravovania v školách kľúčové podporovať zdieľanie a prispôsobovanie osvedčených postupov medzi školami a zároveň poskytovať prístupné vstupné body pre menej skúsené inštitúcie.“)

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

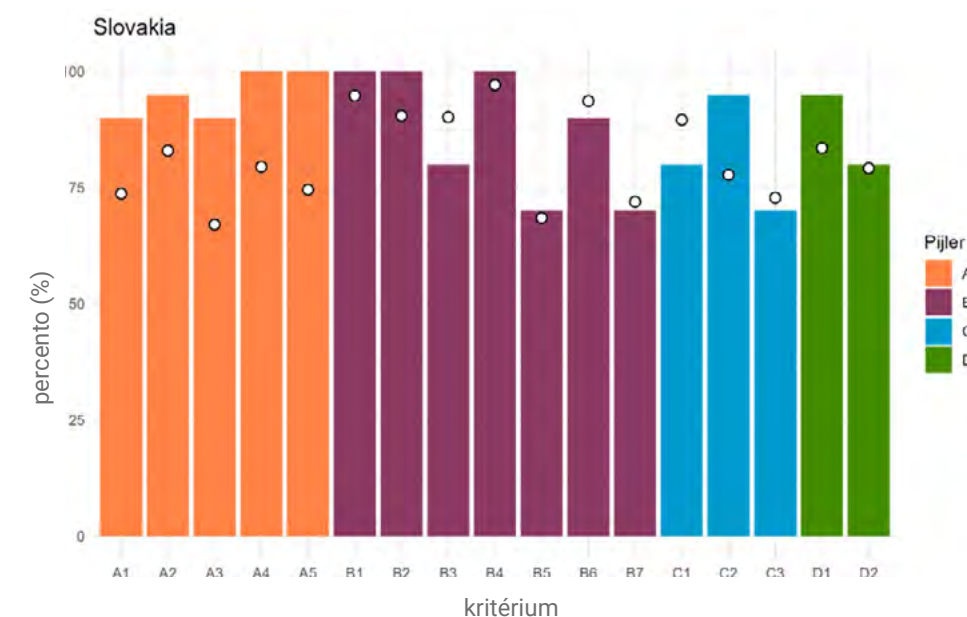
SWOT analýza podľa mesta/regiónu

SWOT analýza – implementácia WSFA na Slovensku

Počet škôl v prieskume: 21

„Implementácia programu SchoolFood4Change priniesla našej škole mnoho výhod. Pomohla nám zlepšiť disciplínu a efektívnosť pri propagácii našich aktivít v oblasti zdravej výživy. Zapájanie rodičov do školských aktivít je teraz oveľa jednoduchšie a prirodzenejšie. Ceníme si aj vzájomnú inšpiráciu medzi školami, ktoré sa na programe zúčastňujú. Program nás nielen udržiava motivovaných a aktívnych, ale pravidelne podnecuje aj nové nápady a aktivity. Vďaka tomu to programu máme teraz jasnejšiu a ucelenejšiu víziu stravovania na našej škole.“

— Súkromná materská škola Lobelka

Silné stránky

- Vízia školy a vypracovanie akčného plánu sú nadpriemerné (A.1–A.4).
- Vysoké skóre v A.5 naznačuje efektívne zapojenie mládeže.
- Školy dostávajú silnú podporu od mimovládnej organizácie Skutočne zdravá škola, ktorá nadväzuje na predtým realizovaný program Really-Healthy-Schools.
- Mimovládna organizácia spája školy, aby si vymieňali nápady a vzájomne sa inšpirovali.

Slabé stránky

- Nedostatočné doplnkové zariadenia pre žiakov so špeciálnymi alebo alternatívnymi stravovacími potrebami (B.6).
- Nie všetky školy majú pracovnú skupinu zameranú na zdravé a udržateľné stravovanie.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Príležitosti

- Rozporuplné výsledky v rámci piliera B.
- Vysoké skóre v C.2 (praktické aktivity súvisiace s potravinami, ako je pestovanie, zber úrody, varenie), ale nižšie skóre v C.1 (využívanie potravín ako vzdelávacieho nástroja).
- Kritérium C.3 (odborná príprava zamestnancov) dosahuje výsledky tesne pod priemerom.

Hrozby

- Obmedzené inštitucionálne nadviazanie. Program nie je prepojený s mestskou samosprávou, čo môže viesť k nedostatku štrukturálnej podpory a udržateľnosti po ukončení projektu.

Kľúčové získané poznatky

Slovenské skúsenosti poukazujú na dôležitosť kombinácie motivácie na úrovni škôl s inštitucionálnym ukotvením. Hoci školy výrazne ťažia z odborných znalostí, inšpirácie a koordinácie, ktoré poskytuje Skutočne zdravá škola, absencia formálnych väzieb na mestské samosprávy alebo vyššie úrovne štátnej správy ohrozuje kontinuitu.

Aby sa zabezpečil dlhodobý vplyv, mali by sa zásady WSFA zakotviť do miestnych školských politických plánov, stratégií samospráv a v ideálnom prípade aj do národného kurikula. Štrukturálne partnerstvo s organizáciou Skutočne zdravá škola, podporené stabilným financovaním a jasným mandátom, by zabezpečilo zachovanie podpornej úlohy, ktorú táto organizácia v súčasnosti zohráva. Udržateľný pokrok si vyžaduje, aby praktické aktivity a silné vízie škôl boli posilnené robustným politickým rámcom a dlhodobým záväzkom vlády.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

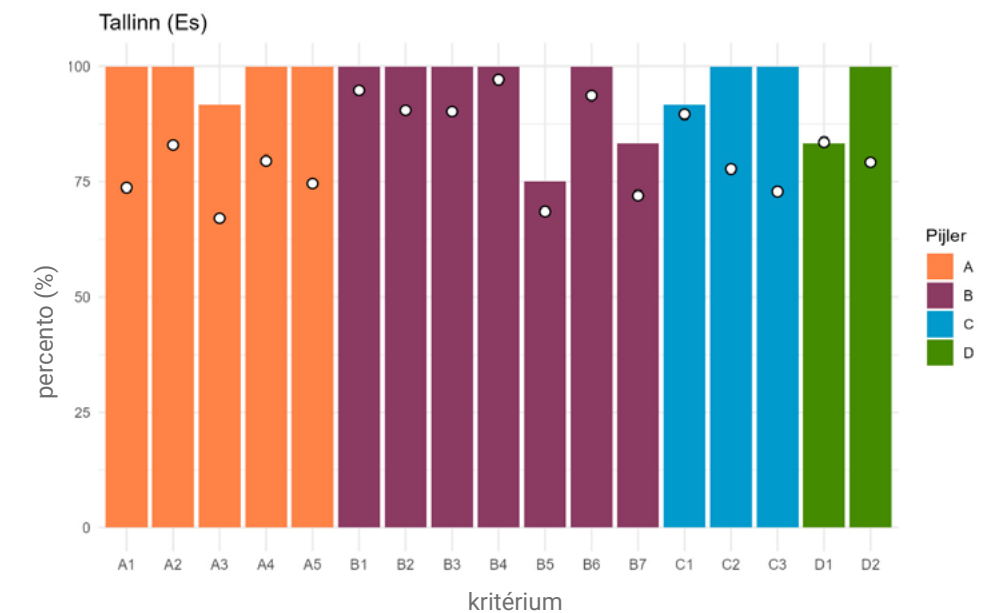
SWOT analýza podľa mesta/regiónu

SWOT analýza – implementácia WSFA v Tallinne, Estónsko

Počet škôl v prieskume: 6

„Program SchoolFood4Change dodal kultúre stravovania na Škole Mahtra nový impulz. Počas projektu sme začali venovať väčšiu pozornosť výžive, zdraviu a udržateľnosti. Začali sme zbierať spätnú väzbu na školské stravovanie, znižovať plytvanie jedlom a triediť odpad. Taktiež sme žiakov vedome zapojili do pestovania rastlín. Spoločne so žiakmi sa učíme a hľadáme spôsoby, ako ešte efektívnejšie začleniť témy stravovania do vzdelávacieho procesu.“

— Základná škola Tallin Mahtra

Silné stránky

- Komplexná implementácia: V každom pilieri všetky školy v prieskume spĺňajú niekoľko kľúčových kritérií, čo svedčí o tom, že celoškolský prístup bol dobre pochopený a uplatňovaný.
- Politika a komunikácia (A.1, A.2, A.4, D.2): Všetky školy vypracovali jasnú víziu a akčný plán a efektívne ich komunikovali zamestnancom, žiakom a rodičom.
- Silná účasť: Žiaci aj rodičia sa aktívne zapájali do činností a rozhodovania (A.5, D.1).
- Medzimestská spolupráca: Úzka spolupráca s Viimsi posilnila výmenu, vzdelávanie a konzistentnosť.
- Vysoká kvalita stravovania: Školy kladú veľký dôraz na poskytovanie kvalitného stravovania a zároveň sa zameriavajú na zdravie, udržateľnosť a sociálne aspekty (pilier B).

- Vzorová práca v oblasti vzdelávania (pilier C): Školy úspešne začlenili tému stravovania do učebných osnov prostredníctvom medzipredmetovej výučby, pestovania zeleniny, zberu úrody a varenia. Ide o dôležitý základ pre dlhodobú zmenu správania.

Slabé stránky

- Nie všetky školy majú dlhodobé plánovanie zdrojov na údržbu záhrad, praktických vzdelávacích prostredí alebo vybavenia.
- Spolupráca medzi Tallinnom a Viimsi je silná, ale na národnej úrovni je obmedzená štrukturálna koordinácia, čo môže viesť k fragmentácii.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Príležitosti

- Ročné hodnotenie (A.3): Systematické ročné monitorovanie akčných plánov by umožnilo neustále zlepšovanie a posilnilo dlhodobú konzistentnosť.
- Workshopy o zdravých obedových balíčkoch (B.5): Školy ako Ristiku Põhikool už úspešne organizujú workshopy; ich rozšírenie o desiaty a širšie stravovacie návyky by mohlo zvýšiť celkový dopad.
- Komunikácia s rodičmi (D.1): Posilnenie informovanosti rodičov o kritériách WSFA a ich zapojenie, ako aj zapojenie širšej komunity do školských aktivít, by mohlo posilniť súdržnosť komunity a lepšie zosúladiť stravovacie prostredie v domácnosti a v škole.
- Rozširovanie prostredníctvom sietí: Spolupráca s Viimsi by sa mohla rozvinúť do širšej vzdelávacej siete, ktorá by zahŕňala ďalšie školy v Tallinne a nakoniec v celom Estónsku.
- Postup na vyššiu úroveň: Školy môžu postupne usilovať o dosiahnutie vyšších úrovní certifikácie WSFA, čím sa podporí štruktúrovaný pokrok.

Hrozby

- Obmedzené inštitucionálne ukotvenie: bez formálneho prepojenia s mestskou alebo národnou správou môže dlhodobá udržateľnosť príliš závisieť od jednotlivých škôl.
- Fluktuácia zamestnancov: Vysoká závislosť od motivovaných riaditeľov alebo učiteľov môže viesť k strate dynamiky, ak kľúčové osoby odídu.
- Neistota financovania: Praktické vzdelávacie aktivity (záhrady, kurzy varenia) riskujú prerušenie bez stabilného a predvídateľného financovania.
- Rozdrobenosť medzi školami: Bez celomestskej koordinácie môžu úspešné postupy zostať izolované, namiesto toho, aby sa stali súčasťou systému.
- Regionálne rozdiely v kapacitách, rozpočte a kvalite.

Kľúčové získané poznatky

Skúsenosti z Tallinnu ukazujú, že školy môžu dosiahnuť výrazný pokrok vďaka jasnej vízii, aktívnej účasti žiakov a praktickému vzdelávaniu. Aby sa však zabezpečil dlhodobý vplyv, musia byť tieto snahy zakotvené v mestských a národných štruktúrach. Zakotvenie princípov WSFA do mestského riadenia a ich zosúladenie s národnými politikami v oblasti vzdelávania, zdravia a stravovania pomôže zabezpečiť kontinuitu aj po skončení projektu. Úloha SEI by mala byť formálne stanovená prostredníctvom stabilného mandátu a financovania, pričom školám by prospeli jed-

noduché nástroje na monitorovanie a pravidelné hodnotenia ich akčných plánov, vrátane spätnej väzby od žiakov a rodičov. Riešenie regionálnych rozdielov prostredníctvom celoštátnych noriem pre kvalitu stravovania, kritérií verejného obstarávania a cenotvorby v stravovaní je nevyhnutné na zabezpečenie rovnakého prístupu pre všetkých žiakov. Napokon je možné rozšírenie tejto iniciatívy podporiť posilnením miestnej vzdelávacej siete v Tallinne, Viimsi a ďalších estónskych regiónoch s cieľom zdieľať osvedčené postupy a urýchliť pokrok.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

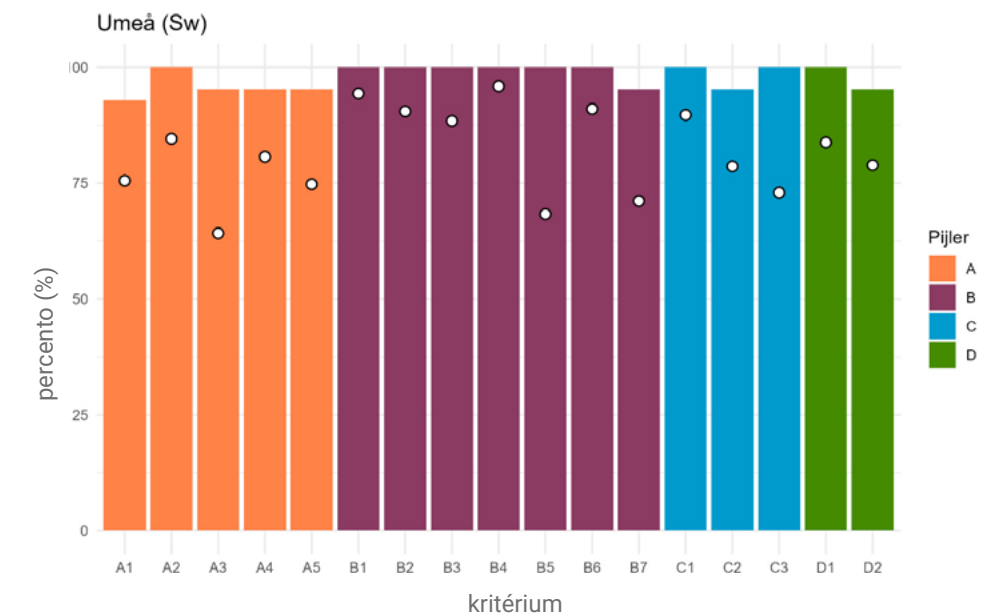
SWOT analýza podľa mesta/regiónu

SWOT analýza – implementácia WSFA v Umeå, Švédsko

Počet škôl zahrnutých do prieskumu: 21

„Účasť v programe SF4C posilnila prácu školy v oblasti udržateľného rozvoja, čím sa podporila spolupráca medzi učiteľmi, žiakmi a stravovacím zariadením s cieľom zvýšiť udržateľnosť školských jedál. V škole Grisbacka je kľúčové zapojenie všetkých. Konkrétnym príkladom je ich aktivita ‚Zelenina týždňa‘ v školskej jedálni: personál jedálne vyberie zeleninu, žiaci sa o nej učia a kreslia obrázky, ktoré sú potom vystavené v jedálenskom priestore, a samotná zelenina sa pripravuje na rôzne spôsoby. To zapája žiakov aj zamestnancov, inšpiruje k skúšaniam nových chutí a zvyšuje povedomie o surovinách, ktoré konzumujú.“

— Škola Grisbacka

Silné stránky

- Umeå dosahuje nadpriemerné až vysoké skóre v pilieroch A, B, C a D, čo dokazuje, že implementácia WSFA v školách presahuje rámec teórie.
- Tento rámec pomohol posilniť a štruktúrovať spoluprácu medzi rôznymi mestskými oddeleniami.
- Veľký dôraz sa kládol na podporu vzdelávania v oblasti stravovania, čo bolo prijaté pozitívne.

Slabé stránky

- Implementácia WSFA bola vnímaná ako veľmi časovo náročná.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Príležitosti

- Využite silné zapojenie a skúsenosti získané počas SF4C na vypracovanie dlhodobej celomestskej stratégie pre udržateľné stravovanie v školách, ktorá zabezpečí kontinuitu a rozšírenie projektu aj mimo pilotných škôl.

Hrozby

- V rámci projektu School Food 4 Change bol vymenovaný špecializovaný zamestnanec mesta, ktorý sa vo veľkej miere podieľal na zavádzaní WSFA v školách. V súčasnosti nie je jasné, či táto osoba bude môcť pokračovať aj po ukončení projektu a či školy budú môcť pokračovať v práci samostatne a postúpiť na ďalšiu úroveň WSFA (Striebro, Zlato).
- Silná závislosť od zdrojov a technickej podpory pre ďalšiu implementáciu.

Kľúčové získané poznatky

Kľúčovým ponaučením z Umeå je, že úspešná implementácia WSFA si vyžaduje nielen silné zapojenie miestnej komunity, ale aj inštitucionálnu podporu. Hoci vysoké skóre vo všetkých pilieroch dokazuje, že školy dokážu prejsť od teórie k praxi, udržateľnosť závisí od stabilných úloh, dostatočných zdrojov a nepretržitej technickej podpory. Pre dosiahnutie dlhodobého vplyvu bude kľúčové zabezpečiť, aby školy mohli po pilotnej fáze pokračovať samostatne a postupovať na vyššie úrovne WSFA, čo zdôrazňuje dôležitosť plánovania kontinuity a rozširovania programu už od samého začiatku.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

SWOT analýza - implementácia WSFA vo Valencii, Španielsko

Počet škôl v prieskume: 22

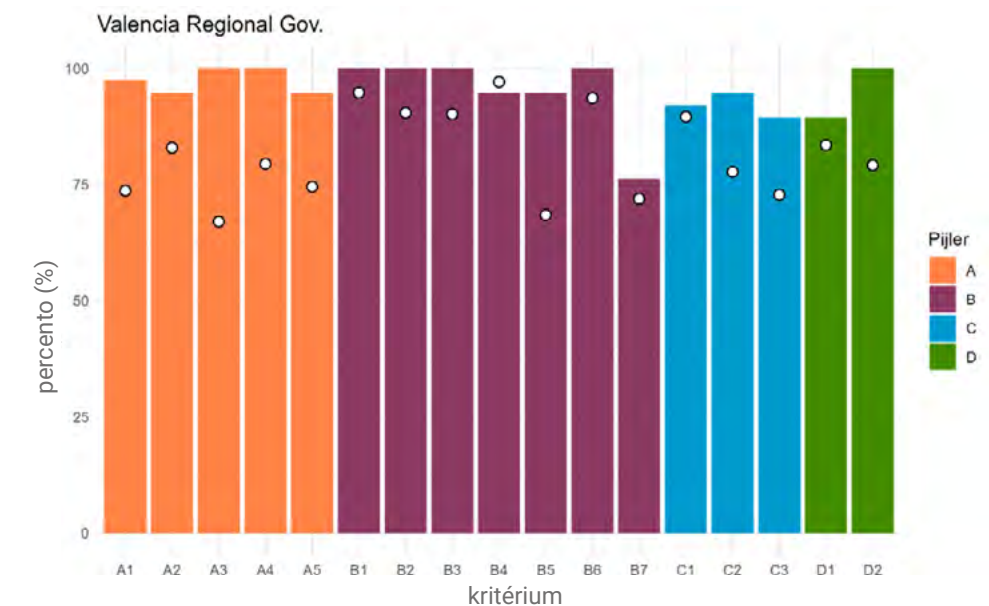
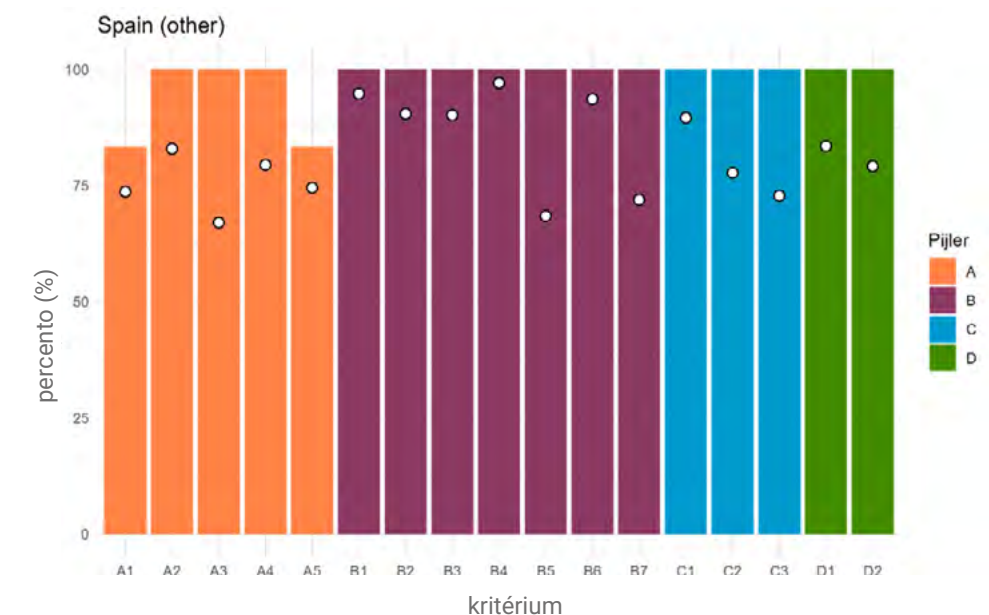
(Ostatné = 3 | Valencia = 19)

„Zavedenie programu SchoolFood4Change viedlo k významnej zmene v stravovacej kultúre školy. Predtým izolované aktivity boli zjednotené a štruktúrované, čím získali väčšiu súdržnosť, kontinuitu a viditeľnosť. Program posilnil identitu školy ako zdravého, udržateľného a inkluzívneho prostredia, zameraného na zdravie a blaho žiakov, a podporil uvedomelejšiu, aktívnejšiu a transformatívnejšiu stravovaciu kultúru.“

— CEIP Maestro Ismael García

Silné stránky

- Silný, holistický prístup: všetky piliere WSFA sú rovnako zastúpené.
- Zakotvenie politiky: konsolidácia priečnej stratégie prostredníctvom portfólia opatrení v oblasti verejného zdravia pre vzdelávacie centrá, uplatňovaného univerzálne vo všetkých verejných a súkromných školách v regióne.
- Implementáciu uľahčila už existujúca sieť pracovníkov verejného zdravotníctva s úzkymi väzbami na školy.
- Aktívne zdieľanie poznatkov: napr. prostredníctvom organizácií Mensa Cívica a Fisabio (webináre v septembri 2023 a novembri 2024, >40 účastníkov). Pracovníci verejného zdravotníctva aktívne monitorovali implementáciu a organizovali workshopy na výmenu osvedčených postupov.

PREDOSLÉ

88

ĎALŠIE

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Slabé stránky

- Rozdiely v implementácii medzi rezortmi zdravotníctva a školstva.

Príležitosti

- Vnútorné pracovné skupiny na školách a účasť žiakov môžu viesť k väčšej angažovanosti a väčšiemu dosahu.
- Zabezpečenie pitnej vody: vo Valencii ešte nie je zaručené všade.
- Regionálne orgány zohrávajú kľúčovú úlohu v oblasti vzdelávacích cieľov a fungovania škôl, čo poskytuje silný vplyv na miestnu adaptáciu a zakotvenie.

Hrozby

- Fluktuácia zamestnancov ohrozuje kontinuitu.
- Riešenie problému plytvania potravinami by ďalej posilnilo WSFA, existujú však právne prekážky (pozri rozhovor).
- Odpor zo strany školského personálu, keďže niektorí vnímajú zavedenie WSFA ako dodatočné povinnosti nad rámec už tak veľkej pracovnej záťaže.
- Dobrovoľná účasť škôl zvyšuje riziko odstúpenia, ak je pracovná záťaž vnímaná ako príliš vysoká.

Kľúčové získané poznatky

Skúsenosti z Valencie ukazujú, že holistický prístup WSFA, podporený existujúcimi sieťami pracovníkov verejného zdravotníctva a aktívnym zdieľaním poznatkov, môže výrazne posilniť kultúru stravovania v školách a blahobyt žiakov. Aktívne zapojenie školského personálu, žiakov a interných pracovných skupín zvyšuje pocit zodpovednosti a vplyv, zatiaľ čo prepojenie praktických aktivít v oblasti stravovania so vzdelávacími témami zabezpečuje trvalejší účinok.

Zároveň však rozdiely v administratívnom sledovaní, fluktuácii zamestnancov a dobrovoľnej účasti môžu ohroziť kontinuitu. To poukazuje na potrebu jasnej koordinácie, formalizovaných podporných štruktúr a jednoduchých nástrojov na monitorovanie. Začlenenie opatrení WSFA do školských plánov, regionálnych stratégií a trvalých partnerstiev s organizáciami, ako je Mensa Cívica, pomáha zabezpečiť pokrok a podporuje rozširovanie a prispôsobovanie v celom regióne.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

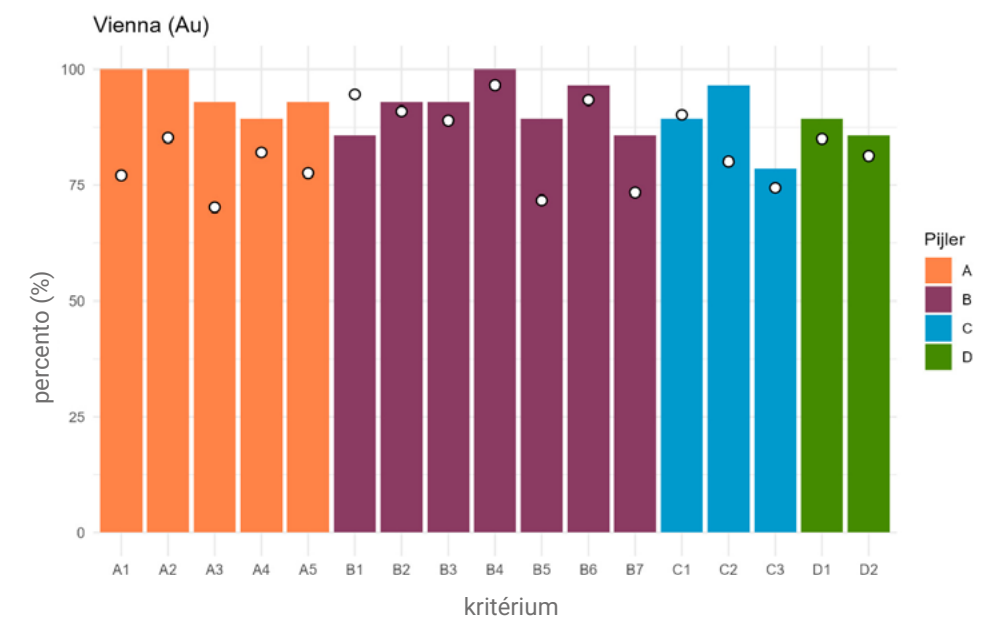
SWOT analýza podľa mesta/regiónu

SWOT analýza – implementácia WSFA vo Viedni, Rakúsko

Počet škôl v prieskume: 14

„Vďaka účasti na tomto programe sme si viac uvedomili všetko, čo učíme a robíme v oblasti zdravej výživy. Ako škola sme na programe spolupracovali, čo nás ako komunitu ešte viac stmelilo. Vynorili sa nové úlohy a ciele, ktoré chceme v nasledujúcich školských rokoch dosiahnuť.“

— Otvorená základná škola Galileigasse

Silné stránky

- Školy zvyčajne začínajú vytvorením internej pracovnej skupiny a začlenením kritérií WSFA do vlastnej vízie stravovania (A.1, A.2). Vo väčšine škôl sa akčné plány každoročne prehodnocujú a vyhodnocuje sa pokrok (A.3).
- Žiaci sa aktívne podieľajú na propagácii správnych stravovacích návykov (A.5). Aj rodičia majú možnosť zapojiť sa do aktivít súvisiacich so stravovaním (D.1).
- Vnútná a vonkajšia komunikácia (A.4, D.2) o vízii v oblasti potravín a akčnom pláne podporuje širokú angažovanosť.
- Žiaci sú motivovaní k zdravému stravovaniu (B.2–B.6).
- Dostatočná pozornosť sa venuje udržateľným postupom (napr. B.7, B.4).
- Učitelia majú prístup k vhodným učebným materiálom pre vzdelávanie v oblasti stravovania, a to nielen v triedach, ale aj mimo nich (C.2, C.3). Pre učiteľov aj žiakov sa organizujú praktické workshopy.
- Školy ťažia z toho, že sú v súlade s potravinovou stratégiou mesta, v ktorej sú kľúčovými témami udržateľnosť a komunitné aktivity.

Slabé stránky

- Mnohé oslovené školy sa cítili zahľtené zoznamom kritérií, a preto sa rozhodli nezúčastniť sa.
- Obmedzené úsilie škôl o formálne splnenie kritérií a získanie ocenení v dôsledku vnímanej administratívnej „záťaže“.
- Školy zdôrazňujú dôležitosť „času“ ako najpretrvávajúceho faktora pri všetkých dodatočných aktivitách, ktoré realizujú. Mnohé školy zápasia s nedostatkom učiteľov, a preto majú problémy s organizačnými úlohami v rámci projektu.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štruktúrálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Príležitosti

- Väčší dôraz na príjemné, zdravé a podnetné stravovacie prostredie (B.1) by mohol zlepšiť skúsenosti žiakov a posilniť vplyv ďalších snáh.
- Výsledky Viedne v oblasti začlenenia témy stravovania do učebných osnov sú mierne podpriemerné (C.1). Spolupráca s ministerstvom školstva zostáva náročná.
- Zriadenie prierezovej pracovnej skupiny v rámci mestského úradu s jasným zámerom zachovať ju aj po skončení projektu SF4C.
- Súlad so stratégiou mesta Viedeň v oblasti potravín.
- Danachda tiež veľmi podporovala školy pri organizácii a návštevách workshopov zameraných na stravovanie v školách alebo v miestnych partnerských organizáciách!

Hrozby

- Danachda, národný vedúci partner, uviedol, že bolo ťažké zabezpečiť dostatok času a zdrojov v rámci mesta aj škôl na implementáciu WSFA. Zníženie očakávaní uľahčilo účasť, nemalo by však viesť k zníženiu dlhodobých ambícií.
- Školy dostali silnú podporu od organizácie Danachda, najmä pri implementácii piliera A, čo sa ukázalo ako kľúčový katalyzátor pre širšiu implementáciu WSFA. Strata finančnej podpory pre takýchto sprostredkovateľských partnerov zvyšuje zraniteľnosť účasti škôl.

Kľúčové získané poznatky

Skúsenosti z Viedne ukazujú, že zriadenie vnútorných školských pracovných skupín a začlenenie kritérií WSFA do konkrétnych školských vízií v oblasti stravovania podporuje pocit zodpovednosti, angažovanosť komunity a praktické zlepšenia v oblasti zdravého stravovania a udržateľnosti. Aktívna účasť žiakov a možnosti zapojenia rodičov posilňujú dosah týchto iniciatív, zatiaľ čo komunikácia vízií v oblasti stravovania a akčných plánov zabezpečuje širokú podporu v rámci celej školskej komunity. Prístup k učebným materiálom a praktickým workshopom pre učiteľov aj žiakov pomáha začleniť vzdelávanie v oblasti stravovania do každodennej praxe.

Školy zároveň čelia výzvam, ako sú administratívna záťaž, obmedzený čas zamestnancov a zložitosť kritérií WSFA, čo môže znížovať účasť a angažovanosť. Pre udržanie dynamiky je nevyhnutná trvalá podpora zo strany sprostredkovateľských partnerov, ako je organizácia Danachda, užívateľsky prívetivé nástroje na monitorovanie a rámcové dohody s Ministerstvom školstva. Zakotvenie princípov WSFA do formálnej politiky, zosúladenie so stratégiami mesta a podpora sietí na výmenu poznatkov pomáhajú zabezpečiť pokrok, posilniť dlhodobý vplyv a umožniť rozšírenie do väčšieho počtu škôl vo Viedni.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

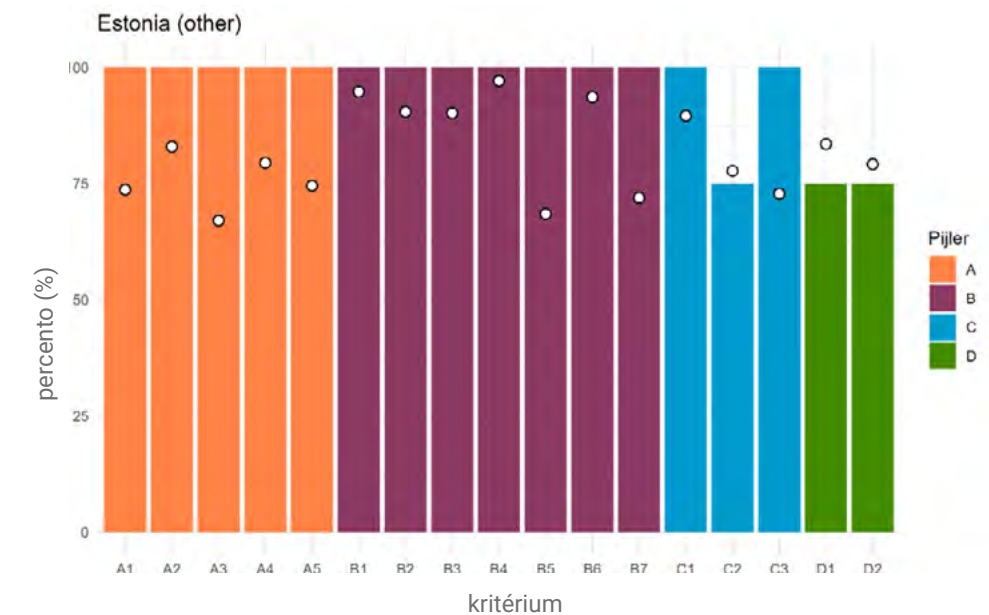
SWOT analýza podľa mesta/regiónu

SWOT analýza - implementácia WSFA vo Viimsi, Estónsko

Počet škôl v prieskume: 2

„Účasť na projekte poskytla príležitosť oboznámiť školský kolektív s pestrou a vyváženou stravou a zároveň ho zoznámiť s rôznymi stravovacími možnosťami. V rámci projektu boli pre žiakov zorganizované vzdelávacie stretnutia zamerané na výživu s cieľom zvýšiť ich povedomie o zdravom stravovaní a zdrojoch potravín. Projekt tak prispieva k rozvoju stravovacej kultúry nielen školského kolektívu, ale aj rodičov. Okrem toho projekt ponúka príležitosť posúdiť vplyv potravín na životné prostredie a, dúfajme, znížiť potravinový odpad.“

— Viimsi Kool

Silné stránky

- Silný základ, na ktorom možno stavať.
- Maximálne skóre v pilieroch A (politika a vedenie) a B (výživa a udržateľnosť).
- Úzka spolupráca s ďalším zúčastneným mestom v Estónsku (Tallinn).
- Hlavný národný partner SEI Tallinn, ktorý podporuje vytváranie sietí medzi rôznymi mestami a školami.
- Úzka spolupráca so stravovacími zariadeniami, ktorá podporuje kvalitu školských jedál.
- Pokračovanie aktivít po ukončení projektovej fázy: školské stravovanie zostáva témou v školskom a politickom programe.

Slabé stránky

- Prepojenie C2 (praktický prístup k výžive) s C1 (výživa ako vzdelávacia téma) môže zvýšiť dopad vzdelávania v oblasti stravovania.
- Nie všetky školy sú rovnako aktívne alebo majú vnútornú motiváciu; účasť sa často organizuje zhora nadol.
- Ďalšia spolupráca so školami, samosprávami a národnými partnermi (ministerstvo školstva, sociálnych vecí, študentské rady) môže podporiť rozšírenie a udržateľnosť.

PREDOSLÉ

92

ĎALŠIE

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štrukturálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

Podakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Kapitola 4

Príležitosti

- Môže sa kritérium C.2 (pestovanie, zber, varenie) prepojiť s kritériom C.1 (potraviny ako vzdelávacia téma), pri ktorom sa dosiahlo maximálne skóre?

Hrozby

- Menej skúseností s hlbokým zapojením rodičov a komunity, čo vedie k výsledkom tesne pod priemerom.

Kľúčové získané poznatky

Aby sa dosiahol komplexný a trvalý vplyv, praktické aktivity v oblasti stravovania by mali byť priamo prepojené s vzdelávacími témami. Vytvorenie miestnej vzdelávacej siete medzi školami v Tallinne, Viimsi a širšom Estónsku umožňuje zdieľanie skúseností, učebných materiálov a osvedčených postupov. Spolupráca s národnými partnermi, ako sú ministerstvo školstva, sociálnych vecí a študentské rady, ďalej podporuje výmenu poznatkov, rozširovanie a dlhodobú udržateľnosť iniciatív v oblasti školského stravovania.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štruktúrálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

PodĎakovanie

Túto publikáciu vypracovala organizácia Rikolto v rámci projektu SchoolFood4Change financovaného z programu EÚ Horizont.

Autorka: Annelies Smets Spoluautor: Yer Hanssen

Analýza údajov: Yer Hanssen

Recenzia: Charlotte Flechet, Thibault Geerardyn, Katharina Beelen, Katrien Verbeke, Tom Vaclavik, Irene Vidal, Monika Ruť, Chloé Van Uytven

Grafika: Jonas Jatidjan

Osobitné poďakovanie patrí všetkým ľuďom, ktorí v uplynulých rokoch venovali svoj čas tomu, aby „náš“ rámec WSFA fungoval v reálnych podmienkach. Bez všetkých tých skvelých ľudí, ktorí sa pripojili ku konzorciu SchoolFood4Change a aktívne sa zapájali do mnohých diskusií na túto tému, by sme to nedokázali.

Rovnako by sme sa chceli osobitne poďakovať ľuďom, ktorí pracovali priamo v teréne a pomohli formovať SchoolFood4Change v každodennej praxi: učiteľom, kuchárom a riaditeľom škôl.

Vďaka ich oddanosti, flexibilita a viere v zmenu sa rámec WSFA stal hmatateľným a funkčným v reálnom školskom prostredí.

Srdečné poďakovanie patrí aj ľuďom pracujúcim v mestách a miestnych samosprávach, ktorí školy podporovali a často boli ochotní vykročiť zo svojej komfortnej zóny. Vaša otvorenosť prijímať nové úlohy a spochybňovať zaužívané spôsoby práce bola kľúčová pre úspech tohto projektu.

Osobitné poďakovanie patrí skupine odborníkov. Hoci bola táto skupina početná a rôznorodá, radi by sme vyjadrili osobitnú vďaku odborníkom z organizácií Skutečne Zdravá Škola (ČR a SK), WWF Švédsko, Mensa Cívica, Danachda, Speiseräume, Eating City, Fondazione Ecosistemi a ICLEI. Ďakujeme vám za zdieľanie vašich odborných znalostí, kritických úvah a praktických postrehov, ktoré výrazne obohatili vývoj tejto práce a posilnili jej relevanciu v rôznych kontextoch.

Záverečné a úprimné poďakovanie patrí Katrien Verbeke za aktívny príspevok k úvahám o tom, ako môžeme našu prácu neustále zlepšovať.

OBSAH

Predslov

Zhrnutie

Úvod

Prečo je transformácia školských stravovacích systémov dôležitá práve teraz

Čo je rámec WSFA

Kľúčové otázky na učenie

KAPITOLA 1: PRIDANÁ HODNOTA

Funguje to: dôkazy z viac ako 600 škôl

Ide o viac ako len o tanier

Ide o systémový prístup

Vytvára prepojenia

Je konkrétne a univerzálne

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 1

KAPITOLA 2: PODPORA

Súdržnosť je kľúčová: Podpora na viacerých úrovniach je nevyhnutná

Pracovníci

Finančná podpora

V skratke: 6 kľúčových postrehov z kapitoly 2

KAPITOLA 3: ODPORÚČANIA PRE POLITIKU

Úloha škôl: prvý kotvový bod

Úloha miestnych samospráv: páky pre štruktúrálnu integráciu

Odporúčania pre miestne samosprávy

Úloha regionálnych a národných orgánov: rozšírenie WSFA

Odporúčania pre regionálne a/alebo národné orgány

Úloha Európy: začlenenie WSFA do politiky

Odporúčania pre európske inštitúcie

V skratke: 5 kľúčových postrehov z kapitoly 3

KAPITOLA 4: NOVÉ MESTÁ?

Záver: od pilotných projektov k systémovej zmene

PRÍLOHA: Implementácia komplexného prístupu k stravovaniu v školách: výsledky prieskumu Kobo a rozhovorov

Analýza výsledkov prieskumu Kobo

Profily miest/regiónov/krajín

SWOT analýza podľa mesta/regiónu

Implementácia WSFA v

Budapešť, Maďarsko

Kodaň, Dánsko

Česká republika

Dordogne, Francúzsko

Essen, Nemecko

Ghent, Belgicko

Leuven, Belgicko

Lyon, Francúzsko

Malmö, Švédsko

Miláno, Taliansko

Nuoro, Taliansko

Norimberg, Nemecko

Slovensko

Tallinn, Estónsko

Umeå, Švédsko

Valencia, Španielsko

Vienna, Rakúsko

Viimsi, Estónsko

PodĎakovania

Zdroje / Poznámky pod čiarou

Zdroje a poznámky pod čiarou

¹ <https://schoolfood4change.eu/>

² https://health.ec.europa.eu/funding/eu4health-programme-2021-2027-vision-healthier-european-union_nl

³ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

⁴ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2021.223.01.0014.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2021%3A223%3ATOC

⁵ Phelps, N. H., Singleton, R. K., Zhou, B., Heap, R. A., Mishra, A., Bennett, J. E., ... & Barbagallo, C. M. (2024). Celosvetové trendy v oblasti podváhy a obezity v rokoch 1990 až 2022: súhrnná analýza 3663 štúdií reprezentatívnych pre populáciu, do ktorých bolo zahrnutých 222 miliónov detí, dospievajúcich a dospelých. The Lancet, 403(10431), 1027-1050. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(23\)02750-2](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(23)02750-2)

⁶ Rakić JG, Hamrik Z, Dzielska A, Felder-Puig R, Oja L, Bakalár P et al. A focus on adolescent physical activity, eating behaviours, weight status and body image in Europe, central Asia and Canada. Health Behaviour in School-aged Children international report from the 2021/2022 survey. Volume 4. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2024. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

⁷ Rakić JG, Hamrik Z, Dzielska A, Felder-Puig R, Oja L, Bakalár P et al. A focus on adolescent physical activity, eating behaviours, weight status and body image in Europe, central Asia and Canada. Health Behaviour in School-aged Children international report from the 2021/2022 survey. Volume 4. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2024. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

⁸ <https://www.rikolto.org/projects/good-food-at-school-in-belgium>

⁹ Rámec a kontrolný zoznam WSFA vypracovala pracovná skupina zložená zo skúsených partnerov projektu: Svetový fond na ochranu prírody vo Švédsku a Danachda (školské vzdelávanie), Speiseräume (školské kuchyne), Kodaň (potravinová politika na úrovni mesta), Gent (udržateľné obstarávanie) a Medzinárodná federácia hnutí za ekologické poľnohospodárstvo a Úrad na podporu spravodlivého obchodu (ekologické a spravodlivé obchodovanie). Okrem toho ďalší partneri priniesli skúsenosti so školskými programami, vrátane Zdravá škola („Model skutočne zdravých školských jedál“, inšpirovaný britskou iniciatívou „Food4Life“) a Rikolto (program „GoodFood@School“). Dobrovoľne sa pripojili aj partneri ako Mensa Cívica, Fondazione Ecosistemi a Eating City.

¹⁰ https://schoolfood4change.eu/wp-content/uploads/2024/08/SF4C-Yearly-State-of-Play.pdf_compressed.pdf ; <https://schoolfood4change.eu/wp-content/uploads/2025/02/2024-SF4C-Yearly-State-of-Play-Rikolto.pdf> ; https://schoolfood4change.eu/wp-content/uploads/2025/06/Rikolto_opmaak-brochure_2025_edited.pdf

¹¹ <https://schoolfood4change.eu/wp-content/uploads/2023/06/Farm-to-School-Twinning-concept-report.pdf> ; https://schoolfood4change.eu/wp-content/uploads/2023/12/FS2-twinning_compressed-1.pdf

¹² Sabet, F., & Böhm, S. (2024). Smerom k udržateľnému stravovaniu v školách: Zákuskový rámec planetárneho zdravia integrujúci stravovanie a vzdelávanie v oblasti výživy. British Educational Research Journal. <https://doi.org/10.1002/berj.4100>

¹³ FAO (2020). Vzdelávanie v oblasti stravovania a výživy v školách – Biela kniha o súčasnom stave, zásadách, výzvach a odporúčaniach pre krajiny s nízkymi a strednými príjmami. Rím. <https://cesni-biblioteca.org/archivos/cb2064en.pdf>

¹⁴ JRC(2025). Kritériá preudržateľnéverejnéobstarávanie(SPP)voblastipotravín, stravovacíchslužieb apredajnýchautomatov,s.58. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC144182> <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC139495>

¹⁵ Viac informácií o výberovom konaní: <https://hub.urgenci.net/beacons/copenhagen-potatoe-tender-process/>

¹⁶ Mestskí úradníci konkrétne požiadali o príspevky k vzdelávacím nástrojom. V reakcii na to organizácia Rikolto zorganizovala stretnutia venované vzdelávacím materiálom prostredníctvom webinára a na valnom zhromaždení – výročnom stretnutí partnerov projektu – ako aj počas stretnutia NLP. Táto téma bola tiež predmetom workshopu s budúcnymi učiteľmi z Rotterdamskej univerzity.

¹⁷ Viac informácií o EIT Food Educators: <https://www.eitfood.eu/projects/food-educators>

¹⁸ Meadows, D. (2008) Thinking in systems.

¹⁹, ²⁰ Vidal, I. a kol. (2026) Komplexný prístup k stravovaniu v školách: Európsky rámec a implementácia na podporu zdravých a udržateľných systémov stravovania v školách, s. 2 <https://schoolfood4change.eu/wp-content/uploads/2025/12/1-s2.0-S0091743525002245-main.pdf>

²¹ Pozri výsledky prieskumu Kobo, obrázok č. 1, príloha

²² Rada Európskej únie (2021). Odporúčanie Rady o zavedení európskej záruky pre deti. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9106-2021-INIT/en/pdf>

²³ Vidal et al. (2026) Komplexný prístup k stravovaniu v školách: Európsky rámec a implementácia na podporu zdravých a udržateľných systémov stravovania v školách, s. 5. <https://schoolfood4change.eu/wp-content/uploads/2025/12/1-s2.0-S0091743525002245-main.pdf>

²⁴ Analýza v tejto správe vychádza z dvoch hlavných zdrojov: údajov z prieskumu Kobo a rozhovorov s mestskými koordinátormi a zamestnancami NLP, ktorých cieľom bolo zasadiť výsledky Kobo do kontextu. Účastnícke školy alebo v niektorých prípadoch mestskí úradníci uviedli, či bolo splnené každé z 17 kritérií na získanie bronzovej úrovne. Odpovede boli prepočítané na numerické skóre (1 = áno, 0,5 = čiastočne, 0 = nie) a zosumarizované na regionálnej úrovni. Výsledky predstavujú podiel škôl v rámci každého regiónu, ktoré splnili dané kritérium.

²⁵ V prieskume Kobo bola každá zúčastnená škola, resp. v niektorých prípadoch koordinujúci mestský úradník, požiadaná, aby uviedla, do akej miery splnila kritériá WSFA na bronzovej úrovni. Odpovede boli prepočítané na číselné skóre (1 za „áno“, 0,5 za „čiastočne“, 0 za „nie“) a zosumarizované na regionálnej úrovni. Percentá uvedené v tejto kapitole preto predstavujú podiel zúčastnených škôl v rámci regiónu, ktoré splnili dané kritérium. Ak prieskum vyplnili menej ako tri školy, výsledky sú prezentované na celoštátnej úrovni.

²⁶ SWOT analýzu vypracovali pracovníci organizácie Rikolto, ktorí sú autormi tejto správy, na základe výsledkov prieskumu Kobo a rozhovorov s mestskými koordinátormi alebo pracovníkmi NLP. Okrem vymenovania silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb boli pre každý profil sformulované kľúčové odporúčania. Tieto odporúčania sú určené školám, mestám a iným orgánom a ich cieľom je posilniť fungovanie WSFA. Na grafoch je znázornený percentuálny podiel škôl v každom regióne, ktoré spĺňajú dané kritérium. Farebné stĺpce predstavujú miestne skóre, zatiaľ čo body označujú európsky priemer. Kritériá sú označené príslušnými kódmi. Úplný popis nájdete v prílohe X.